

8
Scanner data dávají
úplnější obraz
o pohybech cen

10
Nejničivější je
konzumně
orientovaná civilizace

12
Více než 9 z 10 dětí
dýchá zamořený
vzduch

38
Hospodářský růst
navýšil objem
remitencí

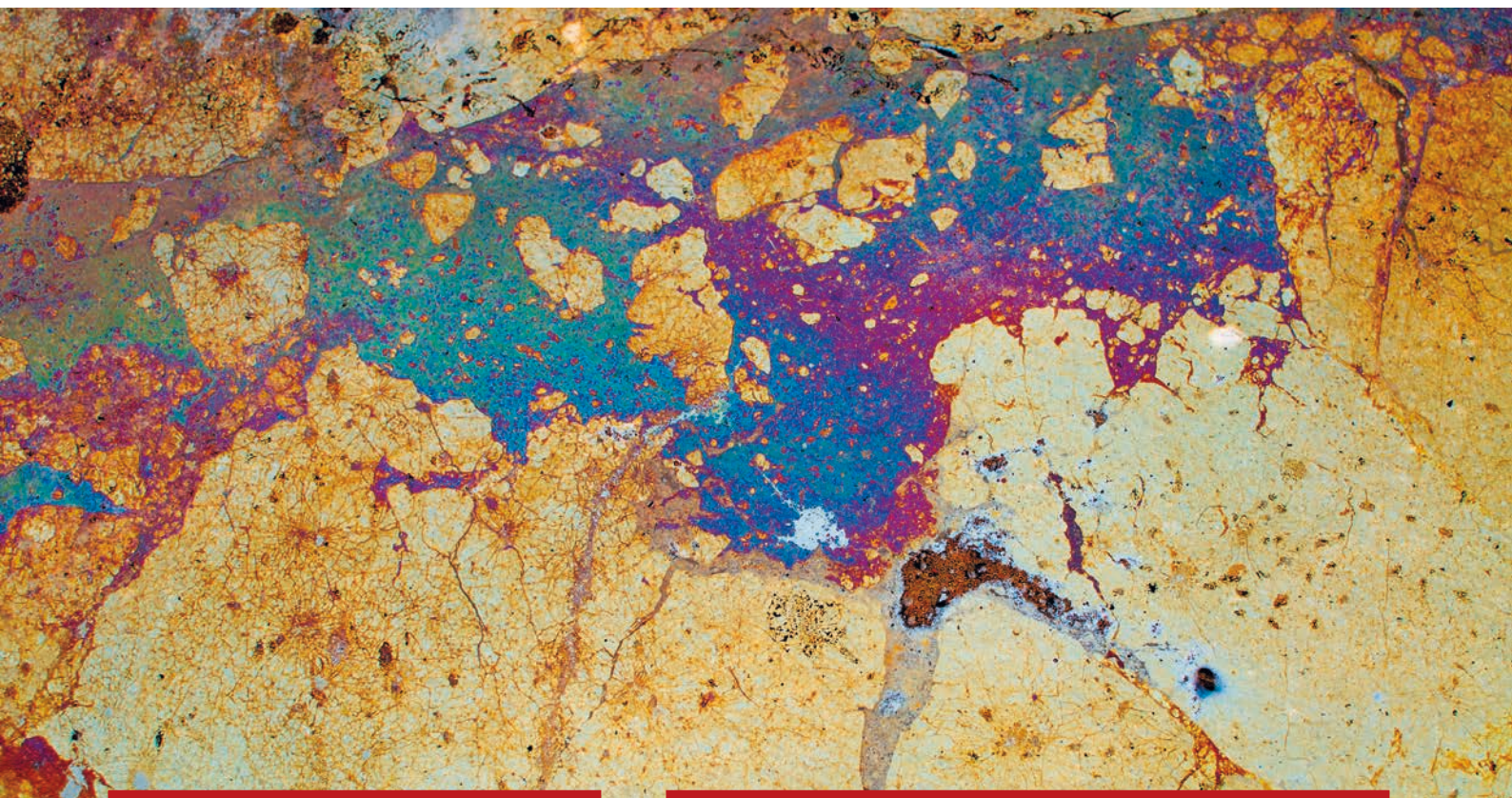

42
Jak se změnilo
odměňování
zdravotníků za
uplynulých pět let

STATISTIKA&MY

ČASOPIS ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU

11-12 | 2018 – ROČNÍK 8

TÉMA

Životní prostředí

- ČSÚ již 25 let šetří životní prostředí.
- Voda, půda, lesy a další témata
v rozsáhlé infografice.

441 tis. Kč

pouze tolik investoval do ochrany
životního prostředí v roce 2016
Liberecký kraj

Nejvíce investoval Ústecký kraj. Na ochranu životního prostředí
vydal celkem 6 257 tis. Kč.

ČSÚ na Twitteru

Česká i světová statistika
na Twitteru

13,9 tis.

followerů

3,8 tis.

příspěvků

Sledujte nás na Twitteru, a neuteče vám
žádná zásadní novinka ze světa statistiky.

twitter.com/statistickyurad

Modernizace Českého statistického úřadu dál pokračuje

Milé čtenářky, milí čtenáři,
rok 2018 pomalu spěje ke svému závěru a je před námi nejen čas bilancování, ale též doba vánočního zklidnění, kdy máme šanci uniknout jinak všudypřítomnému pracovnímu shonu a stresu. Dovolte mi, abych vám při této příležitosti jménem Českého statistického úřadu poděkoval za přízeň, kterou jste časopisu Statistika & My v tomto roce věnovali.

V prosinci uplyne již rok, kdy nás nečekaně opustila Iva Ritschelová, která stála v čele Českého statistického úřadu od roku 2010. Během svého působení se velkou měrou zasadila o jeho současnou podobu, kdy podpořila významnou modernizaci systému statistických zjišťování, dosáhla značného snížení administrativní zátěže a v neposlední řadě vždy pevně chránila důvěryhodnost a nezávislost oficiální statistiky. Jedná se o zásady a hodnoty, které dnes z pozice předsedy Českého statistického úřadu dodržuji a na něž ve svých aktivitách plynule navazuji. Je to o to snazší, že Iva Ritschelová nechala díky své prozíravosti vedle sebe vyrůst mladší generaci statistiků, kteří dnes ČSÚ reprezentují.

Těší mě, že se nám letos podařilo zvládnout přípravy na příští sčítání lidu, které se uskuteční v roce 2021. Oproti těm předcházejícím bude pro respondenty výrazně štihlejší díky širšímu využití administrativních zdrojů dat a také jednodušší, neboť primárně bude probíhat on-line. Výrazný je i pokrok v řadě nastartovaných projektů dalšího snižování administrativní zátěže. Chtěl bych zde vyzdvihnout zavedení systému získávání tzv. scanner dat od obchodních řetězců, které od ledna přejde z pilotního do ostrého provozu. Díky němu dojde k významné modernizaci a dalšímu zkvalitnění datových výstupů ČSÚ v oblasti indexů spotřebitelských cen. Český statistický úřad letos také zvládl kvalitně zpracovat výsledky hned trojích voleb – prezidenta republiky, komunálních voleb a voleb senátních. To a mnoho dalšího, včetně naplňování standardních a plánovaných činností, by ale nebylo možné bez nasazení, invence a pile našich zaměstnanců a spolupracovníků, kterým za to patří můj velký dík.

Závěrem mi dovolte, abych vám popřál krásné prožití Vánoc a šťastné vykročení do roku 2019, ve kterém si připomeneme sto let od vzniku moderní české statistiky.

MAREK ROJÍČEK
předseda ČSÚ

STATISTIKA&MY

MĚSÍČNÍK ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU 11–12/2018
ROČNÍK 8, vychází 10x ročně

ADRESA REDAKCE: Český statistický úřad,
Na padesátém 81, 100 82 Praha 10
telefon: 274 054 248, e-mail: redakce@czso.cz

Jakékoli užití části nebo celku zde publikovaných informací je možné pouze za předpokladu uvedení zdroje (časopis ČSÚ Statistika&My).

REDAKCE: Michal Novotný (šéfredaktor), Alena Géblová (vedoucí redaktorka), Jan Cieslar, Jan Ernest, Dalibor Holý, Eva Henzlerová, Jaroslav Sixta, Karolína Sūkupová, Václav Rybáček

REDAKČNÍ RADA: Ing. Josef Vlášek (předseda), Ing. Michal Novotný (místopředseda), doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D., Mgr. et Mgr. Alena Géblová, Ing. Eva Krumpová, Ing. Marek Rojíček, Ph.D., Egor Sidorov, Ph.D., Mgr. Jana Slavníková, Mgr. Irena Stupňánková, Ing. Pavla Trendová, Mgr. Ing. Martin Zelený, Ph.D.

LAYOUT ČASOPISU: Veronika Wölfelová, Jana Chocholoušová

GRAFICKÁ ÚPRAVA: Helena Mešková, Tomáš Kubašta
JAZYKOVÁ KOREKTURA: Věra Hrušková, Vladimír Salavec
FOTOGRAFIE: archiv ČSÚ, shutterstock.com, Freepik.com, Unsplash

TISK: Jiří Bartoš – SLON, spol. s r. o.

VYDAVATEL: Český statistický úřad, www.statistikaamy.cz
ISSN 1804-7149, ev. č. MK ČR E 1992

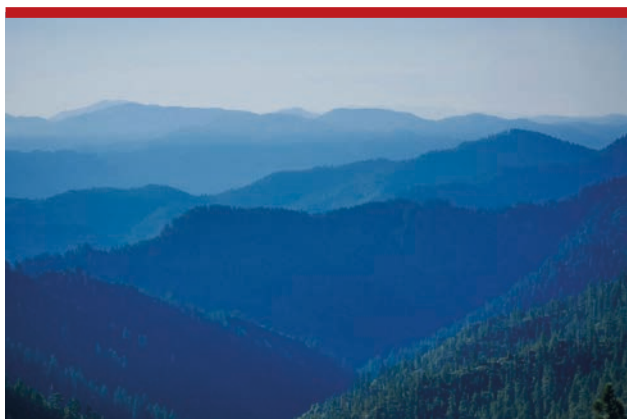
8

Scanner data jsou efektivním nástrojem pro zjišťování cenových pohybů. Proto se začala využívat již v řadě zemí Evropské unie.

17

Statistika vody, půdy, lesů, odpadů, emisí do ovzduší a jiná témata tvoří výběr ze statistiky životního prostředí, které se ČSÚ věnuje již 25 let.

40

Na „ovčích“ ukazatelích lze prezentovat, jak se extrémny počasí projevují nepřímo a s určitým zpožděním.

TÉMA: ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

- 18 Statistika vody
- 20 Statistika půdy
- 22 Statistika lesů
- 24 Národní parky a CHKO
- 26 Statistika odpadů
- 28 Emise do ovzduší
- 30 Statistika výdajů na ochranu životního prostředí
- 32 Environmentální účty
- 34 Indikátory udržitelného rozvoje

UDÁLOSTI

- 6 Předseda ČSÚ na zasedání Správní rady TU Liberec
- 6 Země V4: Setkání předsedů
- 6 Jihočeský kraj v číslech
- 6 O cestovním ruchu
- 7 Memorandum o porozumění
- 7 Loučení s Dědičem
- 7 ČSÚ poprvé na veletrhu práce

ZE SVĚTA

- 8 Scanner data dávají úplnější obraz o pohybech cen

ROZHOVOR

- 10 Nejničivější je konzumně orientovaná civilizace

ZE SVĚTA

- 12 Více než 9 z 10 dětí dýchá zamořený vzduch
- 13 Polovina obyvatel Itálie chodí do kina
- 13 Domácí práce nedělá asi čtvrtina Australanů a osmina Australanek

STATISTIKA ODVĚTVÍ

- 14 I přes zpomalení se maloobchodu dařilo

MAKROEKONOMIKA A FINANCE

- 16 Zaměstnanost v EU na rekordu

ANALÝZA

- 37 Více než milion Čechů nakupuje v zahraničních e-shopech
- 38 Hospodářský růst navýšil objem remitencí
- 40 Chov ovcí zatím sucho nezasáhlo

TRH PRÁCE A SOCIÁLNÍ STATISTIKY

- 42 Jak se změnilo odměňování zdravotníků za uplynulých pět let

LIDÉ A SPOLEČNOST

- 44 Produkce neziskového sektoru se zvýšila

O SLOŽITÉM JEDNODUŠE

- 50 O čem nevyprávějí...

Jak se změnil náš přístup k životnímu prostředí za posledních 25 let?

Postoj Čechů k životnímu prostředí se od listopadu 1989 změnil velmi pronikavě. Přibyl jeden národní park a tisíc zvláště chráněných území. Do ovzduší se vypouští desetkrát méně znečišťujících látek, lidé třídí odpad, snížila se spotřeba pitné vody. I přes tento posun je však stále co zlepšovat.

DAVA VAČKÁŘOVÁ

vedoucí oddělení
Ústavu výzkumu
globální změny
Akademie věd ČR

MILOSLAVA VESELÁ

vedoucí oddělení
statistiky životního
prostředí Českého
statistického úřadu

BEDŘICH MOLDAN

zástupce ředitele
Centra pro otázky
životního prostředí

ANNA PASKOVÁ

ředitelka odboru
politiky životního
prostředí
a udržitelného rozvoje
Ministerstva životního
prostředí

MARTIN NERUDA

děkan Fakulty
životního prostředí
Univerzity J. E. Purkyně
v Ústí nad Labem

Přístup občanů k životnímu prostředí se jednoznačně zlepšil. Ke zlepšení bezpečnosti přispěla větší dostupnost informací, zejména na internetu. Obyvatelé České republiky sledují a dokáží rozpoznat nové trendy v ochraně životního prostředí. Podle našich výzkumů až tři čtvrtiny občanů vnímají dopady změny klimatu a uvědomují si, že za tyto změny je zodpovědný člověk. Podobně roste zájem o ochranu biodiverzity a ohrožených ekosystémů z globálního hlediska. Právě dostupnost informací je nezbytným předpokladem proměny společnosti tak, aby se chovala šetrněji k naší planetě.

V posledních 25 letech přibyl jeden národní park a tisíc zvláště chráněných území. Do ovzduší se vypouští 10krát méně znečišťujících látek, lidé třídí odpad, snížila se spotřeba pitné vody. Některá pozitiva jsou však dána tlakem evropské legislativy nebo vyšší cenou, ale věřím tomu, že si občané více než dříve všímají prostředí, ve kterém žijí. Jsou si vědomi, že je třeba zastavit úbytky zemědělské půdy, orné půdě vrátit vsakovací schopnost, používat méně chemických látek znečišťujících vodu a ve městech budovat zelené plochy schopné zasakovat dešťové srážky.

Postoj Čechů k životnímu prostředí se od listopadu 1989 změnil velmi pronikavě. S nástupem nového režimu lidé vnímali potřebu zásadního řešení tehdejší katastrofální situace jako velmi urgentní problém a plně ji podporovali. S potěšením pak zaznamenali, že v krátké době došlo k mimořádně výraznému zlepšení. Převážně zareagovali tak, že už není nutné, aby se nějak významně angažovali. A nejsou ochotni cokoliv podstatnějšího slevit ze své docela vysoké materiální úrovně. Životní prostředí už zdaleka není pro veřejnost prioritou, a tak není divu, že změny k lepšímu jsou jen velmi rozpačité.

Určitě k lepšímu, což dokládá nedávný průzkum mezi českou veřejností. Češi chtějí zdravou přírodu a zajímají je problémy životního prostředí. Svou roli v tom jistě sehrává dlouhodobá podpora environmentální výchovy a osvěty ze strany Ministerstva životního prostředí, ale i finanční podpora zlepšování kvality životního prostředí. Za posledních dvacet pět let se naše životní prostředí v mnoha oblastech zásadně zlepšilo, ať už kvalitou ovzduší, vod, způsobem nakládání s odpady nebo ochranou nejcennějších částí naší přírody. I přes tento posun je však stále co zlepšovat.

Ochrana životního prostředí je dnes široce uznávaná. Na školách probíhá ekologická výchova a také činnost neziskových organizací je významným přínosem v této oblasti. Občané třídí odpadky a více se zajímají o životní prostředí. U mladé generace je to určitě součástí výchovy v rodině. V demokratické společnosti mají velkou váhu místní komunity, které mohou rozhodovat o dění ve svém okolí. Do budoucna je potřeba lepší protipovodňová ochrana území, zmírnění dopadů sucha, šetrné nakládání s pitnou vodou a důsledné čištění odpadní vody.

KRÁTCE

Ve dnech 20. až 25. října se předseda ČSÚ Marek Rojíček zúčastnil akce **UN World Data Forum v Dubaji**, která se koná každé dva roky. Na fóru se hovořilo na témata: SDGs, nové datové zdroje, big data, digitalizace a další vývoj statistiky.

Předseda ČSÚ Marek Rojíček vystoupil 15. listopadu na mezinárodní konferenci Digitalization and Smart Green (R)EVOLUTION s příspěvkem na téma **reflexe digitalizace ve statistice**. Akci uspořádala Národní hospodářská fakulta Ekonomické univerzity v Bratislavě.

Dne 31. října jednali místopředsedové ČSÚ Eva Krumpová a Jaroslav Sixta s předsedou ŠÚ SR Alexandrem Ballekem, zástupci Fakulty informatiky a statistiky Vysoké školy ekonomické a Fakulty hospodářské informatiky Ekonomickej univerzity v Bratislavě. Diskutovali o možnostech **spolupráce statistiků ČR, SR a vysokých škol**.

V říjnu a listopadu uspořádal ČSÚ celkem šest tiskových konferencí na témata: Dětská jména, Výzkum a vývoj, Neziskové organizace, Cestovní ruch, Jednotlivci a internet a Projekce obyvatelstva 2018 až 2100.

Předseda ČSÚ na zasedání Správní rady TU Liberec

V pátek 23. listopadu 2018 se konalo XXXIX. zasedání Správní rady Technické univerzity v Liberci. Jednání se uskutečnilo v mimořádně působivých prostorách Arcibiskupského paláce v Praze.

Účastníky slavnostního zasedání, mezi nimiž byl i předseda Českého statistického úřadu Marek Rojíček, přivítal pražský arcibiskup kardinál Dominik Duka.

ZEMĚ V4: SETKÁNÍ PŘEDSEDŮ

V Bratislavě se 20. listopadu sešli předsedové statistických úřadů zemí V4. Projednali priority blížícího se slovenského předsednictví v Radě EU v oblasti statistiky. Výsledkem jejich jednání byl společný podpis doplňku k již dříve uzavřenému Memorandu o porozumění mezi úřady.

JIHOČESKÝ KRAJ V ČÍSLECH

Zaměstnanci oddělení informačních služeb a správy registrů vystoupili 19. listopadu na Krajském úřadě v Českých Budějovicích. Odbornou veřejnost a zástupce médií seznámili s činností Krajské správy ČSÚ v Českých Budějovicích v letošním roce. Představili jim také analýzu Základní tendence vývoje v kraji a grafické zobrazení vybraných ukazatelů za správní obvody obcí s rozšířenou působností v Jihočeském kraji.

O CESTOVNÍM RUCHU

Ve dnech 12. a 13. listopadu se uskutečnilo v ČSÚ jednání se zástupci ŠÚ SR o statistice cestovního ruchu. Úřad navštívily kolegyně z odboru metodiky a syntézy podnikových statistik Martina Naňáková a Zora Krnová. S českými statistiky se podělily o své zkušenosti s výběrovým šetřením cestovního ruchu v domácnostech, se šetřením příjezdového cestovního ruchu, se šetřením v ubytovacích zařízeních a Satelitním účtem cestovního ruchu.

Memorandum o porozumění

Předseda ČSÚ Marek Rojíček a Kang Shin-Wook, předseda jihokorejského statistického úřadu KOSTAT, podepsali 27. listopadu v korejském

Inčchonu memorandum o porozumění. Stalo se tak na zasedání 6. fóra Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj.

LOUČENÍ S DĚDIČEM

Ve dnech 31. října a 1. listopadu se uskutečnila porada vedoucích oddělení informačních služeb a webmasterů na KS ČSÚ v Pardubicích. Program zahrnoval důležitá témata informačních služeb, například aktivity v komunikaci ČSÚ s uživateli dat, novinky ve veřejné a regionální databázi, otevřená data, datová tržiště RES, využívání interních aplikací informačního systému. Hovořilo se také o přípravě společných publikací. Účastníci porady se seznámili s postupem přípravy SLDB 2021, se zásadami bezpečného nakládání s daty a s problematikou ochrany osobních údajů. Současně vyjádřili velké poděkování Petru Dědičovi, odborníkovi v oblasti tvorby analýz z KS ČSÚ v Pardubicích, který se rozhodl ukončit své působení v ČSÚ, kde pracoval několik desítek let.

ČSÚ POPRVÉ NA VELETRHU PRÁCE

S cílem získat nové zaměstnance se Český statistický úřad zúčastnil veletrhu práce Profesia days, který se uskutečnil ve dnech 7. a 8. listopadu v Praze. Během dvou dnů navštívilo stánek Úřadu více než 150 zájemců o zaměstnání, a to všech věkových kategorií. Pozitivně hodnotili kvalitu poskytnutých informací a komunikaci s ČSÚ. Řadu návštěvníků zaujalo grafické ztvárnění statistických informací.

KRÁTCE

Pod záštitou ČSÚ se 12. a 13. listopadu uskutečnil na KS ČSÚ v Brně **mezinárodní workshop ke statistice zahraničního obchodu**. Zástupci Slovenska, Maďarska, Polska, Rakouska a Velké Británie diskutovali o zachycení globalizačních jevů, tranzitního obchodu či vazby DPH a zahraničního obchodu.

ČSÚ získal ocenění Dělník otevřených dat za to, že na hackatonu k otevřeným datům dodal nejvíce datových sad.

Dne 7. listopadu byla zveřejněna ve Sbírce zákonů vyhláška č. 250/2018 Sb., **o programu statistických zjišťování na rok 2019**.

Plakáty z loňské mezinárodní soutěže **O nejlepší statistický plakát** si mohli prohlédnout v listopadu návštěvníci Krajského úřadu Kraje Vysočina.

Helena Koláčková a Eduard Durník z odboru vnější komunikace přednášeli 18. října na konferenci **Podzemní Olomouc POOL 2018** na Univerzitě Palackého. Vystoupení přednášejících na sociální síti **youtube.com** živě vysílala katedra geoinformatiky.

Scanner data dávají úplnější obraz o pohybech cen

Změna ve způsobu získávání dat pro statistiku cen zavedením sběru tzv. scanner dat vyvolala řadu reakcí, popravdě převážně negativních a plných obav. Česká republika v tomto směru nevybočuje z celosvětového trendu, a to jak samotným využíváním dat z pokladních systémů pro statistiku, tak v reakcích veřejnosti na tuto změnu. Přitom efektivní sběr a úplnější obraz o cenových pohybech byl již aplikován v řadě zemí.

**VÁCLAV
RYBÁČEK**

ředitel sekce makroekonomických statistik

**JIŘÍ
MRÁZEK**

ředitel odboru statistiky cen

Myšlenka vzniku a využití čárového kódu se objevila již po druhé světové válce a byla patentována ve Spojených státech v roce 1952. Tam se také zhruba od 70. let začal nový vynález poprvé využívat pro automatizovaný sběr dat. V souvislosti s vývojem výpočetní techniky a jejím postupným komerčním využíváním v maloobchodě se tak čárový kód stal téměř neodmyslitelnou součástí drtivé většiny spotřebního zboží.

První pokusy o využití dat nahromaděných s jeho pomocí se datují do 90. let. Kontakty statistiků s maloobchodními řetězci za účelem získání dat ve velkém, aby se mohla stát potenciálním zdrojem pro výpočet inflace, byly navázány v Norsku v roce 1997 a v Nizozemsku v roce 1999. Obě země se pochopitelně zaměřily na oblast potravin, kde je na jednu stranu spotřebitelský koš poměrně stálý, a na druhou stranu zde probíhají rychlé cenové změny, které se klasickým sběrem cen nedají dostatečně spolehlivě podchytit.

Obě země postupovaly samostatně a trvalo poměrně dlouho, než myšlenka našla plné uplatnění v praxi. V Norsku mohlo dojít k úplnému nahrazení terénního sběru cen potravin a nealkoholických nápojů až po osmi letech, v roce 2005. Norové přitom sami přiznávali, že jednou z hlavních motivací byla náhrada tamní drahé pracovní síly...

PRŮKOPNÍKEM SE STALO NIZOZEMSKO

V Nizozemsku se sice výsledky začaly užívat již v roce 2002, paralelně ale nadále probíhal klasický sběr.

Chyběla však jakákoliv metodická podpora, a bylo proto zapotřebí provádět analytický výzkum. Paradoxně se také ukázalo, že není zcela dobré příliš předběhnout dobu. Nedávno předtím podepsaná Maastrichtská smlouva (1992) totiž mimo jiné reagovala na tehdejší krizi Evropského měnového systému a vytyčila cestu ke vzniku eura jakožto budoucí jednotné evropské měny. To podnítilo projekt důsledné harmonizace výpočtu inflace koordinovaného v následujících letech Eurostatem tak, aby budoucí Evropská centrální banka mohla užívat jednotně počítanou statistiku k tehdy nově zaváděnému inflačnímu cílování plánované měny. V Evropské unii bylo tehdy Nizozemsko jedinou zemí, která používala scanner data. Nově vznikající metodické normy vyhovující všem ostatním státům se však často na nový zdroj dat příliš nehodily.

NÁSLEDOVALY HO ŠVÝCARSKO, DÁNSKO, ŠVÉDSKO A BELGIE

Další zemí, která se začala scanner daty zabývat, bylo v roce 2008 Švýcarsko. Tento stát má stejně jako Norsko velmi drahou pracovní sílu a zrovna tak není striktně omezován všemi normami EU, byť je často dodržuje. V souvislosti s rostoucí rolí maloobchodních řetězců v Evropě od počátku tisíciletí a s vývojem jejich informačních systémů se však možnosti využití dat z čárových kódů začaly přímo nabízet. V roce 2011 se jimi začali pro účely

rutinního výpočtu spotřebitelské inflace zabývat statistici v Dánsku a o rok později ve Švédsku, které je však už dříve částečně užívalo k aktualizaci spotřebitelského koše. Následující rok se přidala Belgie. To už také drtivá většina ostatních evropských zemí začala zkoumat možnosti jejich využití. Například i Český statistický úřad získal údaje v roce 2013 od jednoho dne již neexistujícího řetězce – umožnilo mu tehdy zkvalitnit výběr položek potravin ve spotřebitelském koši.

VÁHAVÝ EUROSTAT ZMĚNIL NÁZOR

Poté si význam scanner dat uvedomil Eurostat a svůj dosud váhavý přístup začal měnit. Klíčovým momentem na evropské úrovni byl časový souběh s nově revidovaným rámcovým nařízením EU o výpočtu indexu spotřebitelských cen. Většina evropských zemí pociťovala neochotu řetězců poskytovat dobrovolně data. Proto se povinnost řetězců předat scanner data statistikům dostala i do klíčového dokumentu. To by mělo výrazně usnadnit jejich získávání. V současné době se proto prakticky ve všech ostatních evropských zemích statistici zabývají možnostmi využití nového zdroje dat.

Co mají jednotlivé země společné a čím se liší? Základem je pravidelné získávání údajů o prodejkách řetězců za položky na úrovni GTIN (Global Trade Item Number), v Evropě se ještě používá dřívější značení EAN (European Article Number). Samotná cena produktu nestačí, je pokud možno třeba získat i údaj o prodaném objemu a nějaký další charakterizující popis. Společným faktorem je také koncentrace na ceny potravin a nápojů, kde se tyto údaje dají využít nejefektivnějším způsobem. Rovněž je snaha pokrýt co největší časovou část daného měsíce.

DOŠLO I NA JINÉ ZEMĚ

Snad ve všech ostatních aspektech se však praktiky zemí vzájemně liší. Je to dáno mnoha faktory. Například koncentrace prodeje potravin v Lucembursku do tří řetězců umožnila této zemi stát se od ledna 2018 další zemí, která scanner data oficiálně užívá. Naopak v jižních zemích bývá trh mnohem roztržštěnější, je třeba provést nějaký vhodný výběr. Některé větší země mají regionálně různé cenové hladiny (Itálie, Francie) a oficiální statistiky musejí i regionální aspekt respektovat (Itálie).

Ve Francii se například ukázala historická role silného státu, když byla uzákoněna nutnost všech větších prodejců poskytovat data na denní bázi. Taková zátěž je velká nejen pro respondenty, ale i pro samotného zpracovatele. Využije se prakticky jen malá část obrovského objemu informací a zpracování vyžaduje speciální IT vybavení. Data by měla do oficiální francouzské inflace vstoupit od roku 2020. Opačným extrémem co do datového rozsahu je například malé Slovinsko, kde se z dat vlastně jen vybírají dříve ručně šetřené položky a elektronickými cenami se tak simuluje terénní sběr. Většinu věcí včetně vhodné adaptace softwarového nástroje pak prakticky zvládne jeden člověk.

Tím se dostáváme ke kapacitní náročnosti. Nizozemsko, které je technologicky i metodicky napřed, uvádí jen pro samotná scanner data ekvivalent deseti pracovníků ve statistice navíc. Záměrem je vyšší kvalita dat. Ta však, jak vidno, není zadarmo. Naopak v Dánsku stačí údajně jen dvě osoby. Zde ale asi nelze očekávat více než jen jednoduchý rutinní provoz na určitém neproblematickém datovém výběru.

MĚSÍČNÍ CENOVÉ INDEXY SE STÁLE ŘETĚZÍ

Společným faktorem jsou též podobné začátky, které simulují dosavadní metodiku, kdy je vybrána reprezentativní skupina položek a sleduje se její cenový vývoj. Tím, jak některé z nich mizejí z trhu, jsou ručně nahrazovány jinými, nově významnými položkami. S postupem času, kdy země má již několikaleté zkušenosti, se přechází na dynamický výběr. Cenový vývoj se měří vždy jen meziměsíčně, a to na všech položkách majících momentálně významné tržby. Jednotlivé meziměsíční cenové indexy se tak stále řetězí. Takový proces se dá automatizovat, využije se více dat a částečně mizí lidský dozor. Není to ale tak jednoduché. Nedávno se totiž prokázalo, že takový výpočet dlouhodobě zkresluje inflaci směrem dolů. Opravné způsoby (tzv. multilaterální metody) byly sice nalezeny, ty jsou však dost náročné nejenom na příslušné programové vybavení, ale i vůbec na pochopení, a to nejen pro běžného uživatele.

Kromě potravin a nápojů zatím nedošlo příliš k rozšíření využívání scanner dat do jiných skupin klasifikace COICOP. Obvykle se přidávají položky, které se v převážně potravinových hypermarketech také prodávají – například kuchyňské potřeby, drobné domácí spotřebiče, drogerie a produkty pro osobní hygienu.

Užití scanner dat pro výpočet inflace je tedy ve vývoji jak metodickým, tak i co se týče užitých praktik. Rovněž celoevropskou jednotící metodiku bude třeba v následujících letech do jisté míry upravit. Je totiž docela možné, že nové zdroje dat sice přiblíží měření inflace více realitě, ale rovněž přinesou mnoho nových výzev pro další generaci statistiků.

Cenový vývoj se měří vždy jen meziměsíčně, a to na všech položkách majících momentálně významné tržby.

Nejničivější je konzumně orientovaná civilizace

Vůbec první ministr životního prostředí ČR Bedřich Moldan se životnímu prostředí věnuje již od 70. let. Zajímá se o indikátory udržitelného rozvoje. Data, jejich pořizování a zpracování jsou pro něj klíčovou otázkou. S ČSÚ spolupracuje od 90. let.

ALENA GÉBLOVÁ
vedoucí redaktorka

Jak byste vysvětlil laikům, co je to udržitelný rozvoj?

Myšlenka udržitelného rozvoje vznikla jako reakce na velmi vážné upozornění autorů slavné knihy Meze růstu, která vyšla už v roce 1972, o nemožnosti sladit exponenciální ekonomický růst s účinnou ochranou životního prostředí a zachováním životně důležitých přírodních zdrojů. Neméně slavná kniha Naše společná budoucnost pak přišla s řešením: růst se nemá zastavit, ale změnit, má se stát trvale udržitelným. To znamená přizpůsobit se mezím, které poskytují přírodní podmínky. Teoreticky je to celkem jasné, ale jak to prakticky uskutečnit, jasné není. Vezměte si třeba rozvoj dopravy. Jsou lidé ochotni jezdit auty jen tehdy, když je to opravdu nutné, mít menší auta, všude dbát na ochranu přírody i ovzduší? Jen si všimněte, jaký je kot vyvolal návrh Evropského parlamentu radikálněji omezit emise CO₂ u nově vyráběných aut, ačkoliv to byl jen velmi dílčí návrh, který stejně nic radikálně neřeší. Nebo nedávné blokády silnic ve Francii kvůli v podstatě nepatrnému zdražení benzínu.

Co to jsou indikátory udržitelného rozvoje a proč je statistika měří?

Aniž bych šel do podrobností, je už z toho, co jsem stručně řekl, jasné, že udržitelný rozvoj je nesmírně široké téma, které se promítá do velkého počtu konkrétních oblastí. Smysl má jedině, když se celá šíře nějak komplexně podchytí. Celosvětově schválené Globální cíle udržitelného rozvoje mají 169 konkrétních podcílů, ke kterým jsou stanoveny indikátory, protože jen tak můžeme posoudit, zda se vývoj ubírá směrem k udržitelnosti. Od odstraňování hladu a chudoby přes pitnou vodu, energetiku, udržitelná města až po ochranu přírody.

Jaké investice na ochranu životního prostředí považujete za klíčové?

V současné době je to oblast energetiky, kterou je nutno z gruntu přebudovat, protože se v krátké době několika málo desetiletí musíme úplně zbavit fosilních paliv, počínaje uhlím, ale i ropy a zemního plynu. To je obrovský úkol a bez mimořádně velkých investic do obnovitelných zdrojů, baterií, chytrých sítí atd. se to neobejde. Samozřejmě přitom nesmíme zapomínat na všechny další oblasti, které také vyžadují investice: čistírny odpadních vod, recyklační zařízení na zpracování odpadů všech

typů včetně plastů, šetrnější zemědělské technologie a mnoho dalšího.

Kdy a proč jste začal spolupracovat s Českým statistickým úřadem?

Před mnoha a mnoha lety. Mým tématem jsou dlouhodobě indikátory udržitelného rozvoje, a tedy klíčovou je otázka dat, jejich pořizování a zpracování. První knížku na toto téma, kde jsem prvním autorem, jsme vydali už v roce 1997, vyšla v Londýně. To má samozřejmě ke statistice velmi blízko. Ostatně všude na světě se samy statistické služby otázkami indikátorů udržitelného rozvoje intenzivně zabývají.

Jaké výzvy v souvislosti s udržitelným rozvojem čekají ČSÚ v nejbližším období?

Zcela zásadní. Česká republika přijala svou strategii, přihlásili jsme se i k celosvětovým iniciativám, a to všechno má smysl jen tehdy, bude-li to spočívat na pevných základech spolehlivých dat a indikátorů. Bez statistické služby se to nemůže obejít. Mnohé z toho jsou poměrně nové věci, které dosud naše statistika nesleduje. Nemohu jít do podrobností, to by přesáhlo rámec tohoto rozhovoru. Ale výzva je to celkově opravdu velká.

Letos se kvůli extrémně suchému létu zvedly ceny zemědělských výrobků. Začalo u nás vládnout středomořské podnebí?

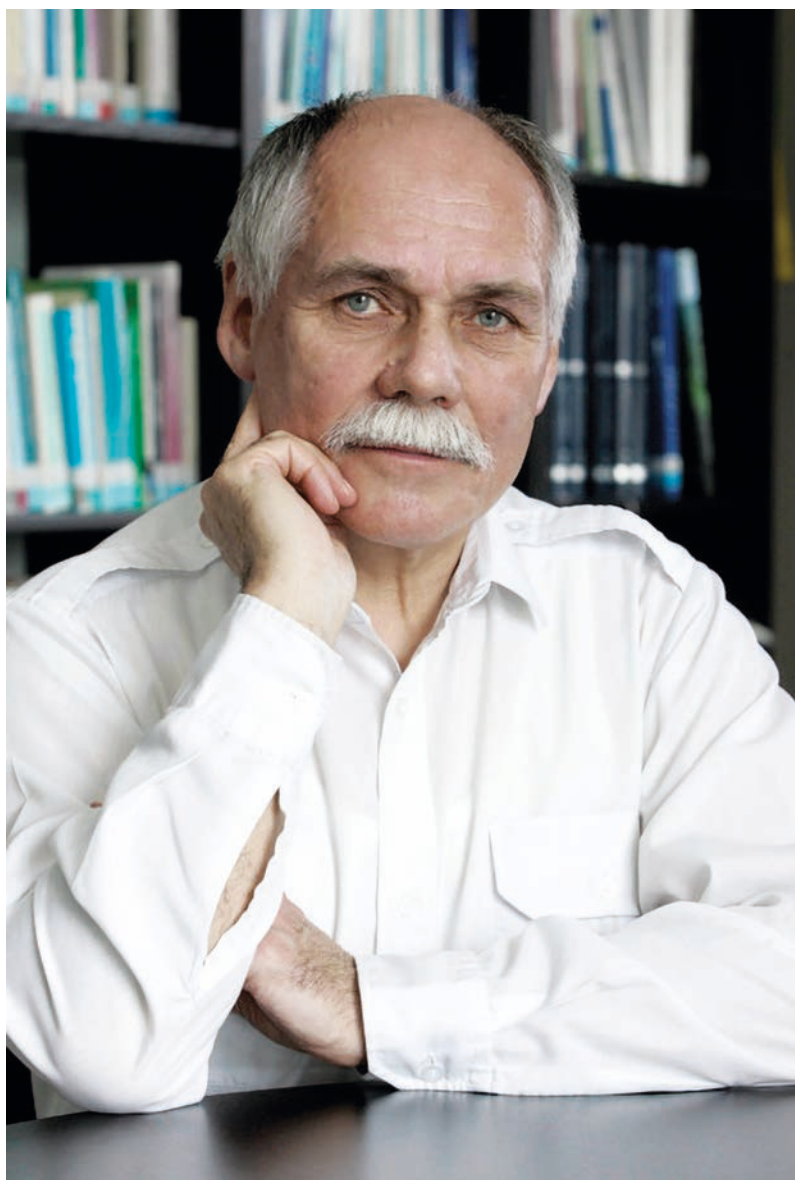
Globální změna klimatu postupuje velmi rychle, zvyšování průměrné teploty a současné sucha jsou jen některé z jejích projevů. Příjemné středomořské podnebí nás určitě nečeká, spíše počasí s velkými výkyvy a extrémy, nahoru a dolů, prudké srážky i sucha, i když celkově tepleji.

Má na oteplování Země hlavní podíl oxid uhličitý, který uniká do atmosféry při spalování fosilních paliv, anebo to mohou být i astronomické vlivy, například měnící se intenzita slunečního záření?

Odpověď je v tomto případě stručná. Emise oxidu uhličitého ze spalování fosilních paliv jsou daleko nejvýznamnější příčinou, i když se uplatňují i další skleníkové plyny z lidmi způsobených emisí. Extraterestrické vlivy sice rovněž existují, ale mají mnohonásobně menší význam. Ale nehovořme jen o oteplování, globální změna klimatu má mnoho dalších

Lidé, snad až na výjimky, neničí přírodu a životní prostředí úmyslně.

prof. RNDr. Bedřich Moldan, CSc., dr. h. c.

Vystudoval analytickou chemii na Univerzitě Karlově a pracoval jako chemik v Ústředním ústavu geologickém až do listopadu 1989. Byl místopředsedou Ekologické sekce Čs. biologické společnosti při ČSAV. Zastával a zastává četné veřejné funkce doma a v zahraničí. Současně je profesorem Univerzity Karlovy.

projevů, viditelnějších a nepříjemnějších, u nás spojených zejména s extrémními událostmi.

Děšť a sníh jsou jedinými zdroji vláhy pro všechny rostliny. Jak dlouho by trvalo, než by vyschla celá střední Evropa? Jak vůbec můžeme zajistit, aby z České republiky voda odtékala pomaleji?

Celkové vyschnutí střední Evropy naštěstí nehrozí, změna klimatu nepřinese výraznější snížení celkových srážkových úhrnů. Ale rozložení srážek se změní, a rozhodně zvýšená starost o vodní zdroje je namístě. Základním úkolem je zadržovat vodu v krajině. Znamená to lepší hospodaření na zemědělské půdě, pestrou krajinu, všude, kde to jde, tůňky a rybníčky, meze, remízky, přirozená koryta potoků.

Až do konce 60. let byla plodinová rozmanitost polních kultur mnohem větší než dnes. V současné době mají dominantní podíl tři

plodiny: pšenice, ječmen a řepka. Můžeme zabránit degradaci půdy?

Myslím, že dominantní trojici je spíš pšenice, kuřice a řepka. Tím hůře. Zabránit degradaci půdy různého typu od eroze přes zhutnění a snížení biodiverzity je urgentní a mimořádně náročný úkol. Teoreticky je známo, co dělat, ale jak to uskutečnit, je velký problém. Nemůže to jít bez pochopení a spolupráce na všech úrovních od ministerstev po jednotlivé farmáře. Změnit je třeba skoro všechno, od zemědělských dotací přes různé metodické postupy až po posílení odpovědných přístupů vlastníků a uživatelů půdy.

Podle Světové zdravotnické organizace dýchá více než 90 % dětí znečištěný vzduch, jedná se zejména o lidi v chudších zemích. Jak je na tom Evropa? Kde je nejhůře a kde nejlépe? A jak jsou na tom regiony České republiky?

Je to tak, a o děti jde především, ale nejen o ně. Evropa je na tom samozřejmě řádově lépe než obyvatelé chudých rozvojových oblastí v Indii, subsaharské Africe, ale to neznamená, že dobře. Také v Evropě umírají stovky tisíc lidí ročně předčasně v důsledku znečištění ovzduší a Česká republika je na tom ve srovnání spíše špatně. Nejhorší situace je regionálně v Moravskoslezském kraji, ale v důsledku klíčového vlivu lokálních topenišť v zimě trpí i velké množství sídel po celé republice.

Na ekvádorském souostroví Galapágy v Tichém oceánu vznikne první soukromá přírodní rezervace. Koncem října zakoupili aktivisté ostrov San Cristóbal, kam v roce 1835 zamířil i přírodopisec Charles Darwin. Je to jediný možný způsob, jak ochránit přírodu před náporom turistického průmyslu?

Jistě to není jediný způsob, ale rozhodně slibný. Nápor turistů je obrovský a čelit mu není snadné. Ale soukromé rezervace vzniklé výkupem pozemků za účelem ochrany přírody jsou důležitými iniciativami. U nás tímto směrem postupuje úspěšně Český svaz ochránců přírody svým programem Místo pro přírodu.

Kterou oblast lidské činnosti považujete pro životní prostředí za nejničivější?

Lidé, snad až na výjimky, neničí přírodu a životní prostředí úmyslně. Navíc si mnohdy uvědomují, že dělají něco, co by dělat neměli, třeba u nás farmáři, co špatně hospodaří, ale ke špatnému chování jsou donuceni – nebo si alespoň myslí, že jsou donuceni – ekonomickou nutností. Jako například chudí rolníci v Brazílii, kteří vypalují nesmírně cenný tropický prales, aby tam mohli pěstovat sóju nebo chovat dobytek. Ovšem důležitější je celkově to, co nazýváme neudržitelnými vzorci spotřeby výroby, a to nejsou jen jednotlivé oblasti lidské činnosti, ale bohužel celkový směr naší dnešní konzumně orientované civilizace.

KRÁTCE

V roce 2015 dosáhlo 15 členských zemí EU stanoveného cíle v míře návratnosti bateriových článků a akumulátorů k recyklaci: **44 % všech prodaných baterií a akumulátorů nekončí ve smíšeném odpadu**, ale ve specializovaných sběrných nádobách.

bit.ly/2Q7mYnU

Světový den těstovin, který připadá na 25. říjen, si Eurostat připomněl zprávou o největším unijním výrobcu těstovin – Itálii. Právě z této země pocházely v roce 2017 dvě třetiny z celkové unijní produkce (5,4 mil. tun). Největším dovozcem bylo vloni Německo.

bit.ly/2q1QuuN

Destatis uvedl, že vloni mělo v Německu nadváhu 62 % mužů a 43 % žen. Podíl mužů a žen s nadváhou zůstal od posledního šetření, které se konalo v roce 2013, prakticky nezměněn.

bit.ly/2EODXKw

V roce 2017 se ze Slovenska vyvezlo více než 67 tis. dřevěných rakví, z nichž více než 22 tis. směřovalo do Německa, přes 17 tis. do Rakouska a 14 tis. do Francie.

bit.ly/2OfnL45

Více než 9 z 10 dětí dýchá zamořený vzduch

Kvůli znečištění ovzduší umírá ročně na světě předčasně sedm milionů lidí. Z toho je zhruba 600 tis. dětí mladších 15 let. Tuto znepokojující informaci uvedla ve své zprávě Světová zdravotnická organizace (WHO).

EVA HENZLEROVÁ
odbor vnější komunikace

Znečištění ovzduší představuje podle WHO globální zdravotní krizi. Vychází přitom ze statistiky z roku 2016. Zhruba 93 % dětí údajně dýchá vzduch, který představuje riziko pro jejich zdraví a vývoj. Znečištěním ovzduší jsou postiženi zejména lidé v chudších zemích, a to nejen děti.

WHO rozlišuje mezi znečištěním vzduchu venku a ve vnitřních prostorách. Pod širým nebem zamořují ovzduší například spalování fosilních surovin nebo odpad, průmyslové emise, lesní požáry nebo vulkanické erupce. Uvnitř domů lidé vdechují kouř ze spalování petroleje, uhlí, bioodpadu nebo dřeva, jež se používají při vaření, vytápění nebo na osvětlení místností. To je podle WHO fatální zvláště pro malé děti, které tráví obzvlášť hodně času doma.

ŠPATNÝ VZDUCH OHROŽUJE MOZEK

V obdobné studii upozornil Dětský fond OSN (UNICEF) na skutečnost, že dýchání znečištěného vzduchu dětmi mladšími jednoho roku může ohrozit vývoj mozku. Toto varování se týkalo 17 mil. dětí, přičemž nejvíce jsou děti ohroženy v jižní Asii, kde 12 mil. z nich žije v oblastech, v nichž je bezpečná hladina škodlivin v ovzduší překročena více než šestinásobně. Další čtyři miliony takto ohrožených dětí žijí ve východní Asii a v Tichomoří.

Příčinou zhruba 13 % úmrtí dětí mladších pěti let byl v roce 2016 zápal plic. Ten stojí za smrtí více dětí, než způsobují průjemová onemocnění, podvýživa nebo nakažlivé choroby.

Dýchání vzduchu znečištěného pevnými částicemi poškozuje podle zprávy UNICEF mozkovou tkáň a oslabuje kognitivní vývoj. Znečištěné ovzduší souvisí s verbální i nonverbální inteligencí a pamětí, horšími výsledky ve škole, ale i s neurologickými poruchami, uvádí zpráva. Následky jsou podle ní celoživotní.

OCHRANNÉ MASKY MOHOU POMOCI

UNICEF dále předpokládá, že s rostoucí urbanizací světa bude v následujících letech bez odpovídající ochrany a opatření, která by vedla ke zmírnění znečištění, ohroženo čím dál více dětí. Pokud se nepodaří omezit původce znečištění, bude nutné se před dopady znečištění chránit, například používáním ochranných masek nebo filtrací vzduchu.

ZNEČIŠTĚNÍ OVZDUŠÍ ZKRACUJE ŽIVOT NA VŠECH KONTINENTECH

V severní Číně znečištění ovzduší podle odhadů zkracuje střední délku života o tři roky. Satelitní snímky, jež UNICEF při sestavování údajů použil, ukazují, že problém se začíná projevovat i ve městech na africkém kontinentě. Tomuto zjištění odpovídají i údaje o nižší porodní váze, pozdějších onemocněních (nejen respiračních) a vyšší dětské úmrtnosti.

uni.cf/20eQeax
bit.ly/2PosBRt

POLOVINA OBYVATEL ITÁLIE CHODÍ DO KINA

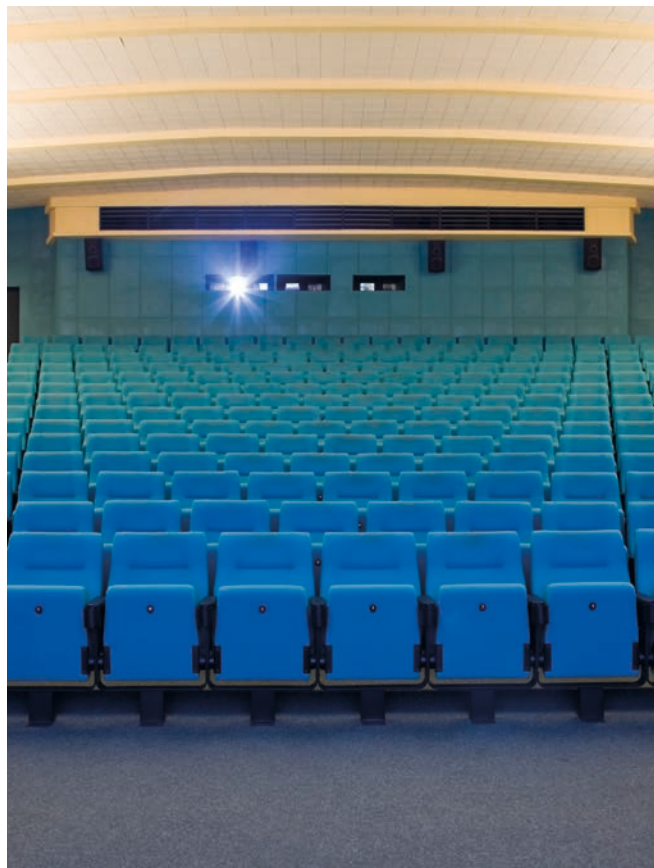
V ROCE 2017 BYL ALESPŮJ JEDNOU V KINĚ KAŽDÝ DRUHÝ OBYVATEL ITÁLIE. NEJČASTĚJI (VE 30,1 %) SE JEDNALO O OBČASNÉ DIVÁKY, KTEŘÍ NAVŠTÍVILI KINO MAXIMÁLNĚ TŘIKRÁT.

Čtyřikrát až šestkrát zavítalo do kina 11,7 % Italů a minimálně jednou za dva měsíce zhlédlo film 7,7 % obyvatel Apeninského poloostrova.

Poslední čtvrtstoletí bylo charakterizováno jistým nárůstem podílu příležitostných návštěvníků (z 20,9 % v roce 1993 na 30,1 % v roce 2017) a poklesem podílu pravidelných filmových fanoušků (z 9,5 na 7,7 %). Od roku 1993 se podíl žen, které byly v kině aspoň jednou za rok, zvýšil z 37,6 na 48,8 %, mezi muži tento podíl dokonce překonal 50% hranici, když vzrostl ze 44,0 % v roce 1993 na 50,5 % v roce 2017.

Návštěvnost kin je úzce vázána na věk. Z dětí ve věku 6–13 let bylo v doprovodu dospělých v kině více než 70 % příslušníků této věkové skupiny. Mezi 14–24letými navštívilo kino minimálně jednou za rok 80 % mladých.

Více než polovina obyvatel žijících ve střední Itálii (54,5 %) chodí pravidelně do kina. Na severu je to také více než polovina (50,2 %) a na jihu země, na Sicílii a Sardinii, se pak jedná o 46,1 % obyvatel.

bit.ly/2PuXq6V

DOMÁCÍ PRÁCE NEDĚLÁ ASI ČTVRTINA AUSTRALANŮ A OSMINA AUSTRALANEK

PODLE VÝSLEDKŮ SČÍTÁNÍ LIDU V AUSTRÁLII Z ROKU 2016 BYLO MEZI OBYVATELI STARŠÍMI 15 LET ZAMĚSTNÁNO 60 % OSOB. MEZI ŽENAMI TO BYLO 56 %, Z MUŽŮ BYLO ZAMĚSTNANÝCH 65 %.

Ve srovnání s výsledky cenzu z roku 1966 se zaměstnanost žen zvýšila. Tehdy pracovalo pouze 34 % žen starších 15 let. Mezi muži ale došlo k poklesu podílu zaměstnaných, když v témže roce bylo mezi 15letými a staršími muži zaměstnáno 83 %.

V současné době se míra ekonomické aktivity mužů a žen v jednotlivých fázích životního cyklu příliš neliší. S výjimkou nejmladší věkové skupiny 15–19letých, kdy je zaměstnanost žen mírně vyšší než zaměstnanost mužů, jsou ve všech ostatních věkových skupinách zaměstnanější muži. Maxima dosahuje zaměstnanost u 35–39letých mužů, kdy je aktivních více než 85 % mužů. U žen pak nastává vrchol ekonomické aktivity o deset let později ve věku 45–49 let, kdy pracuje více než 75 % žen. V roce 1966 byly míry ekonomické aktivity u žen rozloženy jinak. Nejvyšší byla v nejmladší věkové skupině 15–19letých (60 %) a postupně s věkem klesala.

V PRÁCI 42 HODIN TÝDNĚ

Placenou práci stráví v Austrálii muži ve věku 35–54 let 42 hodin týdně. Pro srovnání teenageři na začátku své ekonomické aktivity odpracují jen zhruba 20 hodin za týden.

Ve všech věkových skupinách platí, že australští muži tráví placenou práci více času. Jinak je tomu u neplacené práce, do které spadaly domácí práce, obstarávání nákupů, péče o zahradu, ale i drobné opravy.

Ze zaměstnaných mužů se plná čtvrtina neplaceným domácím pracím nevěnuje vůbec, více než třetina (35,6 %) jimi stráví méně než pět hodin týdně a jen dva muži ze sta se neplacené domácí práci věnují více než 30 hodin v týdnu. Mezi zaměstnanými ženami je nejpočetnější skupina, která se domácím pracím věnuje 5–14 hodin týdně (36,4 %). Tento druh prací vůbec nevykonává 13,3 % zaměstnaných žen a více než 30 hodin týdně jim věnuje 9,3 % pracujících žen.

bit.ly/2mmHypL

I přes zpomalení se maloobchodu dařilo

Vývoj maloobchodu zvolnil. Maloobchodní tržby za první tři čtvrtletí roku 2018 vzrostly reálně meziročně o 4,6 %. Předcházející tři roky tržby překračovaly 5% hranici meziročního růstu.

JANA MEZIHORÁKOVÁ
oddělení statistiky obchodu, dopravy a informačních činností

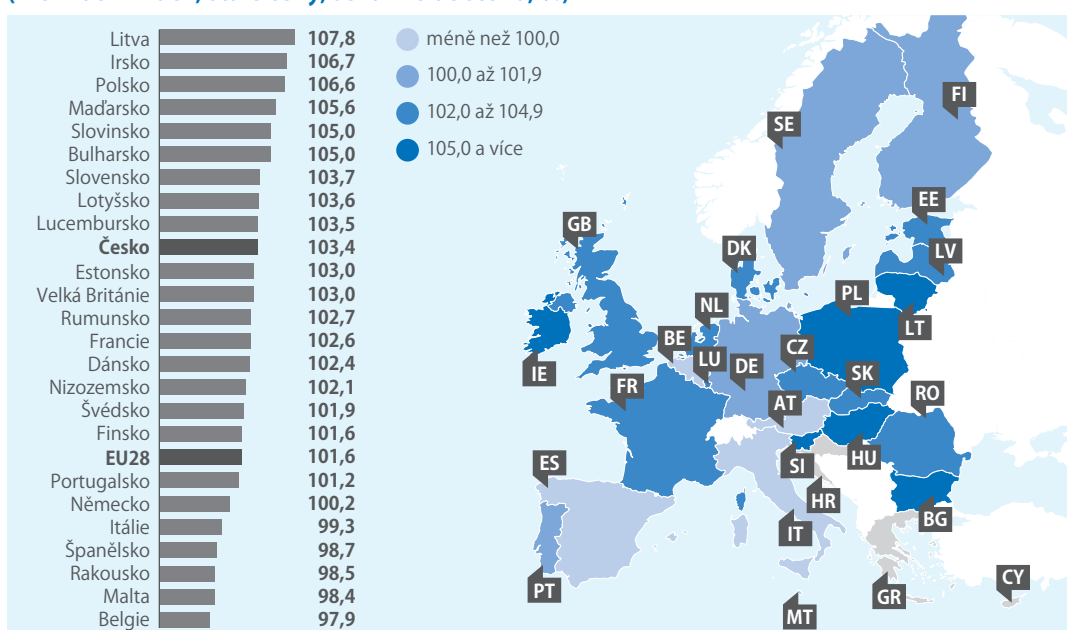
EVROPSKÁ UNIE
101,6 %

ČESKÁ REPUBLIKA
103,4 %

V prvních třech čtvrtletích letošního roku maloobchod reálně meziročně vzrostl o 4,6 %, což byl o 0,7 p. b. nižší růst než ve srovnatelném období předchozího roku. Meziroční růst tržeb se snižoval, a to

z 6,0 % v 1. čtvrtletí na 4,3 % ve 2. čtvrtletí a 3,7 % ve 3. čtvrtletí. Tržby meziročně rostly ve všech měsících roku. Nejvyšší růst byl zaznamenán v lednu (o 8,2 %) a nejnižší v září (o 1,4 %). Oproti roku 2017 se tempo

INDEX MALOOBCHODNÍCH TRŽEB V EU28 ^{*)}, ZÁŘÍ 2018 (meziroční index, stálé ceny, sezónně očištěno, %)

^{*)} Pozn.: Data za Řecko, Chorvatsko a Kypr nejsou k dispozici. Zdroj: Eurostat, ČSÚ (k 14. 11. 2018)

ZÁŘÍ 2018

PRŮMYSL

+ 2,5 %

Průmyslová produkce po očištění od vlivu počtu pracovních dnů meziročně vzrostla o 2,5 %, bez očištění byla nižší o 0,9 %. Po vyloučení sezónních vlivů byla meziměsíčně vyšší o 1,1 %.

MALOOBCHOD

+ 2,5 %

Tržby v maloobchodě (NACE 47) očištěné od kalendářních vlivů se reálně meziročně zvýšily o 2,5 %, bez očištění o 1,4 %. Neočištěné tržby za nepotravinářské zboží a pohonné hmoty vzrostly, zatímco za potraviny klesly.

STAVEBNICTVÍ

+ 13,9 %

Stavební produkce po očištění od vlivu počtu pracovních dnů reálně meziročně vzrostla o 13,9 %. Bez očištění se zvýšila o 12,4 %.

SLUŽBY

+ 4,6 %

Tržby za služby očištěné od kalendářních vlivů vzrostly reálně meziročně o 4,6 %, bez očištění o 3,0 %. Nejvyššího meziročního růstu dosáhla sekce informačních a komunikačních činností.

CESTOVNÍ RUCH

+ 4,2 %

V září se počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních zvýšil o 4,2 % a počet jejich přenocování vzrostl o 2,9 %.

růstu tržeb zpomalilo u pohonných hmot, nepotravinářského zboží i potravin.

PRODEJE V INTERNETOVÝCH A ZÁSILKOVÝCH OBCHODECH ROSTLY

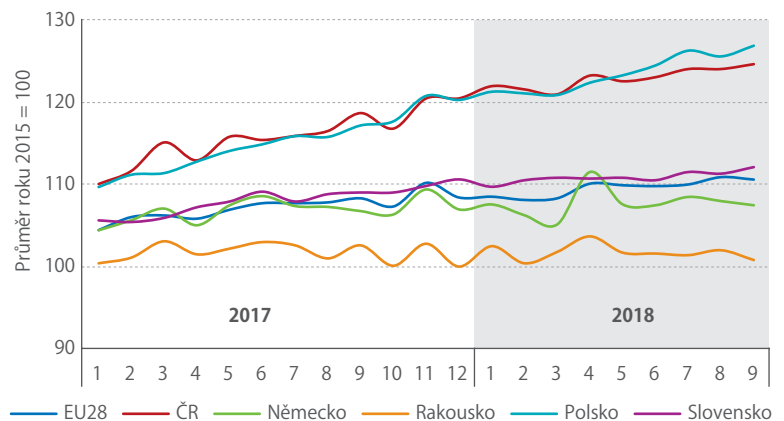
Tržby za nepotravinářské zboží bez pohonných hmot ve stálých cenách za první tři čtvrtletí roku meziročně vzrostly o 7,0 %. Na celkovém růstu nepotravinářského zboží se nejvíce podílelo zvýšení prodeje v internetových a zásilkových obchodech. Ve všech měsících roku pokračoval jeho dvojciferný meziroční růst tržeb, nejvíce v lednu a v červenci (o 25,0 %), nejméně v březnu (o 14,6 %). Celkově za tři čtvrtletí roku se tržby zvýšily o 19,5 %. Obliba nakupování přes internet dlouhodobě roste. Rozšiřuje se sortiment zboží nabízeného prostřednictvím internetu. V posledních letech se jedná o zboží každodenní potřeby a potraviny.

Vyšší reálné tržby za první tři čtvrtletí roku vykazaly všechny hlavní sortimentní skupiny specializovaných prodejen s nepotravinářským zbožím. Nejvíce rostly tržby prodejen počítačových a komunikačních zařízení (o 10,4 %). U tohoto zboží dochází dlouhodobě ke snižování cen. Porovnáme-li meziroční vývoj v běžných cenách, obchodníci utržili za letošní první tři čtvrtletí o 1,5 % vyšší tržby než v prvních třech čtvrtletích loňského roku. Více než 6% meziroční růst ve stálých cenách vykazaly prodejny s výrobky pro kulturu, sport a rekreaci (o 7,1 %) a prodejny s výrobky pro domácnost (o 6,5 %). Tržby prodejen s oděvy a obuví se zvýšily o 4,6 % a s farmaceutickým, zdravotnickým a kosmetickým zbožím o 3,6 %.

VÝVOJ PRODEJE POTRAVIN KOLÍŠAL

Tržby za potraviny za první tři čtvrtletí roku meziročně vzrostly ve stálých cenách o 2,0 %, v běžných cenách o 3,8 %. Tržby byly ovlivněny i posunem velikonočních svátků. Nákupy na Velikonoce letos pomohly březnovým výsledkům, loni zase

TRŽBY V MALOOBCHODĚ S NEPOTRAVINÁŘSKÝM ZBOŽÍM (stálé ceny, sezónně očištěno, %)

Zdroj: Eurostat, ČSÚ (k 14. 11. 2018)

dubnovým. Tím se vysvětluje meziroční růst tržeb ve stálých cenách v letošním březnu o 7,6 % a pokles o 3,2 % v dubnu. Tržby nespécializovaných prodejen s převahou potravin, kam patří i největší maloobchodní řetězce, se zvýšily od ledna do září o 2,1 % a tržby specializovaných prodejen potravin vzrostly pouze o 0,2 %.

Prodej pohonných hmot za prvních devět měsíců roku vzrostl reálně meziročně o 4,3 %. Obchodníci však v důsledku růstu cen pohonných hmot utržili v běžných cenách o 10,0 % více.

Tržby v maloobchodě po očištění od sezónních a kalendářních vlivů se v září 2018 v ČR zvýšily reálně meziročně o 3,4 %, za celou Evropskou unii vzrostly o 1,6 %. Nejvyšší tempo růstu tržeb zaznamenala Litva (o 7,8 %). Vyšší růst než v ČR vykazaly Irsko, Polsko, Maďarsko, Slovinsko, Bulharsko, Slovensko, Lotyšsko a Lucembursko, a to o 6,7 % až 3,5 %. Pokles byl zaznamenán v Belgii, na Maltě, v Rakousku, Španělsku a Itálii o 2,1 % až 0,7 %. V sousedním Německu se meziročně tržby zvýšily pouze o 0,2 %.

LISTOPAD 2018

SOUHRNNÝ INDIKÁTOR DŮVĚRY

Důvěra podnikatelů se meziměsíčně mírně zvýšila, mezi spotřebiteli se výrazněji snížila.

− 0,5 bodu

PRŮMYSL

− 0,7 bodu

V odvětví průmysl se důvěra podnikatelů meziměsíčně mírně snížila o 0,7 bodu na hodnotu 95,2. Meziročně je také nižší.

STAVEBNICTVÍ

+ 2,6 bodu

Důvěra podnikatelů se zvýšila. Indikátor vzrostl o 2,6 bodu na hodnotu 103,8. V porovnání s listopadem 2017 je také vyšší.

OBCHOD

− 3,1 bodu

Indikátor důvěry meziměsíčně poklesl o 3,1 bodu na hodnotu 96,2. V meziročním srovnání je také nižší.

SLUŽBY

+ 1,9 bodu

Ve vybraných odvětvích služeb (vč. bankovního sektoru) se důvěra zvýšila o 1,9 bodu na hodnotu 99,8. V meziročním srovnání je také vyšší.

SPOTŘEBITELÉ

− 5,1 bodu

Důvěra spotřebitelů se meziměsíčně snížila. Indikátor důvěry poklesl o 5,1 bodu na hodnotu 106,9. Meziročně je také nižší.

Zaměstnanost v EU na rekord

Úroveň zaměstnanosti i ekonomické aktivity ve většině zemí EU momentálně přesahuje předkrizové hodnoty. Česko se za posledních deset let posunulo mezi země s nejvyšší zaměstnaností.

KAROLÍNA SŮKUPOVÁ
vedoucí oddělení
svodných analýz

Za posledních deset let zažily evropské státy hluboký ekonomický propad následovaný poměrně dlouhým obdobím ekonomického růstu, které možná vyvrcholilo v letošním roce. Ekonomická recese byla samozřejmě spojena se ztrátou pracovních míst a poklesem zaměstnanosti, přičemž dopad krize se u jednotlivých zemí lišil. Zaměstnanost se však u většiny členů Evropské unie vrátila na předkrizové hodnoty a mnohde je i překonala.

ZAMĚSTNANOST V NĚMECKU: RŮST NAVZDORY RECESÍ

V současnosti nejvyšší úroveň zaměstnanosti dosahuje Švédsko (77,4 % ve 2. čtvrtletí 2018). Do

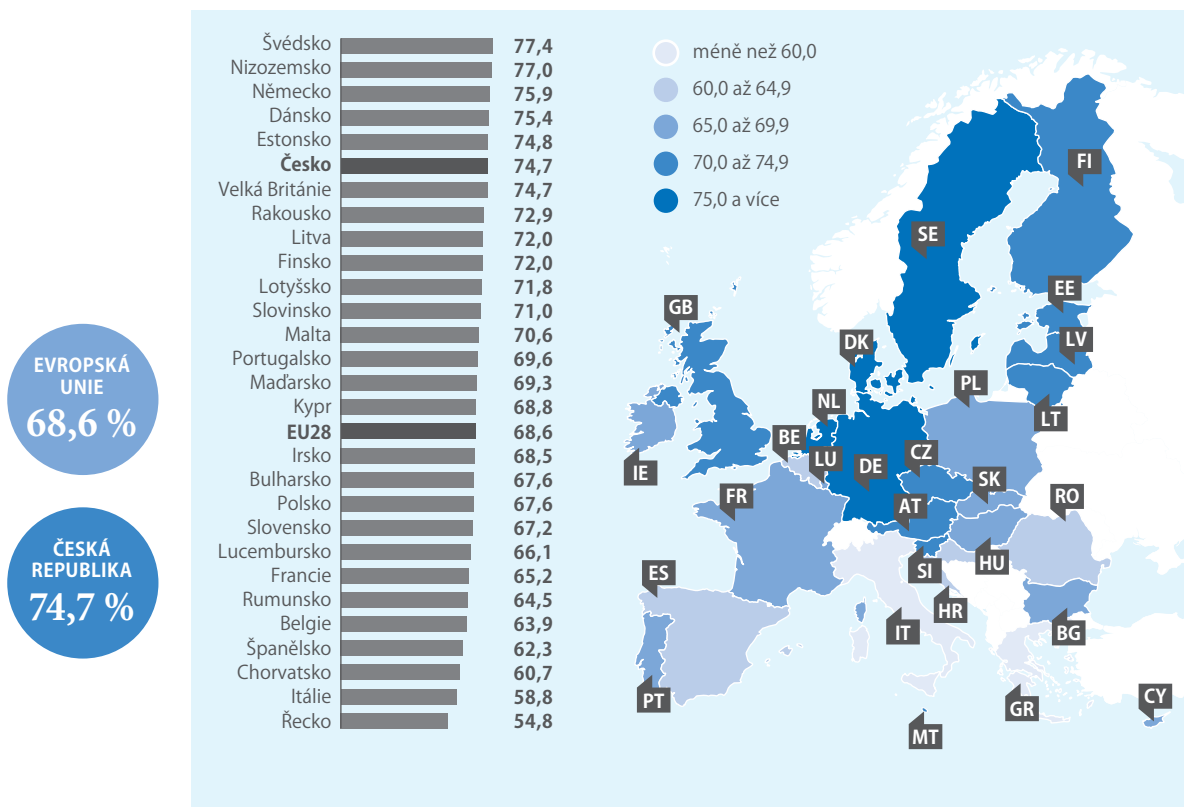
této pozice se dostalo až v posledních pěti letech. Zaměstnanost zde patřila k nejvyšším již dříve, po roce 2013 však překonala předkrizovou úroveň a evropské prvenství si Švédsko udrželo. Na druhé pozici se ve 2. čtvrtletí umístilo Nizozemsko (77,0 %). Zde je míra zaměstnanosti díky částečným úvazkům tradičně jedna z nejvyšších v Evropě.

Třetí nejvyšší úroveň zaměstnanosti v EU dosáhlo Německo (75,9 %), kde zaměstnanost roste již od roku 2004. Tento trend nepřerušilo ani krizové období. Od posledního minima ve 2. čtvrtletí 2004 (64,4 %) tak zaměstnanost vzrostla o více než 10 p. b. Česko v letošním 2. čtvrtletí dosáhlo

šesté nejvyšší míry zaměstnanosti v EU (74,7 %). Domácí ekonomika je jednou z těch, ve kterých je momentálně zaměstnanost vyšší než před recesí. Na předkrizové hodnoty se dostala už v roce 2012 a od té doby postupně rostla.

Zemí s nejnižší úrovní zaměstnanosti je již od roku 2011 Řecko. I zde došlo k postupnému nárůstu, ve 2. čtvrtletí zaměstnanost dosáhla 54,8 %. V nejtěžším období krize byla v Řecku zaměstnána méně než polovina populace (48,6 % ve 2. a 3. čtvrtletí 2013). Obecně platí, že státy na jihu EU mají nižší zaměstnanost. Potvrzuje to druhá příčka pro Itálii (58,8 %), další v řadě je Chorvatsko (60,7 %).

CELKOVÁ ZAMĚSTNANOST V POPULACI 15–65 LET, 2. Q 2018 (%)

Zdroj: Eurostat

TÉMA

18

Voda

20

Půda

22

Lesy

24

Národní parky
a CHKO

26

Odpady

28

Emise

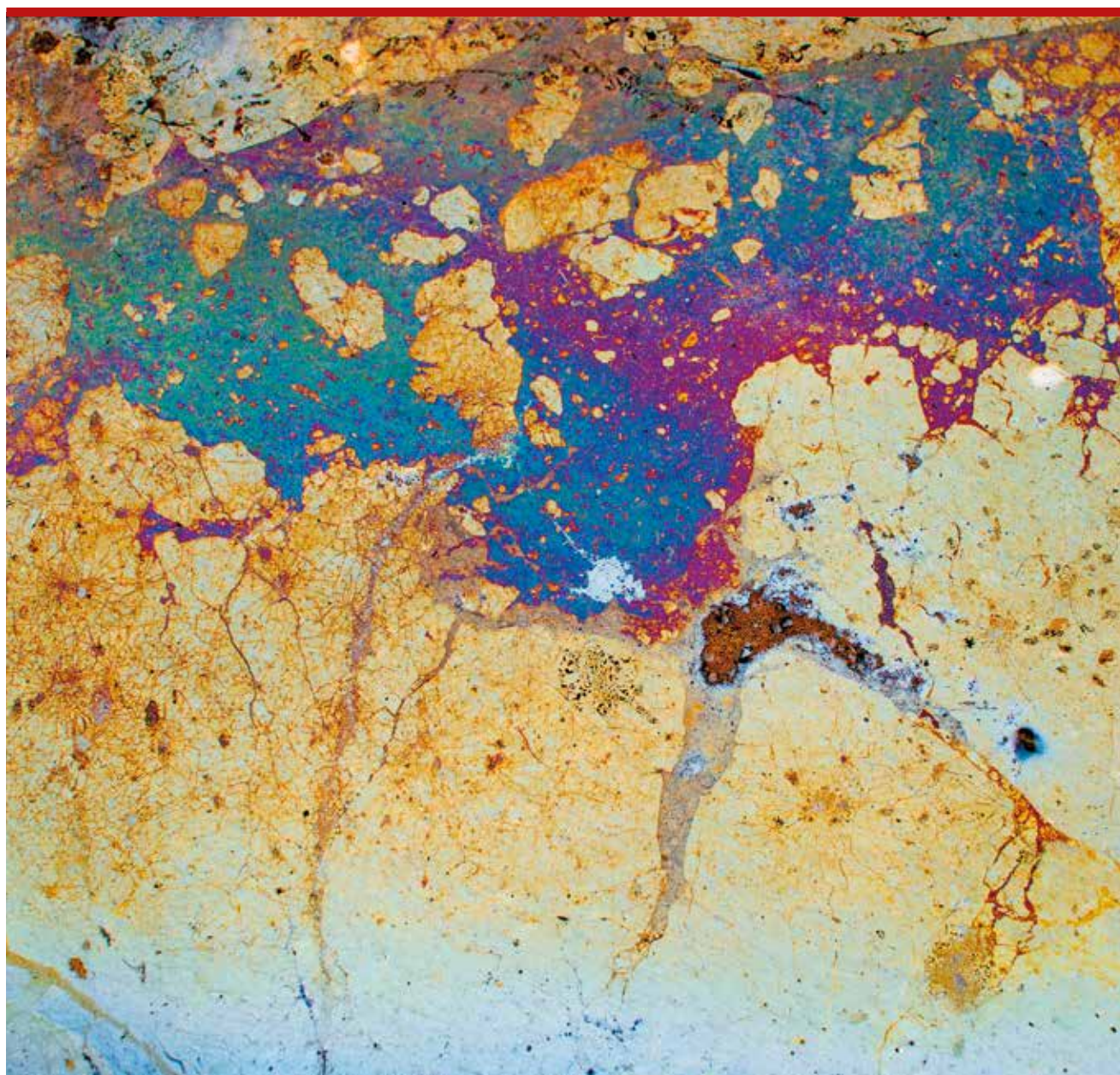
30

Výdaje

32

Environmentální
účty

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Statistika vody

Voda je nezbytností pro živou i neživou přírodu. Její význam spočívá v udržování základních životních funkcí živých organismů, ovlivňuje klima na zemi, je důležitým krajinným prvkem.

Význam sledování dat, která se vztahují k vodě a vodnímu hospodářství, souvisí s významem vody jako základní složky životního prostředí a jako základního předpokladu života vůbec. Legislativně spadá voda do kompetence Ministerstva zemědělství a Ministerstva životního prostředí.

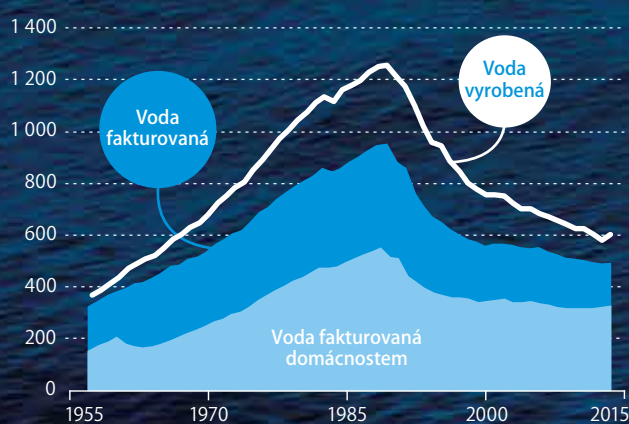
Data sledovaná Českým statistickým úřadem jsou součástí pravidelných reportinguů pro Evropskou komisi – Eurostat. Informace z vodohospodářských statistik jsou za Českou republiku poskytovány jako součást monitoringu dat na celoevropské úrovni. Dlouhodobě v této oblasti vykazuje Česká republika vysokou kvalitu vyplněnosti požadovaných dat.

Některé vodohospodářské údaje se sledovaly již za první republiky. Jedněmi z prvních ukazatelů byly délky vodovodních a kanalizačních sítí v krajských městech, počty obcí zásobených vodou a dodávky vody do sítí. Původně byly v ČSÚ informace o vodovodech a kanalizacích zjišťovány ve statistikách komunálních služeb a bytového hospodářství, v roce 1961 bylo zjišťování převedeno pod odbor zemědělství a lesnictví a od roku 2009 je plně v kompetenci oddělení statistiky životního prostředí.

Podle dochovaných materiálů se údaje o odběrech a vypouštění vod kontinuálně zjišťují od roku 1961. Respondenty jsou především podniky Povodí s. p., při rozšířeném zjišťování také Magistrát hl. města Prahy a Lesy České republiky, s. p.

VÝROBA A SPOTŘEBA PITNÉ VODY (mil. m³)

VODA
VYROBENÁ

1957	2016
364	593

VODA
FAKTUROVANÁ

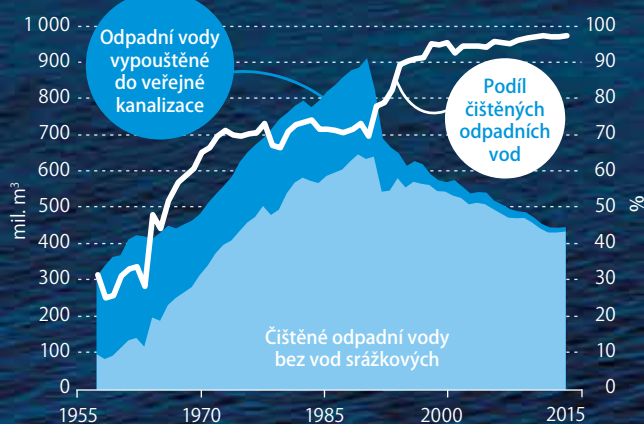
1957	2016
306	479

VODA
FAKTUROVANÁ
DOMÁCNOSTEM

1957	2016
154	322

VYPOUŠTĚNÍ A ČIŠTĚNÍ ODPADNÍCH VOD

ODPADNÍ VODY
VYPOUŠTĚNÉ
DO KANALIZACE

1957	2016
311	447

ČIŠTĚNÉ ODPADNÍ
VODY BEZ VOD
SRÁŽKOVÝCH

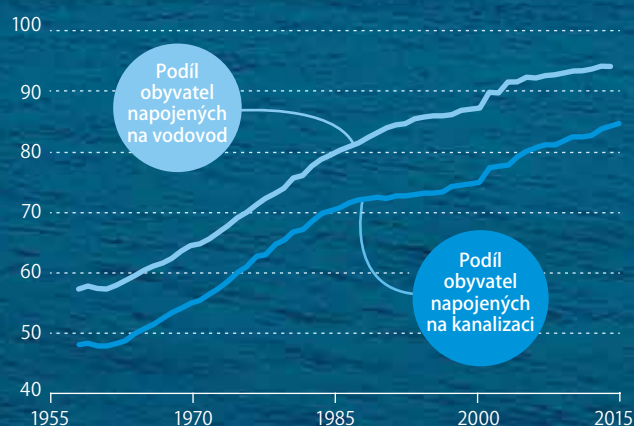
1957	2016
98	435

PODÍL ČIŠTĚNÝCH
ODPADNÍCH VOD
(%)

1957	2016
31,4	97,3

PODÍL OBYVATEL NAPOJENÝCH NA VEŘEJNÝ VODOVOD A KANALIZACI (%)

PODÍL OBYVATEL
NAPOJENÝCH
NA KANALIZACI

1957	2016
48,1	84,7

PODÍL OBYVATEL
NAPOJENÝCH
NA VODOVOD

1957	2016
57,3	94,4

HISTORIE A SOUČASNOST

DÉLKA
VODOVODNÍ
SÍTĚ
(km)

1948	14 640
2016	77 681

DÉLKA
KANALIZAČNÍ
SÍTĚ
(km)

1948	6 699
2016	47 141

PODÍL OBYVATEL
ZÁSOBENÝCH
VODOU
Z VODOVODŮ
(%)

1993	84,7
2016	94,4

PODÍL
ČIŠTĚNÝCH
ODPADNÍCH VOD
(%)

1993	78,9
2016	97,3

JAK ZJIŠŤUJE ČSÚ DATA O VODNÍM HOSPODÁŘSTVÍ

INFORMACE O VODOHOSPODÁŘSKÝCH ČINNOSTECH, které souvisejí se správou vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu (tj. vodovodů a kanalizací zřízených a provozovaných ve veřejném zájmu). Výkaz obsahuje:

- počet obyvatel napojených na veřejný vodovod;
- technické informace o vodovodech;
- počet obyvatel napojených na čističku odpadních vod;
- výrobu a dodávku pitné vody;
- počet obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci;
- odvádění a čištění odpadních vod;
- počet čistíren odpadních vod.

INFORMACE O UŽÍVÁNÍ VODY

v rámci celého národního hospodářství. Výkaz je zaměřen na celkové odběry podzemních a povrchových vod různými odvětvími a obsahuje:

- celkové odběry podzemních a povrchových vod různými odvětvími;
- vypouštění odpadních vod podle jednotlivých kategorií užívání;
- celkové znečištění vypouštěné do vodních toků podle vybraných druhů znečištění;
- v pětileté periodicitě informace o vodních dílech.

Statistika půdy

Půdu jako kvantitativně omezený primární výrobní faktor, stejně jako její kvalitu, bychom měli chránit pro budoucnost. Od roku 2000 ubývá denně v České republice v průměru 25 ha obhospodařované zemědělské půdy.

Půda je jedním z nejcennějších přírodních bohatství. Vedle její role produkční v zemědělství a lesnictví ji vnímáme také jako součást životního prostředí. Lze ji definovat jako samostatný přírodní útvar vzniklý z povrchových zvětralin zemské kůry a z organických zbytků za působení půdotvorných faktorů.

Statistická data o půdě zjišťuje oddělení statistiky zemědělství a lesnictví primárně v kontextu zemědělské produkce. Za počátek státem organizované zemědělské statistiky je považován rok 1856, ve kterém proběhlo první zasedání Ústředního výboru pro zemědělskou a lesnickou statistiku Čech c. k. Vlastenecko-hospodářské společnosti. Od roku 1920 vede Český statistický úřad časovou řadu údajů o bilanci půdy a o osevních plochách zemědělských plodin, od roku 1935 o spotřebě minerálních hnojiv.

V roce 2016 činil podíl zemědělské půdy na rozloze České republiky 53,4 %, v roce 1947 to bylo ještě 60,8 %. V novém tisíciletí (2000–2016) dosáhl denní úbytek obhospodařované zemědělské půdy 25 ha, orné půdy dokonce 46 ha. Část této orné půdy slouží dále k zemědělské produkci v podobě trvalých travních porostů, vzrostla i plocha vinic a ostatních trvalých kultur.

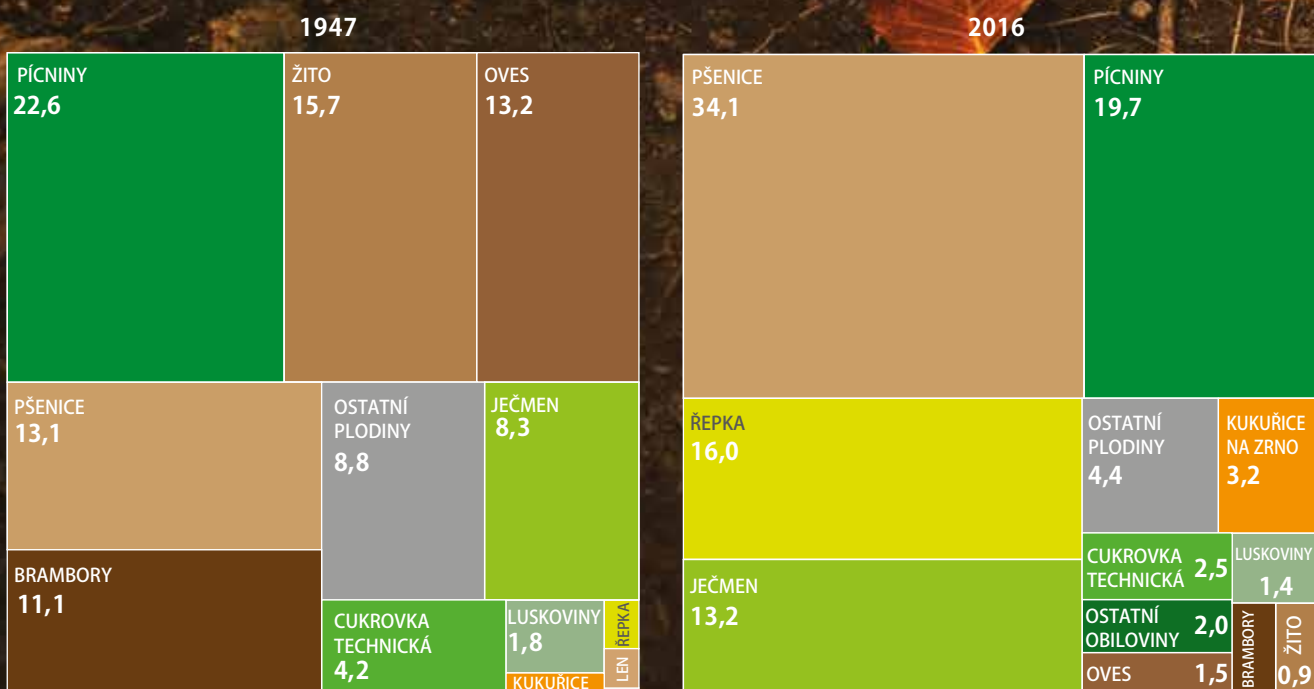
V minulém století, až do konce 60. let, byla plodinová rozmanitost polních kultur mnohem větší než nyní. Druhově vyvážené bylo zejména obilnářství. Významné zastoupení měly také pěstební plochy brambor a cukrovky. Od 70. let se druhová diverzita pěstovaných polních plodin snižuje. V roce

2016 součet podílů tří dominantních plodin na orné půdě (bez píce) dosáhl 63,3 % (pšenice 34,1 %, ječmen 13,2 %, řepka 16,0 %), v roce 1947 tento podíl činil 42,0 % (pšenice 13,1 %, žito 15,7 %, oves 13,2 %). Plodinová homogenita úzce souvisí s chemizací rostlinné výroby. Kvůli chemické likvidaci plevelů, škůdců a používání minerálních hnojiv lze zanedbávat tradiční osevní postupy, statkové hnojení a dochází k degradaci půdy.

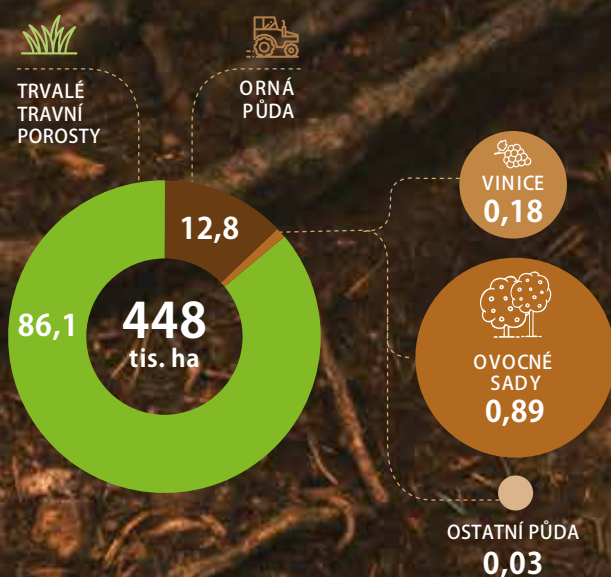
Spotřeba minerálních hnojiv v posledních letech roste, v hospodářském roce 2015/2016 meziročně o 7,9 % na 141,0 kg/ha obhospodařované zemědělské půdy (dusíkatá 107,3 kg/ha, fosforečná 19,9 kg/ha, draselná 13,9 kg/ha). Zdaleka však nedosahuje množství minerálních hnojiv aplikovaných ve druhé polovině 80. let minulého století. Historicky maximální spotřeby bylo dosaženo v hospodářském roce 1985/1986, a to 272,6 kg/ha (dusíkatá 104,5 kg/ha, fosforečná 85,9 kg/ha, draselná 82,2 kg/ha).

Plocha ekologicky obhospodařované zemědělské půdy trvale stoupá. V roce 2016 dosáhl její podíl 12,8 %, což nás v Evropě řadí mezi státy s jejím nejvyšším podílem. Nevyhovující je však struktura ploch. Cílem je v nejbližších letech zvýšit podíl ekologicky obhospodařované půdy. V roce 2016 tvořila ekologicky obhospodařovaná orná půda pouze 12,8 % ekologických ploch, masivně převažovaly ekologické trvalé travní porosty pokrývající 86,1 % ekologických ploch.

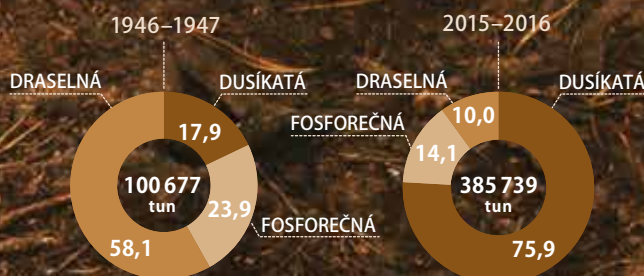
OSEVNÍ PLOCHY V ČR, 1947 A 2016 (%)

EKOLOGICKY OBHOSPODAŘOVANÁ ZEM. PŮDA, 2016 (%)

SPOTŘEBA MINERÁLNÍCH HNOJIV, 1946–1947, 2015–2016 (%)

ZJIŠŤOVANÉ INDIKÁTORY STATISTIKY PŮDY

HISTORIE A SOUČASNOST

OBHOSPODAŘOVANÁ ZEMĚDĚLSKÁ PŮDA	1920	2016
	5 094	3 489
ORNÁ PŮDA (tis. ha)	3 814	2 494
TRVALÉ TRAVNÍ POROSTY (tis. ha)	1 172	949
OBILOVINY (tis. ha)	2 017	1 352
BRAMBORY (tis. ha)	391	23

DENNÍ ÚBYTEK PŮDY (ha)

Statistika lesů

Lesnictví má u nás dlouhou tradici. Údaje o stavu lesů a hospodářských činnostech, které v nich probíhají, podávají informaci o významné složce krajiny. Lesy tvoří třetinu plochy území České republiky.

Les je vnímán jako významná součást našeho životního prostředí. Velmi důležitá je jeho vodohospodářská funkce, kdy dochází k ovlivnění vodního režimu v krajině. Ve 20. století se kromě hospodářské funkce lesů (produkce dřeva) začaly více prosazovat i jejich mimoprodukční funkce (ekologická, kulturní).

Svou povahou lze statistiku lesů vnímat jako součást statistik životního prostředí, ale hlavní zodpovědnost za zjišťovaná data leží na oddělení statistiky zemědělství a lesnictví. Získávání informací o lese a lesnických činnostech slouží nejen pro plánování hospodářských činností, jako jsou těžba dřeva či zalesňování a obnova lesa, ale i k popisu stavu lesa jako nedílné součásti krajiny.

Získávání informací o lesích na našem území sahá do 14. století a souviselo se zvýšenou potřebou dřeva jako suroviny pro topení, stavebnictví, hornictví a hutnictví, s vybíráním daní a stabilizací výnosů. Bylo nutné dát hospodaření v lese jistý řád, omezit neplánované těžby, zajistit dostatek dříví a získat přehled o lesních majetcích.

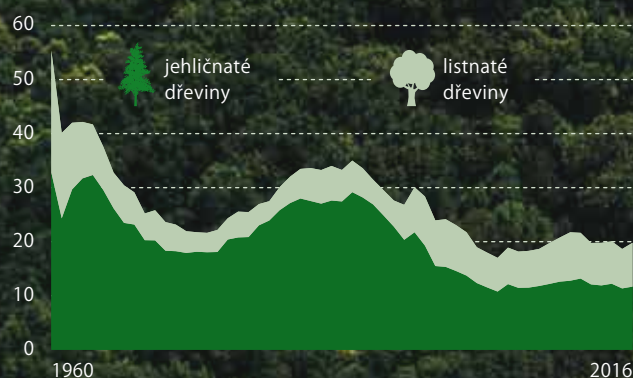
V minulosti bylo v lesnické statistice prováděno více specializovaných zjišťování s různou periodicitou. Mezi nejvýznamnější šetření patřil roční Výkaz o zalesňování, pěstebních pracích a těžbě dřeva. Od roku 1993 se data sbírají prostřednictvím statistického výkazu Roční výkaz odvětvových ukazatelů v lesnictví.

Nejvíce se uměle zalesňovalo v 50. letech a v první polovině 60. let 20. století. V průměru to znamenalo téměř 50 tis. ha ročně. Nyní se uměle zalesňuje zhruba 20 tis. ha ročně.

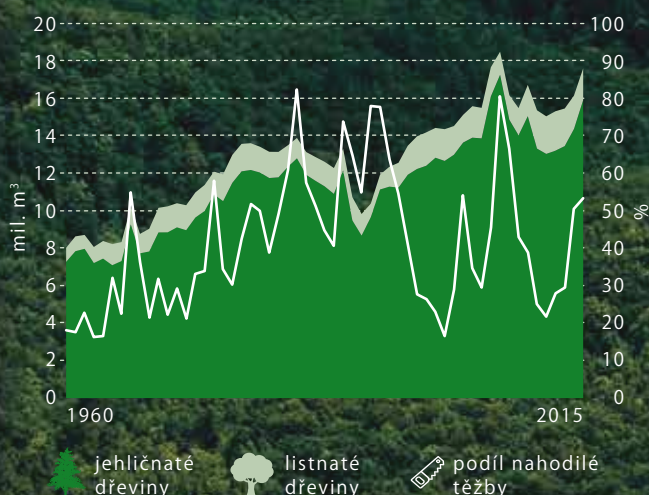
Nejvyšší nahodilá těžba dřeva byla zaznamenána v roce 2007, a to v objemu 14 885 tis. m³ (bez kůry), tedy 80,4 % celkové těžby dřeva. Škody způsobil zejména orkán Kyrill.

Zajímavé jsou také údaje o výjimečných stromech v ČR. Nejvyšší strom je douglaska tisolistá nacházející se u obce Vlastiboř na Jablonecku, které byla v roce 2014 naměřena výška 64,1 m. Nejstarší strom je tis červený rostoucí v obci Vilémovice u Ledče nad Sázavou. Jeho stáří je odhadováno mezi 1 500 až 2 000 lety.

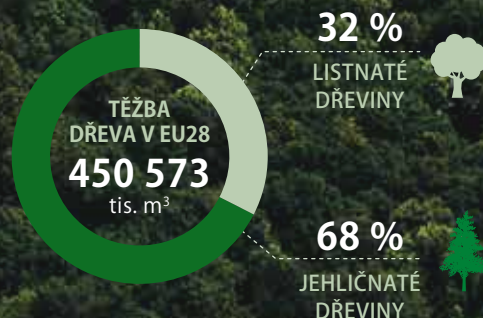
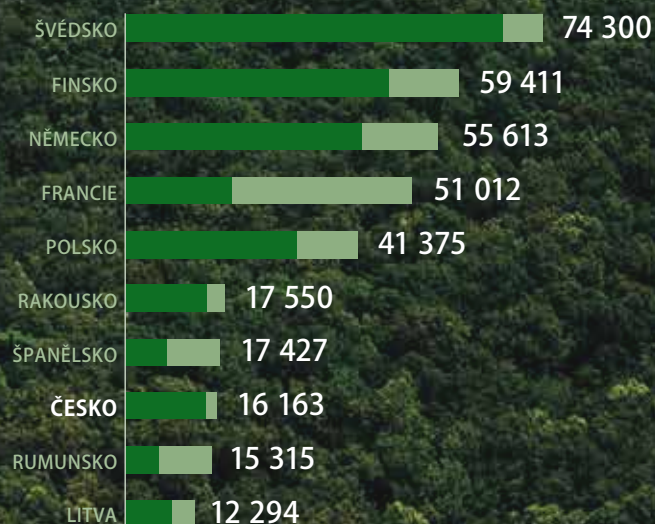
UMĚLE PROVEDENÉ ZALESŇOVÁNÍ A OBNOVA LESA, 1960–2016, (tis. ha)

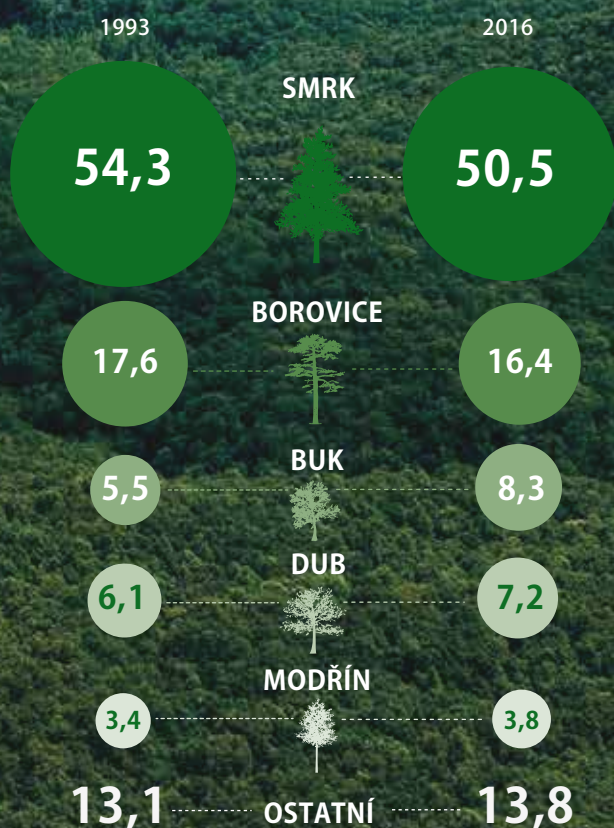
TĚŽBA DŘEVA BEZ KŮRY V ČESKÉ REPUBLICE, 1960–2015

TĚŽBA DŘEVA BEZ KŮRY VE VYBRANÝCH ZEMÍCH EU28, 2015 (tis. m³)

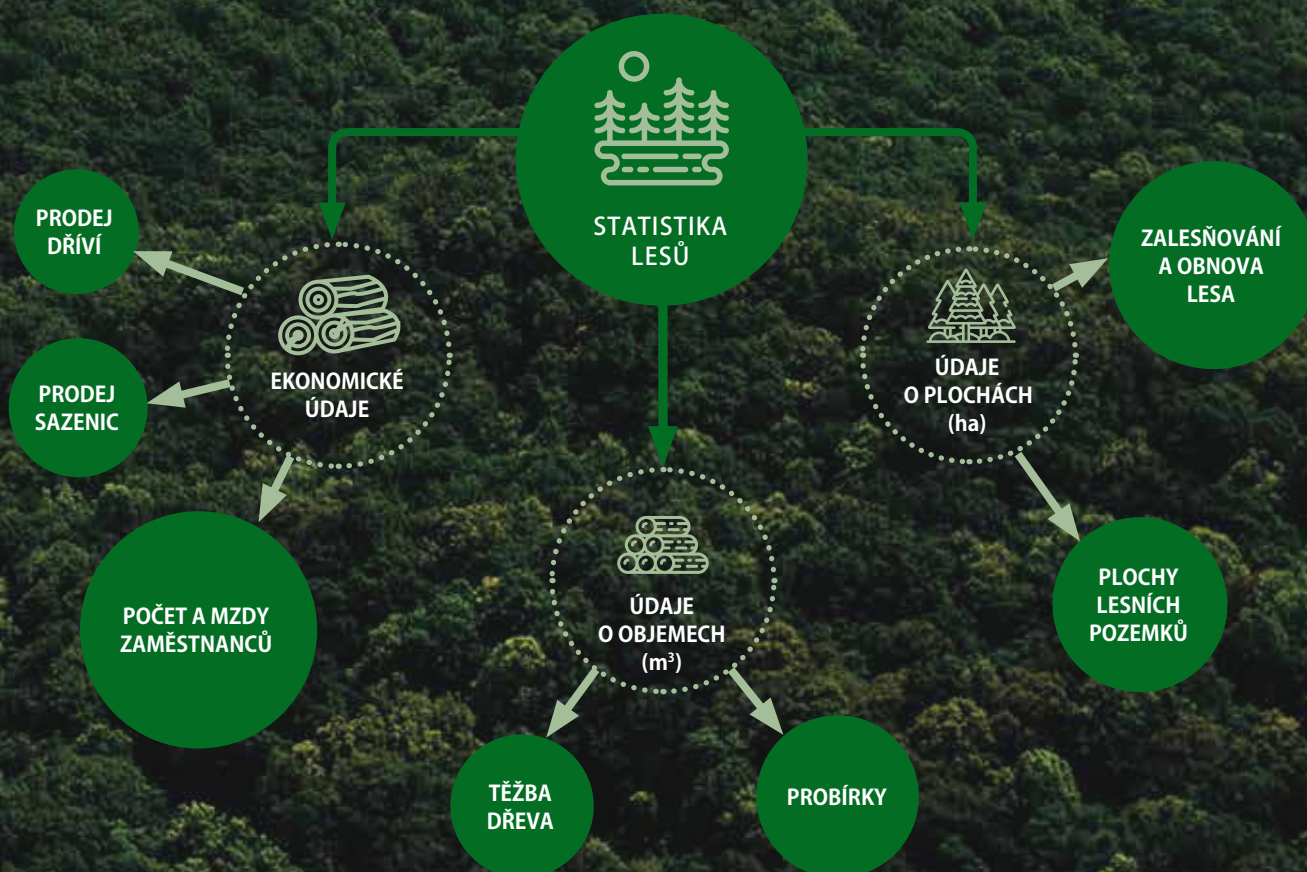
DRUHOVÉ SLOŽENÍ LEŠA (%)

HISTORIE A SOUČASNOST

JAKÁ DATA O LESNICTVÍ ČSÚ ZJIŠTUJE

Národní parky a CHKO

Čtyři národní parky a více než dva tisíce dalších chráněných území představují 17 % rozlohy celé České republiky. Ochrana přírody zachovává jedinečné hodnoty, neboť ponechává území svému vývoji.

Územní ochranu přírody dělíme podle zákona o ochraně přírody a krajiny na územní ochranu obecnou a zvláštní. Jejím cílem je zachování jedinečných hodnot nebo ponechání území samovolnému vývoji. Oddělení statistiky životního prostředí pracuje s daty o územích spadajících do zvláštní územní ochrany. Data jsou přebírána od Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

Zákon vymezuje dvě úrovně zvláště chráněných území (velkoplošná a maloplošná), která se dále dělí na 6 kategorií. Celková rozloha těchto území je 1 317 tis. ha (2016), což představuje 17 % území ČR. U velkoplošných území jsou chráněny rozsáhlé ekosystémy, u maloplošných pak konkrétní jedinečný biotop. Nejmenší přírodní památky chrání třeba jen skalní výchoz se zajímavou geologickou strukturou. Se vstupem do Evropské unie byla vymezena soustava chráněných území Natura 2000, která je také zakotvena v zákoně.

První právní akty k ochraně přírody a krajiny se na českém území vytvářely již od středověku. Týkaly se hlavně ochrany majetku včetně přírodních zdrojů, zvěře a ryb.

Na začátku 19. století se pak vyskytly první vědomé snahy o ochranu přírodních a krajinných prvků a území. Jednotlivé osoby zřizovaly první chráněná území, většinou šlo o aktivity osvícených šlechticů. Roku 1838 byla takto zřízena první chráněná území Žofínský prales a Hojná voda, která existují dodnes.

Právní úprava ochrany přírody v moderním slova smyslu se datuje na území dnešní ČR teprve začátkem 20. století, se vznikem samostatné Československé republiky. V roce 1933 bylo vyhlášeno na 30 chráněných území a do roku 1938 bylo zřízeno celkem 142 přírodních rezervací. V roce 1955 vznikla první chráněná krajinná oblast (CHKO) a v roce 1963 byl zřízen první národní park – Krkonošský národní park.

Nejstarší CHKO Český ráj (zřízena v roce 1955) je romantickou krajinou pískovcových skal s vulkanickou dominantou Trosek. Nejmladší CHKO Brdy (zřízena v roce 2016) se nalézá uprostřed Čech a jedná se o lesnatou vrchovinu s cennými rašeliníšti a vřesovišti, která se vyvinula na bývalých vojenských cvičištích. Největší CHKO Beskydy zaujímá rozlohu 1 205 km² a je to zalesněný horský masiv se zbytky smíšených pralesů, jediná oblast v ČR s výskytem tří druhů velkých šelem – medvěda, rysa a vlka. Harmonická zemědělská krajina s dominantním bájným Blaníkem s bukovými lesy na vrcholu je s rozlohou 40 km² nejmenší českou CHKO.

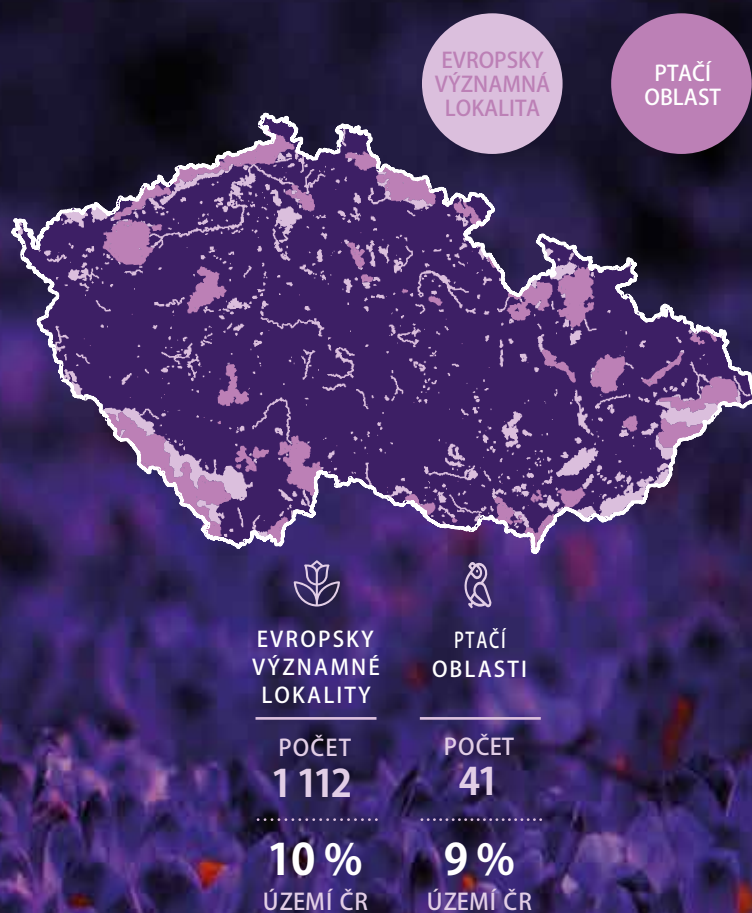
V roce 2016 se nejvíce tzv. evropsky významných lokalit nacházelo v Jihomoravském kraji, bylo to celkem 203 lokalit, největší rozlohu však tato chráněná území zaujímala v Jihočeském kraji, a to 164 465 ha. Nejvíce ptačích oblastí co do počtu i do rozlohy se vyskytovalo v Jihočeském kraji, celkem 9 oblastí na celkové rozloze 155 374 ha.

NÁRODNÍ PARKY A CHRÁNĚNÉ KRAJINNÉ OBLASTI V ČR (k 31. 12. 2016)

EVROPSKY VÝZNAMNÉ LOKALITY A PTAČÍ OBLASTI PODLE SOUSTAVY NATURA 2000 (k 31. 12. 2016)

HISTORIE A SOUČASNOST

**ZVLÁŠTĚ
CHRÁNĚNÁ
ÚZEMÍ CELKEM**
(počet)

1993
1 639

2016
2 625

**CHRÁNĚNÉ
KRAJINNÉ
OBLASTI**
(počet)

1993
24

2016
26

**PŘÍRODNÍ
REZERVACE**
(počet)

1993
480

2016
809

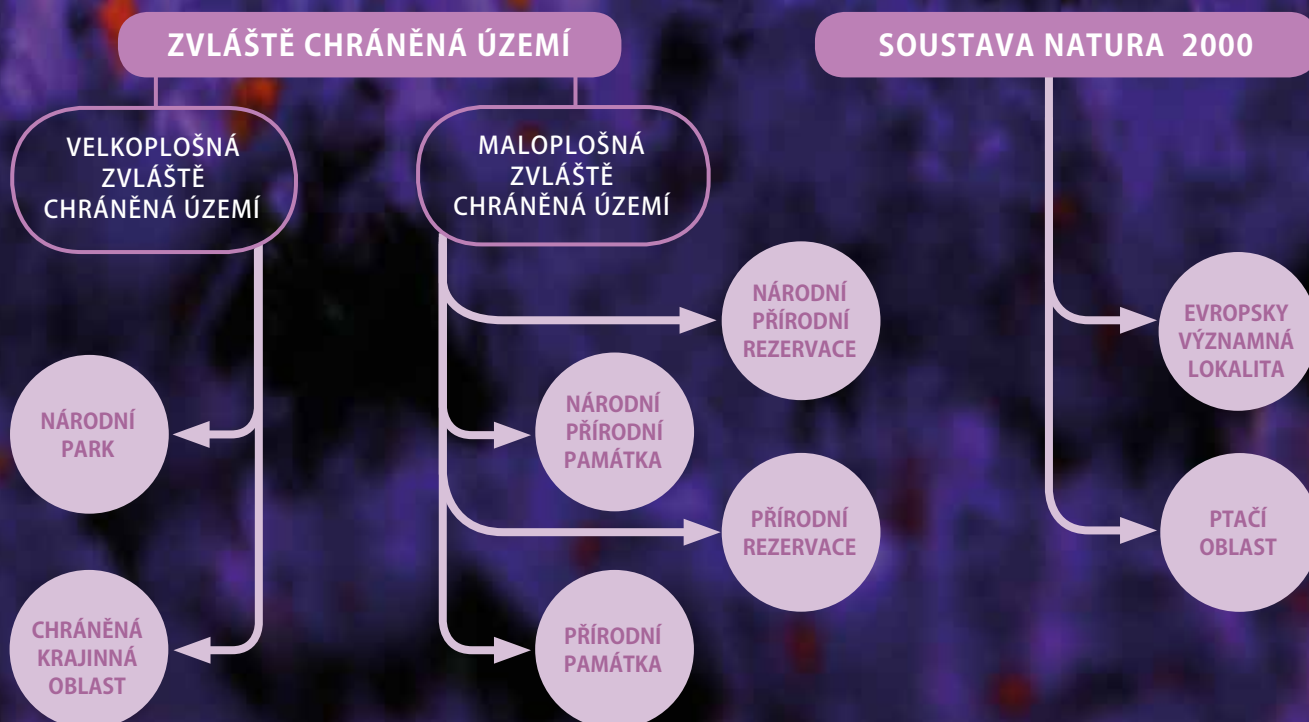

**PŘÍRODNÍ
PAMÁTKY**
(počet)

1993
908

2016
1 559

STUPNĚ ZVLÁŠTNÍ ÚZEMNÍ OCHRANY V ČR

Statistika odpadů

Odpady jsou součástí každodenního života všech lidí na celé planetě. Avšak lze na ně také hledět jako na cenný zdroj surovin. I když nemůžeme ovlivnit, jakým směrem se ve využívání odpadů budou ubírat jednotlivé země, sebe řídit umíme. Naším cílem je chránit životní prostředí.

Statistika odpadů a druhotných surovin vznikla společně se vznikem celého oddělení statistiky životního prostředí v Ústí nad Labem, kde ho založila v roce 1993 Iva Ritschelová. Význam statistiky odpadů spočívá v požadavku získat kvalitní, metodicky jednotná environmentální data nejen pro potřeby ČR, ale i Evropy. Data o odpadech jsou Evropské komisi a OECD pravidelně zaslána již od roku 1995.

Počátky sběru dat o odpadech spadají do 80. let minulého století. Tehdy ještě Federální statistický úřad provedl dvě jednorázová šetření o odpadech, druhotných surovinách a skládkách (1980 a 1987).

Pravidelné roční zjišťování o produkci a nakládání s odpady zahájil Český statistický úřad v roce 1994. Sběr dat probíhal zpočátku decentralizovaně na všech regionálních pracovištích ČSÚ. Od roku 1998 došlo k významné změně ve způsobu sběru a struktuře sbíraných dat. Výkazy se začaly sbírat centrálně v Ústí nad Labem. Do roku 2009 se zjišťování provádělo u 18 tis. respondentů, po zavedení novější technologie byl počet obesílaných jednotek snížen o více než polovinu, čímž bylo dosaženo výrazné úspory v administrativní zátěži respondentů.

Odpadová legislativa prochází velmi dynamickým vývojem, což potvrzuje skutečnost, že data o druhotných surovinách byla

sbírána již v roce 1987 v rámci tehdy platného zákona o odpadech. Tento zákon platil až do roku 2001. Se vznikem nového zákona o odpadech se pojem druhotné suroviny ztratil a zcela byla změněna definice pojmu „odpad“. Po 30 letech opět vzniká poptávka po datech o druhotných surovinách.

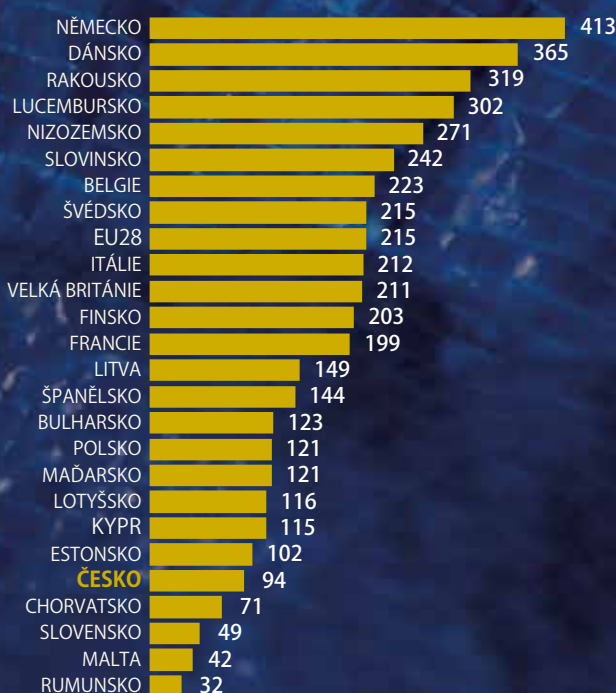
Abychom dokázali správně interpretovat data z oblasti statistiky odpadů, je dobré si vysvětlit jednotlivé pojmy. Odpadem je každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit.

Komunálním odpadem se rozumí odpad z domácností a podobný odpad. Odpad z domácností je odpad, který vyprodukovali všichni členové domácnosti. Podobný odpad je ve své podstatě a složení srovnatelný s odpadem z domácností, s výjimkou odpadu z výroby a odpadu ze zemědělství.

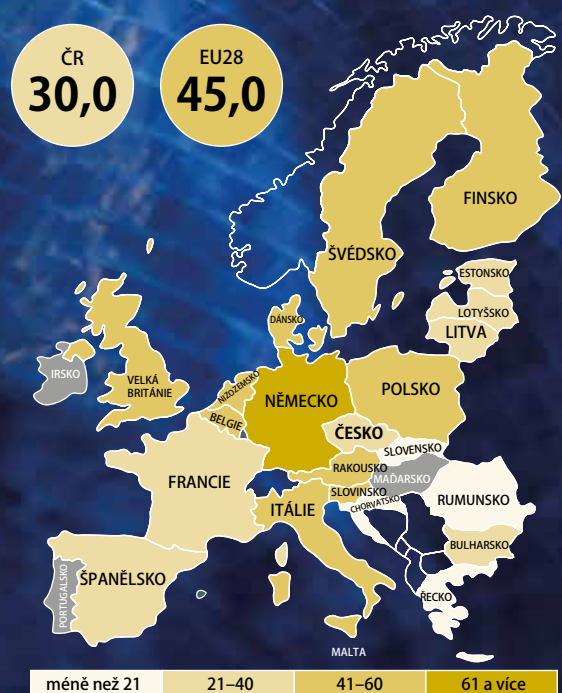
Nakládáním s odpady se rozumí jejich sběr, přeprava, využití a odstraňování včetně dozoru nad těmito činnostmi a následná péče o místa odstranění včetně činností prováděných obchodníkem nebo zprostředkovatelem.

Druhotné suroviny jsou všechny materiály mající charakter vedlejších produktů (včetně certifikovaných výrobků) a upravené odpady, které přestaly být odpadem poté, co splnily kvalitativní požadavky pro další zpracování.

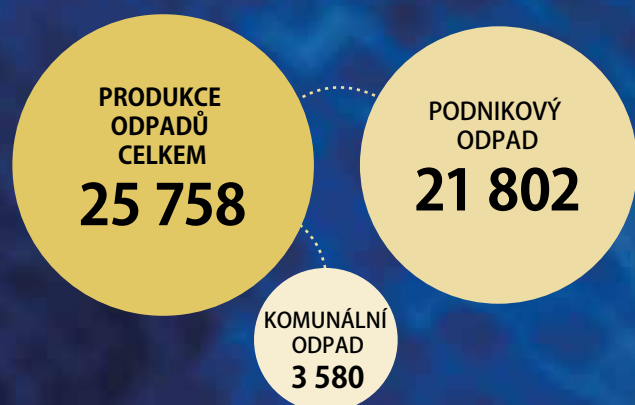
RECYKLACE A KOMPOSTOVÁNÍ KOMUNÁLNÍCH ODPADŮ V EU28, 2015 (kg/obyv.)

PODÍL RECYKLACE KOMUNÁLNÍCH ODPADŮ V EU28, 2015 (%)

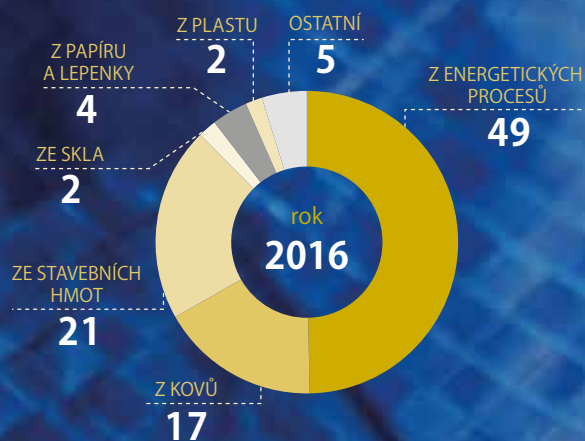
PRODUKCE ODPADŮ, 2016 (tis. t)

HISTORIE A SOUČASNOST

	CELKOVÁ PRODUKCE ODPADŮ V ČR (mil. t)	1994 27,7	2016 25,6
	MNOŽSTVÍ SPÁLENÉHO ODPADU (mil. t)	1994 0,2	2016 1,0
	MNOŽSTVÍ ODPADU ULOŽENÉHO NA SKLÁDKY (mil. t)	1994 7,5	2016 3,8

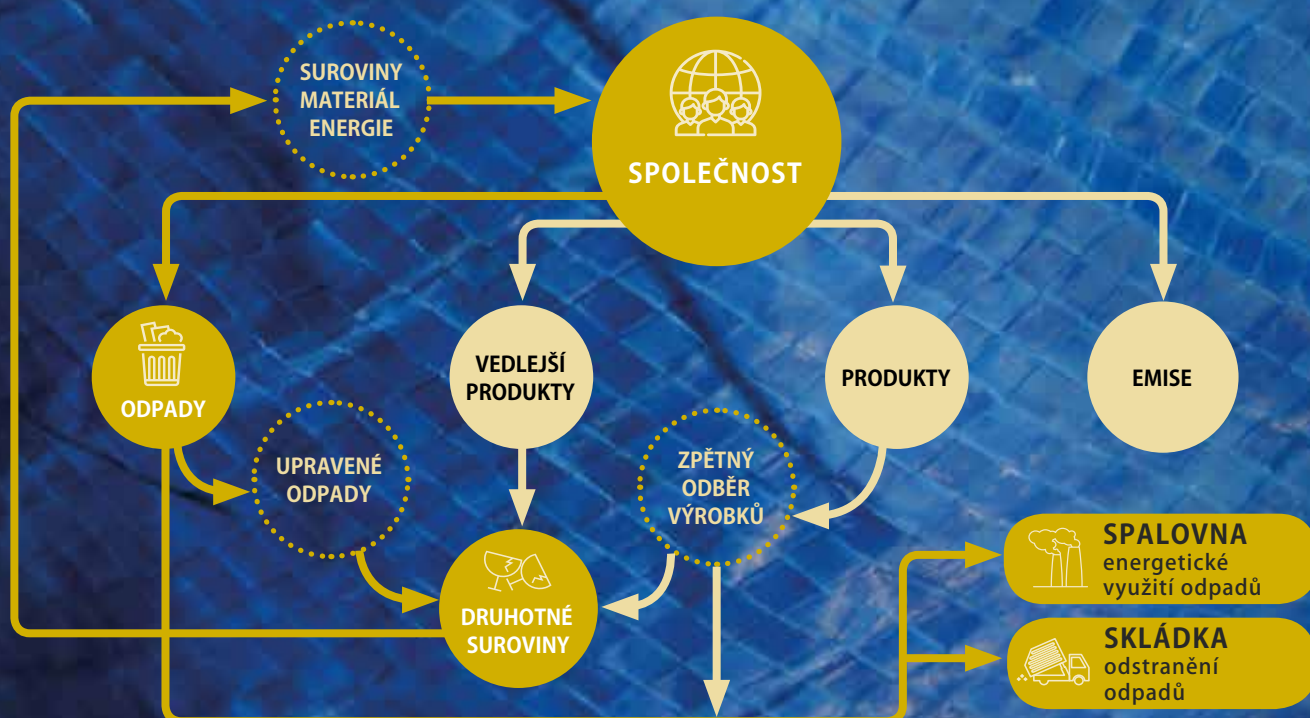
PODÍL DRUHOTNÝCH SUROVIN, 2016 (%)

PRODUKCE KOMUNÁLNÍHO ODPADU, 2002–2016 (kg/obyv.)

ODPADY A DRUHOTNÉ SUROVINY V MATERIÁLOVÝCH TOCÍCH

Emise do ovzduší

Znečištěné ovzduší je jedním z faktorů, které se spolupodílejí na ovlivňování lidského zdraví. V současné době patří mezi nejzávažnější problémy ochrany životního prostředí.

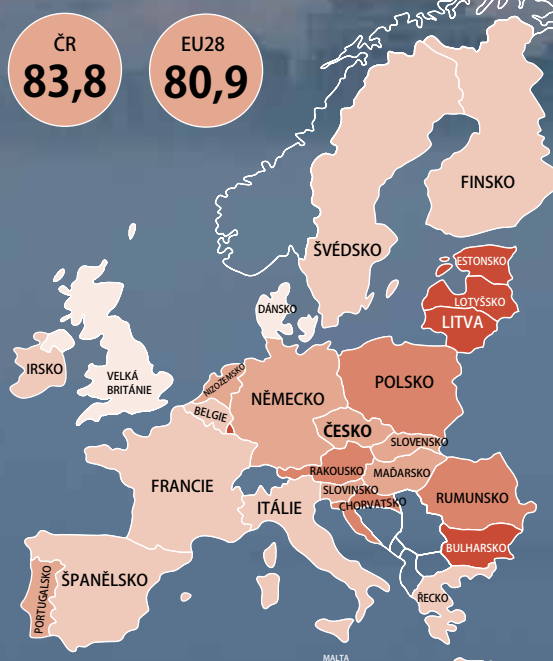
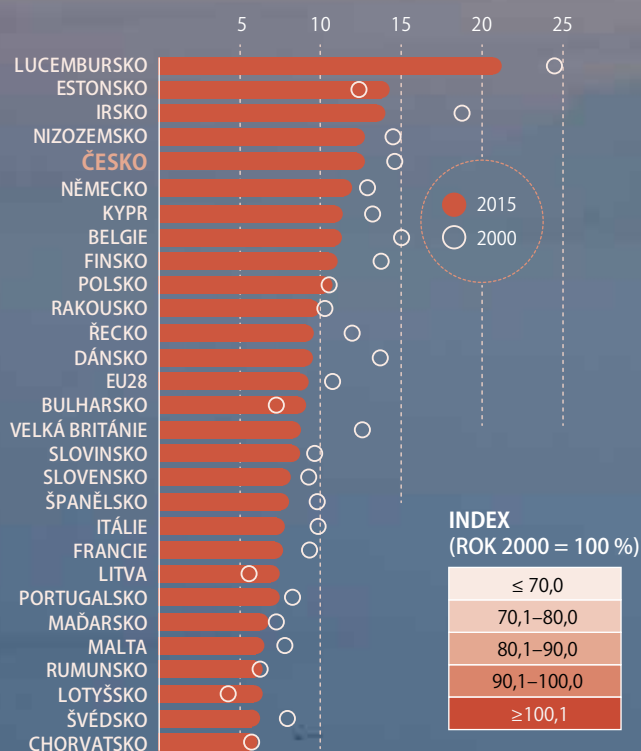
Ke sledování stavu životního prostředí neodmyslitelně patří monitorování čistoty ovzduší. Hodnocení úrovně znečišťování ovzduší provádí v ČR Český hydrometeorologický ústav pro znečišťující látky antropogenního původu a skleníkové plyny. Základním podkladem je tzv. emisní inventura, která je založena na kombinovaném přístupu zahrnujícím přímý sběr údajů vykazovaných provozovateli zdrojů znečištění a údajů získaných modelovými výpočty z dat ohlášených provozovateli zdrojů nebo zjišťovaných v rámci statistických šetření prováděných především ČSÚ.

Historicky znamenala průmyslová revoluce počátek využívání fosilních paliv ve větší míře než dříve, což postupně vedlo ke smogovým situacím v průmyslových aglomeracích Evropy.

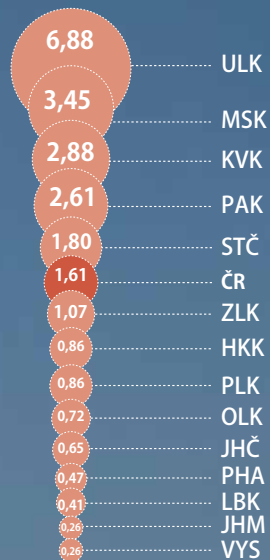
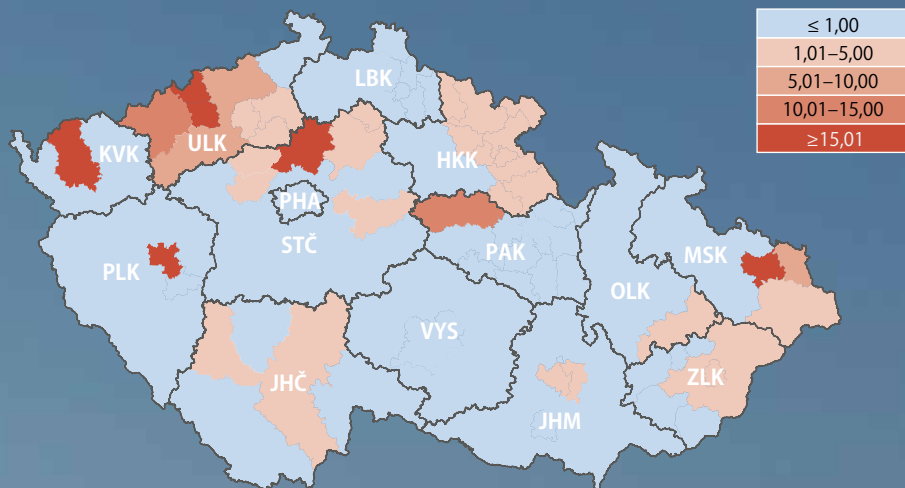
V České republice poprvé monitoroval změny kvality ovzduší Ústav hygieny v roce 1966 zřízením observatoře Tušimice v souvislosti s důlní činností a provozem velkých tepelných elektráren v podkrušnohorské oblasti. O rok později přešly tyto kompetence na Hydrometeorologický ústav a v Praze vzniká útvar čistoty ovzduší s regionálními pracovišti po celé republice. Prakticky od počátků své činnosti využívá Český hydrometeorologický ústav statistická data pro své propočtové ukazatele.

EMISE SKLENÍKOVÝCH PLYNŮ, EKVALENT CO₂, 2000–2015 (t/obyv.)

MĚRNÉ EMISE SO₂ (REZZO 1-3), 2014 (t/km²)

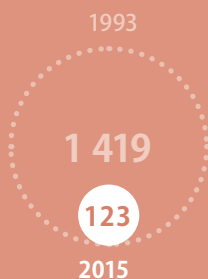

HISTORIE A SOUČASNOST

TUHÉ ZNEČIŠŤUJÍCÍ LÁTKY (tis. t)

OXID SIŘIČITÝ (SO₂) (tis. t)

OXIDY DUSÍKU (NO_x) (tis. t)

OXID UHELNATÝ (CO) (tis. t)

TĚKAVÉ ORGANICKÉ LÁTKY (VOC) (tis. t)

EMISE ZNEČIŠŤUJÍCÍCH LÁTEK DO OVZDUŠÍ

Statistika výdajů na ochranu životního prostředí

Ve sledování výdajů na ochranu životního prostředí má ČSÚ dlouhou tradici. Kromě sledování investic se zjišťují také neinvestiční náklady a ekonomické přínosy.

První údaje o investicích na ochranu životního prostředí má ČSÚ z roku 1986 z výkazu o investicích. Během dalších let prošlo zjišťování mnoha změnami, přičemž tu nejvýraznější přinesl rok 2002. Na základě požadavku Eurostatu byl vytvořen nový samostatný výkaz, který byl zaměřen nejen na zjišťování investic na ochranu životního prostředí, ale i neinvestičních výdajů a údajů o ekonomickém přínosu z aktivit na ochranu životního prostředí. Původně byly tímto výkazem zjišťovány údaje pouze od podnikového sektoru, ale od roku 2006 se výkaz rozšířil i na veřejný sektor.

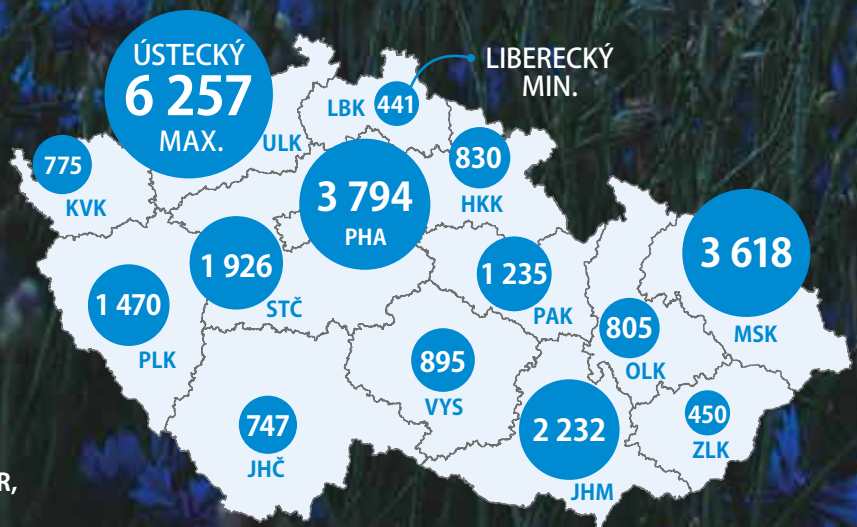
Pokud se hovoří o výdajích na ochranu životního prostředí, co tím statistici míní? Výdaje na ochranu životního prostředí jsou veškeré výdaje, které se vztahují k činnostem na ochranu životního prostředí, jejichž hlavním cílem je shromažďovat,

nakládat, monitorovat a kontrolovat, snižovat objem, předcházet nebo eliminovat znečišťující látky a znečištění nebo jakékoliv poškození životního prostředí, které vzniká v důsledku podnikatelské činnosti.

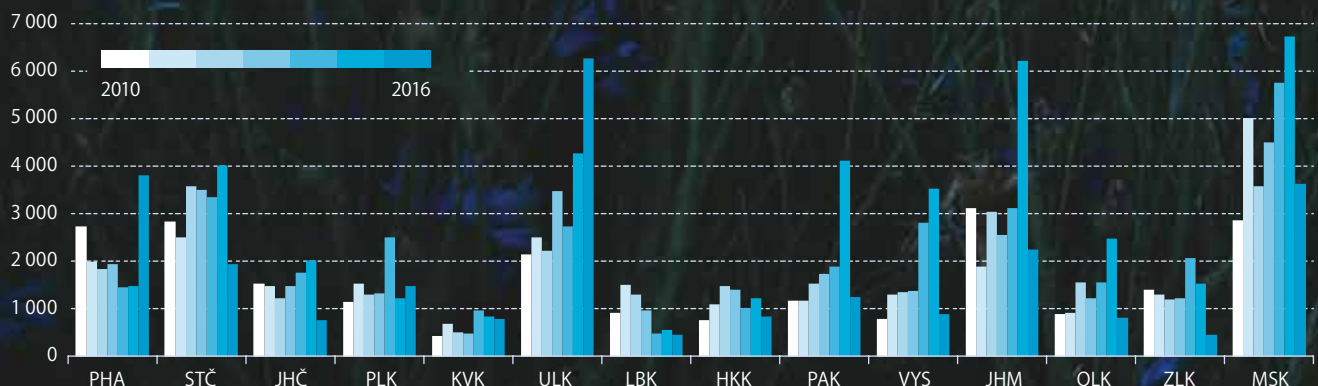
Výdaje na ochranu životního prostředí jsou v současnosti jednou z prioritních oblastí environmentálního účetnictví a zasílání těchto dat do Eurostatu je od roku 2014 upraveno novou legislativou.

Oblastmi ochrany životního prostředí jsou ochrana ovzduší a klimatu, nakládání s odpady, nakládání s odpadními vodami, omezování hluku a vibrací, ochrana a sanace půdy, podzemních a povrchových vod, ochrana proti záření, ochrana krajiny a biodiverzity, výzkum a vývoj na ochranu životního prostředí a ostatní aktivity na ochranu životního prostředí.

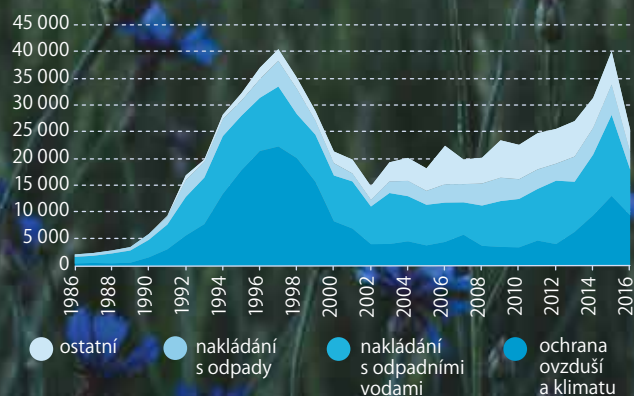
INVESTICE NA OCHRANU ŽP V KRAJÍCH ČR, 2016 (běžné ceny, tis. Kč)

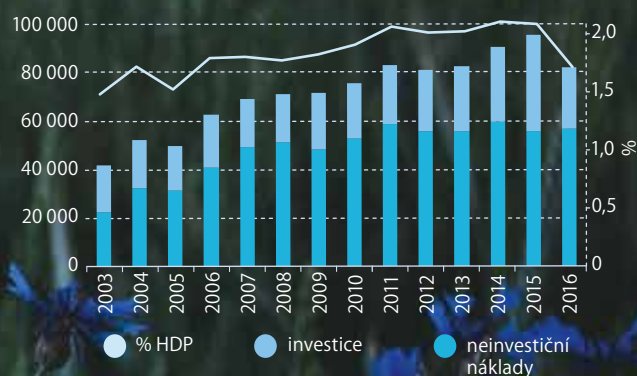
INVESTICE NA OCHRANU ŽP V KRAJÍCH ČR, 2010–2016 (běžné ceny, tis. Kč)

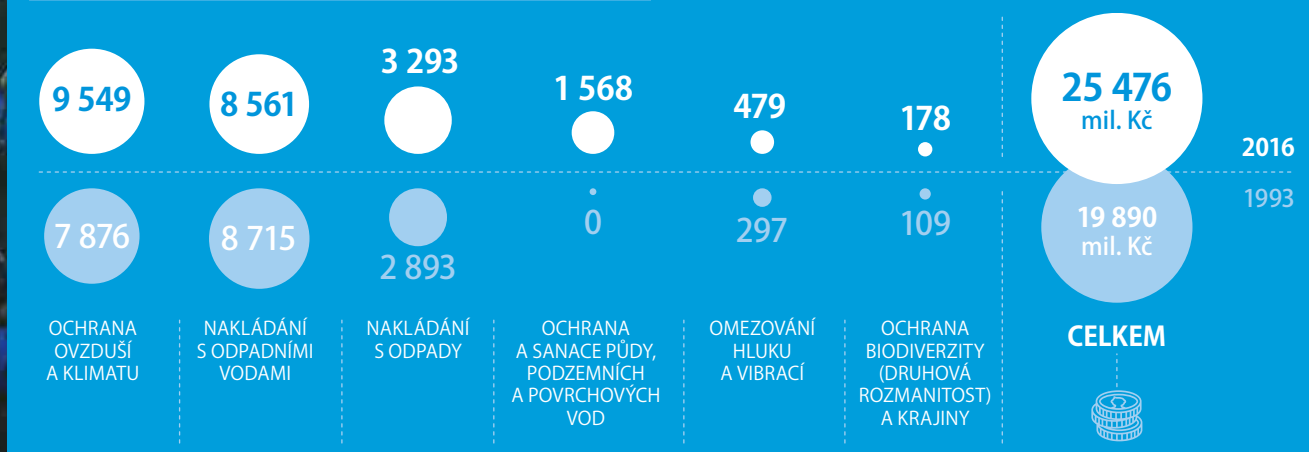
INVESTICE NA OCHRANU ŽP, 1986–2016
(běžné ceny, mil. Kčs/Kč)

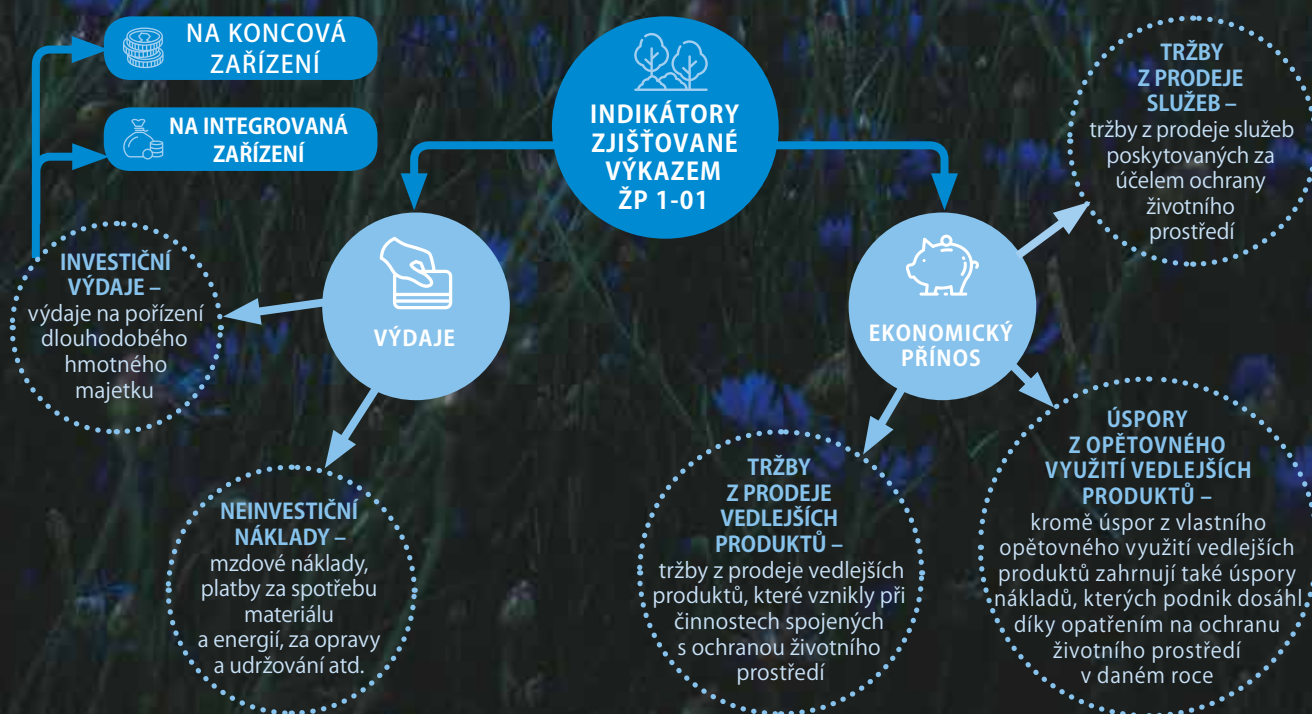
VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A JEJICH PODÍL NA HDP, 2003–2016 (běžné ceny, mil. Kč)

HISTORIE A SOUČASNOST

JAKÉ VÝDAJE NA OCHRANU ŽP ZJIŠŤUJE ČSÚ

Environmentální účty

Jaký je vliv ekonomického rozvoje společnosti na životní prostředí a jak naopak životní prostředí přispívá k ekonomickému rozvoji? Na tyto otázky dokáže dát odpovědi environmentální účetnictví.

Environmentální účetnictví sleduje vazby mezi životním prostředím a ekonomikou na různých úrovních, a to evropské, národní, sektorové nebo odvětvové. S využitím účetního rámce a konceptů národního účetnictví měří vlivy ekonomiky na životní prostředí (například znečištění), ale také jak životní prostředí přispívá k ekonomickému procesu (například užití nerostů). Vytváří přehledy, které se mohou porovnávat s dalšími charakteristikami z různých oblastí, například množství znečištění produkované v různých průmyslových odvětvích mohou být porovnávána se zaměstnaností a hodnotou produkce vyrobené v těchto odvětvích. Environmentální účty jsou zaměřeny na specifické oblasti zájmu ochrany životního prostředí a je možno je dělit na environmentální účty fyzických toků, environmentální účty popisující environmentální aktivity, související peněžní toky a účty environmentálních aktiv.

Problematikou environmentálního účetnictví se ČSÚ poprvé zabýval v rámci projektu hrazeného z programu Phare v roce 2003. Byly vybrány dvě oblasti, a to emise do ovzduší a materiálové toky. V rámci projektu byly ve spolupráci s dalšími institucemi pro tyto dva účty nalezeny zdroje dat a byly sestaveny základní časové řady. V případě materiálových toků ČSÚ spolupracoval s Centrem pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy. Účet emisí do ovzduší byl vytvořen ve spolupráci s Českým hydrometeorologickým ústavem.

Oddělení statistiky životního prostředí v současnosti sestavuje šest environmentálních účtů – účty emisí do ovzduší, materiálových toků, environmentálních daní, výdajů na ochranu životního prostředí, environmentálního zboží a služeb a účty fyzických energetických toků. Při sestavování účtů se vychází z již sebraných dat sloužících jiným statistikám nebo z administrativních údajů. Všechny tyto účty jsou zasílány do Eurostatu

na základě nařízení Evropské unie a Rady číslo 691/2011, o evropských environmentálních hospodářských účtech. Nejčastěji jsou využívány indikátory sestavené na základě účtu materiálových toků, jako jsou přímý materiálový vstup (DMI), domácí materiálová spotřeba (DMC) nebo produktivita zdrojů.

Přímý materiálový vstup (Direct material input – DMI) měří vstup používaných materiálů do hospodářství, tj. všechny materiály, které mají ekonomickou hodnotu a jsou používány pro výrobu a spotřebu. DMI je počítán jako domácí užitá těžba (vytěžené suroviny, vypěstovaná biomasa) a dovoz.

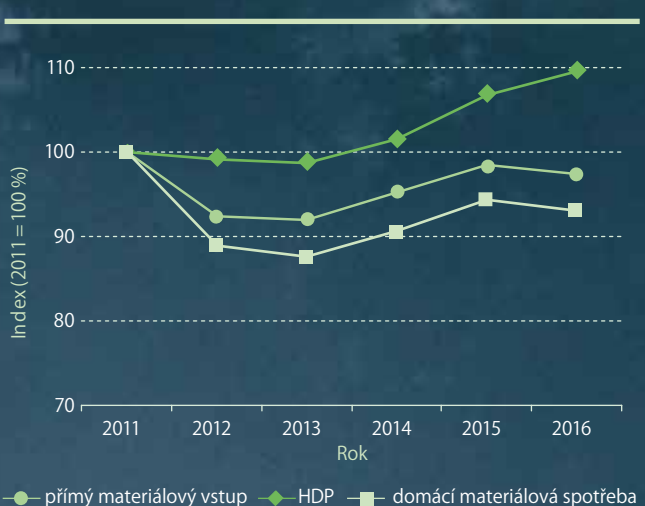
Domácí materiálová spotřeba (Domestic material consumption – DMC) měří celkové množství materiálů přímo spotřebovaných v hospodářství. Je třeba poznamenat, že termín „spotřeba“, tak jak je užíván v případě DMC, označuje reálnou spotřebu, nikoliv spotřebu konečnou. DMC je kalkulována jako DMI minus vývoz. DMC nezahrnuje protisměrné skryté toky ve vztahu k dovozu a vývozu surovin a výrobků.

Produktivita zdrojů je HDP dělený domácí materiálovou spotřebou (DMC).

HISTORIE A SOUČASNOST

PŘÍMÝ MATERIÁLOVÝ VSTUP (tis. t)	1990	2016
	323 585	236 099
DOMÁCÍ MATERIÁLOVÁ SPOTŘEBA (tis. t)	1990	2016
	295 694	164 885

PŘÍMÝ MATERIÁLOVÝ VSTUP A DOMÁCÍ MATERIÁLOVÁ SPOTŘEBA, 2011–2016 (%)

PRODUKTIVITA ZDROJŮ, 2015 (standard kupní síly/kg)

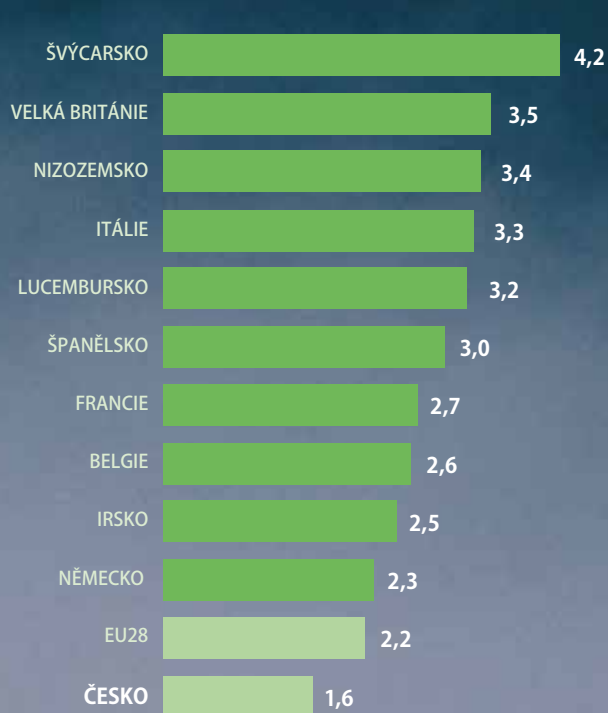
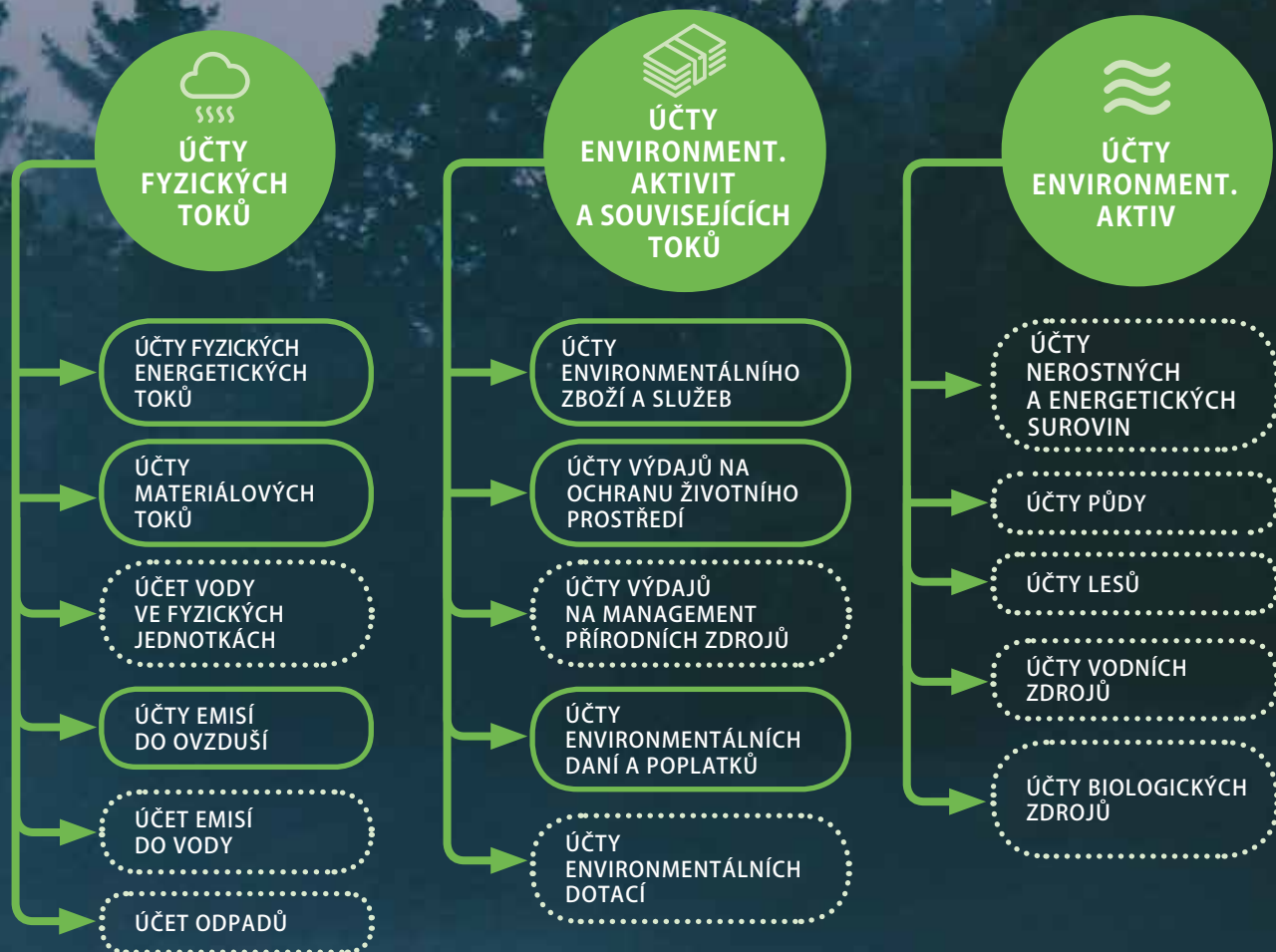

SCHÉMA ENVIRONMENTÁLNÍHO ÚČETNICTVÍ

Indikátory udržitelného rozvoje

Problematika udržitelného rozvoje ve společnosti v posledních letech velmi rezonuje. Pro potřeby jeho měření a vyhodnocení nám v České republice slouží neuvěřitelných bezmála 540 indikátorů.

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, udržitelný rozvoj definuje jako takový rozvoj, který naplňuje potřeby přítomných generací, aniž by ohrozil schopnost naplňovat je i generacím budoucím, a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.

I když se může zdát, že strategie udržitelného rozvoje je primárně záležitostí politickou, svou nenahraditelnou úlohu zde sehrává i statistika. Její role spočívá v navrhování indikátorů ke stanoveným cílům a poskytování širokého spektra dat pro potřeby vyhodnocování těchto cílů.

Zodpovědnost za udržitelný rozvoj v České republice byla v průběhu let přesouvána mezi Úřadem vlády ČR a Ministerstvem životního prostředí. To je od 1. dubna 2018 za udržitelný rozvoj znovu odpovědné.

Před osmi lety byl přizván ke spolupráci i ČSÚ. Zpočátku byl koordinátorem dat, která sloužila jako podklad pro vytvoření Situační zprávy ke Strategickému rámci udržitelného rozvoje ČR. Úřad při tom spolupracoval s Centrem pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy. V průběhu příprav nového Strategického rámce Česká republika 2030 byla role statistiky posílena. V roce 2016 byl pod Radou vlády pro udržitelný rozvoj zřízen Výbor pro indikátory, kterému od počátku předsedá ČSÚ. Výbor má za úkol navrhnout vhodné indikátory pro měření stanovených cílů, revidovat je a prostřednictvím svých členů dodávat potřebná data pro všechny indikátory udržitelného rozvoje.

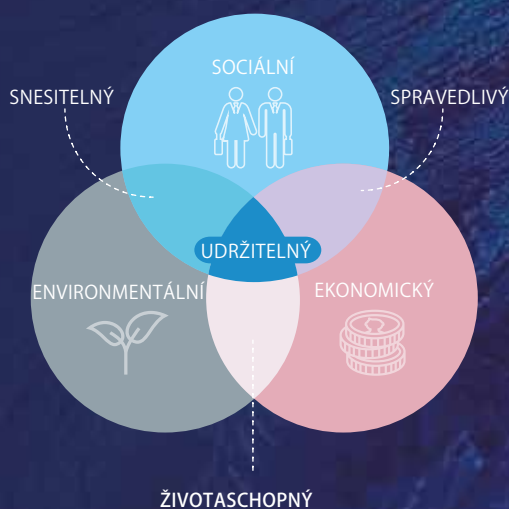
Pro potřeby měření cílů udržitelného rozvoje na různých úrovních existuje několik sad indikátorů, které respektují tři pilíře udržitelného rozvoje (sociální, environmentální a ekonomický).

ČSÚ se zabývá třemi sadami, a to zejména globální sadou indikátorů, která je tvořena Organizací spojených národů pro potřeby Agendy 2030. Zaměřuje se též na sadu, která je tvořena

Evropskou unií, a naposledy řeší tuzemskou sadu pro potřeby Strategického rámce Česká republika 2030.

Celkem tyto sady čítají téměř 540 indikátorů. Globální sada obsahuje konkrétně 244 indikátorů, evropská sada 100 indikátorů a tuzemská sada 192 indikátorů. Mezi globálními indikátory můžeme nalézt standardně vykazované proměnné, jako je například podíl obyvatelstva, které žije pod národní hranicí chudoby. Patří sem také proměnné, které nejsou statistickými úřady standardně sbírány, jako je například podíl doby strávené neplacenými domácími pracemi a péčí. Mezi evropskými indikátory můžeme nalézt proměnnou podíl obnovitelné energie a taktéž nestatistický indikátor index vnímání korupce.

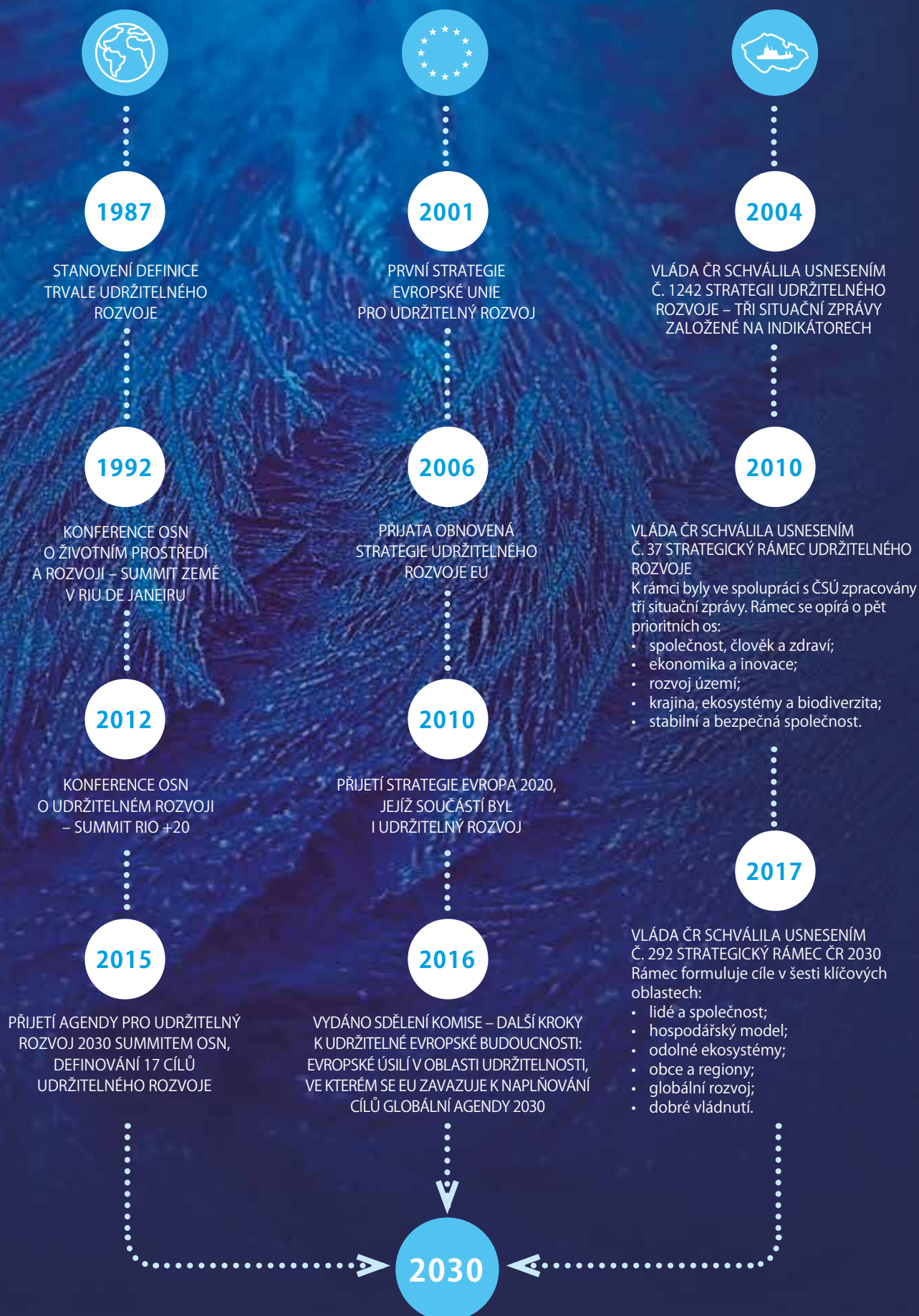
ÚROVNĚ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

ÚROVNĚ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

VÝVOJ PROBLEMATIKY UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

Statistická ročenka ČR

Portrét České republiky v datech

pravidelně
od roku 1957

každoročně
česko-anglicky

v knižní
i elektronické
podobě

objednavky@czso.cz
www.czso.cz/rocenka_CR

Více než milion Čechů nakupuje v zahraničních e-shopech

Letos on-line nakoupilo 54 % obyvatel ČR starších 16 let, tj. více než 4,7 mil. osob. Nejčastěji nakupovali od prodejců z ČR. V posledních letech ale přibývá nákupů od prodejců ze zahraničí.

LENKA WEICHETOVÁ
oddělení statistiky
výzkumu, vývoje
a informační
společnosti

K nákupu fyzického zboží od zahraničních prodejců používáme stránky jako eBay, Amazon či Aliexpress. K nákupu letenek zase stránky leteckých společností, jako jsou Lufthansa či Swiss. Ubytování sjednáváme na internetových stránkách zahraničních hotelů nebo na specializovaných portálech, jako jsou Booking.com či Airbnb. Zboží nebo služby v zahraničních e-shopech letos objednalo 1,1 mil. obyvatel ČR. To byla čtvrtina nakupujících on-line, 72 % si vystačilo jen s českými e-shopy a 5 % nakupujících uvedlo, že netuší, z jaké země prodejce jejich zboží pochází.

Pětina Čechů, kteří nakupují na internetu, si v posledním roce objednala zboží od prodejců z jiných zemí Evropské unie. Desetina zase zvolila e-shop prodejce ze země mimo EU, přičemž nejvíce z nich je ve věku do 34 let. Těch, kteří si objednávají zboží a služby ze zemí EU, je pětina, ze zemí mimo EU pak 14 %.

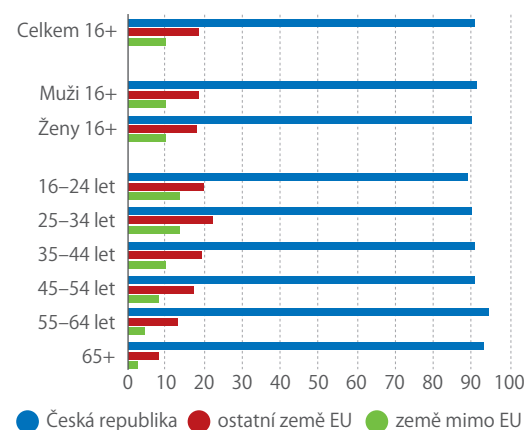
NEJMENŠÍ PODÍL NAKUPJÍCÍCH ON-LINE JE MEZI SENIORY

Ze skupiny osob ve věku 65 a více let letos nakoupilo zboží a služby přes internet jen 14 %. Seniorsy nakupující on-line můžeme také označit za nejkonzervativnější skupinu. Celých 85 % z nich nakupuje pouze u českých prodejců.

V porovnání s ostatními zeměmi v Evropské unii jsou Češi v nakupování na internetu průměrní. V nakupování v zahraničních e-shopech se však nacházíme pod průměrem. Pokud se podíváme pouze na e-shopy patřící prodejcům z jiných států EU28, zjistíme, že nejvíce na nich objednávají obyvatelé malých

NAKUPJÍCÍ NA INTERNETU PODLE ZEMÍ PRODEJCŮ, OD KTERÝCH SI ZBOŽÍ NEBO SLUŽBY NAKOUPILI, 2018

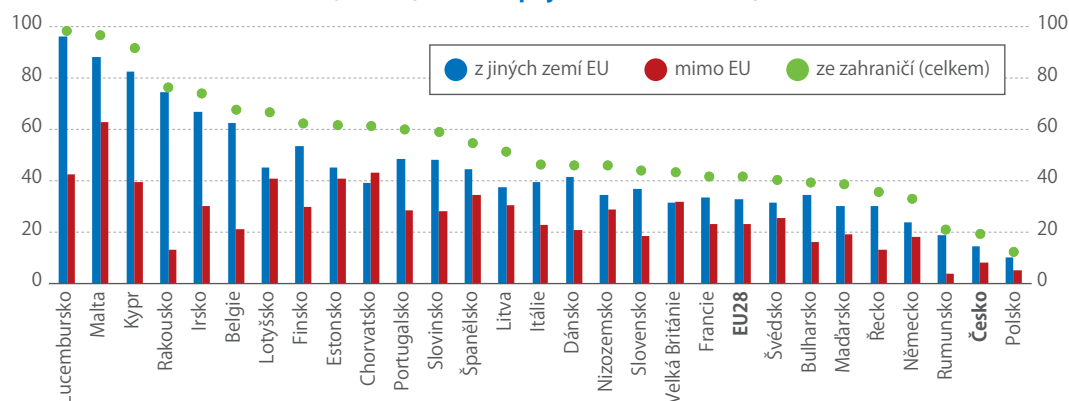
(% z nakupujících na internetu)

Zdroj: ČSÚ

evropských zemí, jako jsou Lucembursko, Malta nebo Kypr, které mají poměrně malý domácí trh. V Lucembursku si z jiných zemí EU objedná zboží či služby dokonce 96 % z nakupujících na internetu, na Maltě je to 88 % a na Kypru 82 % z nakupujících on-line. Z dalších zemí patří do této skupiny Rakousko. Tam po zboží z jiných zemí EU28 „klikají“ tři čtvrtiny z nakupujících na internetu. Od prodejců mimo Unii si nejčastěji kupují on-line zboží či služby obyvatelé Malty. Jedná se celkem o dvě třetiny Malťanů nakupujících na internetu.

NAKUPJÍCÍ NA INTERNETU V ZEMÍCH EU, KTERÍ SI OBJEDNÁVÁJÍ ZBOŽÍ ČI SLUŽBY V ZAHRANIČNÍCH E-SHOPECH, 2017 (% z nakupujících na internetu)

Zdroj: ČSÚ

Hospodářský růst navýšil objem remitencí

Rostoucí počet zahraničních pracovníků zvyšuje objem peněz, které tito lidé posílají domů. Také Češi využívají otevřený evropský pracovní trh. Remitence plynoucí k nám tak od roku 2008 nepřetržitě rostou.

KAROLÍNA SÚKUPOVÁ

vedoucí oddělení
svodných analýz

Navzdory zpomalení hospodářského růstu, který momentálně česká ekonomika zažívá, i nadále přetrvává vysoká poptávka po pracovní síle. Tu mohou zčásti pokrýt příchozí zahraniční pracovníci. Že k tomu v posledních letech opravdu dochází, potvrzují údaje o počtu pracujících cizinců v ČR. V roce 2016 jich bylo téměř 400 tis. registrováno na úřadech práce.

Údaje, ze kterých vycházejí statistiky národních účtů, uvádějí, že v Česku v roce 2017 žilo 648,4 tis. cizinců. Jejich počet od roku 2014 rostl výrazně zrychlujícím se tempem. Naopak Čechů působících v zahraničí bylo loni 466,9 tis. a jejich počet narůstá od roku 2013.

REMITENCE NĚKDE TVOŘÍ VÝZNAMNOU ČÁST EKONOMIKY

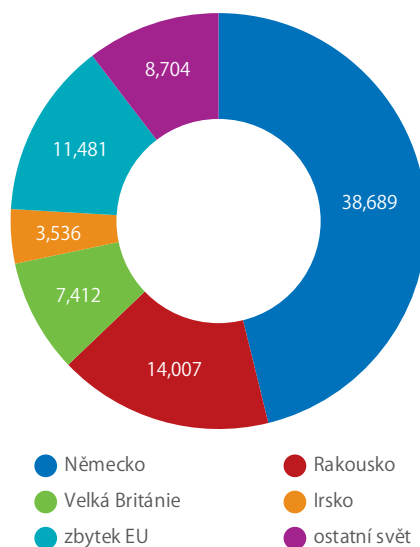
Příliv zahraničních pracovníků je spojen se zvýšenými toky financí zpět do jejich domovských zemí ve formě remitencí. Pro některé země jsou transfery od emigrantů podstatnou součástí fungování ekonomiky a mohou tvořit i několik desítek procent hrubého domácího produktu.

Podle údajů Světové banky mají remitence nejvyšší podíl na HDP na souostroví Tonga (34,2 % v roce 2017), v Kyrgyzstánu (32,8 %) a v Tádžikistánu (31,6 %). Z evropských zemí se nejvýše umísťuje

Moldávie s 20,2 % HDP. Na Ukrajině, která je výrazným příjemcem remitencí z Česka, tyto prostředky tvoří 10,9 % HDP. V Česku je vliv remitencí poměrně malý – tvoří 1,7 % HDP, tento podíl však dlouhodobě roste.

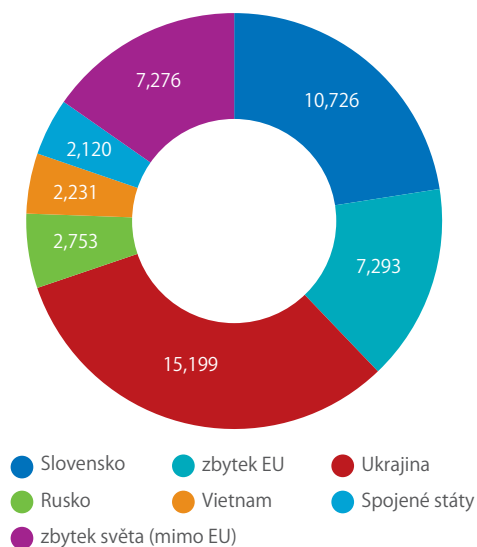
STRUKTURA REMITENCÍ POSÍLANÝCH DO ČESKA ZE ZAHRANIČÍ, 2017 (mld. Kč)

Zatímco do roku 2010 od nás více peněz pracovníci posílali, po roce 2011 začaly remitence ze zahraničí nabývat na významu. Do roku 2017 se jejich objem více než zdvojnásobil.

Zdroj: ČSÚ, národní účty

STRUKTURA REMITENCÍ POSÍLANÝCH Z ČESKA DO ZAHRANIČÍ, 2017 (mld. Kč)

Loni dosáhl objem prostředků, které zahraniční pracovníci poslali z Česka domů, 47,6 mld. Kč a zvýšil se o 7,1 mld. Kč.

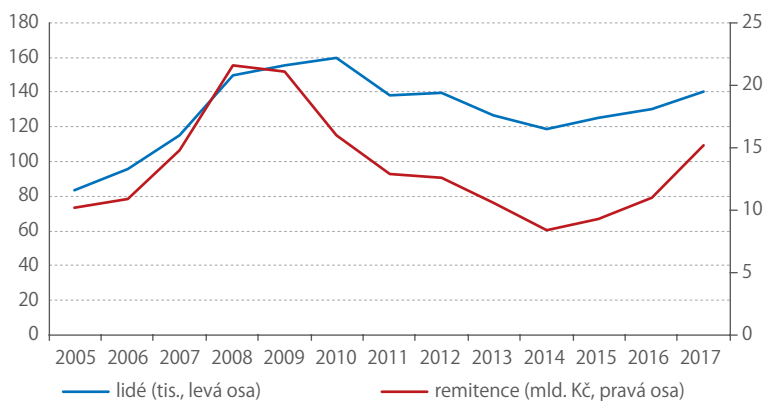
Vývoj remitencí plynoucích z Česka do značné míry kopíruje jeho hospodářský cyklus. První pokles přišel v roce 2009, kdy byla domácí ekonomika vážně zasažena recesí. V letech 2012 a 2013 došlo k další recesi, takže remitence poslané z ČR klesaly šest let v řadě. Naopak remitence, které přitekly do Česka, mají dlouhodobý růstový trend, který je domácí recesí spíše poháněn, jak je zčásti vidět na vývoji v letech 2012 a 2013, kdy jejich příliv zrychlil. V loňském roce dosáhla výše remitencí 83,8 mld. Kč. Meziročně vzrostla o 6,8 mld. Kč.

Obvykle platí, že remitence odtékají z bohatších zemí do těch chudších – v Evropě můžeme často vidět směr ze západu na východ, v jižní části EU jsou výrazné i toky dále na jih. Významné jsou i další faktory, jakými jsou například historické vazby nebo blízkost jazyka. Teritoriální struktura remitencí v Česku tomu odpovídá.

V roce 2017 plynula většina remitencí (62,1 %) z České republiky do zemí mimo Evropskou unii. Čelní místo zaujímala Ukrajina, kam loni oteklo 15,2 mld. Kč (31,9 % všech remitencí). Právě Ukrajinci výrazněji podléhají průběhu hospodářského cyklu a ovlivňují celkové toky remitencí do nečlenských zemí. Nárůst, který můžeme označit jako „raketový“, probíhal do roku 2008, kdy ekonomický boom vyžadoval větší množství pracovníků, než mohly domácí zdroje nabídnout. Objem remitencí odeslaných na Ukrajinu se tak mezi lety 2005 a 2008 společně s počtem pracovníků zdvojnásobil. Od počátku recese však toky klesaly, protože zmizela poptávka po pracovní síle a lidé mimo Evropskou unii často nedostali pracovní povolení, která se vydávala v období konjunktury. Počet Ukrajinců v Česku pak začal klesat až v roce 2011.

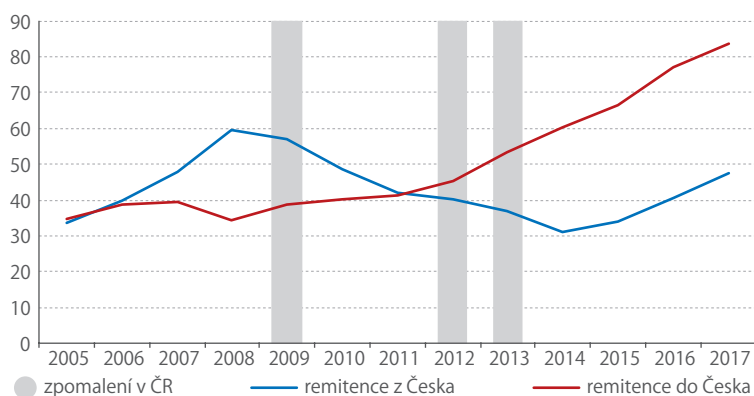
Potřebu pracovníků ze zahraničí vyvolalo v posledních letech ekonomické oživení. Podobně jako v minulosti láká Česko zejména pracovníky mimo Unii. Významným příjemcem remitencí z Česka

VÝVOJ TOKŮ REMITENCÍ NA UKRAJINU A POČET UKRAJINCŮ V ČR, 2005–2017

Zdroj: ČSÚ, národní účty

REMITENCE PLYNOUCÍ Z A DO ČESKÉ REPUBLIKY, 2005–2017 (mld. Kč)

Zdroj: ČSÚ, národní účty

je také Rusko (2,7 mld. Kč v roce 2017). Vzhledem k historickým vazbám nepřekvapí, že ve statistikách figuruje i Vietnam (2,2 mld. Kč).

Vzhledem k obvyklému směru remitencí od bohatších zemí k chudším je logické, že země EU jsou méně významnými příjemci. Druhým největším příjemcem všech prostředků je Slovensko. V roce 2017 to bylo 10,7 mld. Kč a více než 22 % z celkového objemu. Slovensko je zároveň více než polovičním příjemcem remitencí, které z Česka plynou do Evropské unie. Mezi příjemci z EU figurují i sousední Polsko (1,2 mld. Kč) nebo Německo (1,1 mld. Kč).

REMITENCE DO ČESKA JDOU PŘEDEVŠÍM Z NĚMECKA A RAKOUSKA

Ve struktuře remitencí plynoucích do ČR je naprosto dominantní Evropská unie (89,6 %). Češi posílají peníze domů především z Německa (38,7 mld. Kč v roce 2017). Pro Čechy je zajímavý i náš druhý soused – Rakousko, z něhož bylo do Česka loni posláno 14,0 mld. Kč. Ačkoli je nyní trh práce v EU otevřený všem členským zemím, těsně po našem vstupu do Unie tomu tak nebylo. Německo i Rakousko využily tzv. přechodného období a přístup na svůj pracovní trh odblokovaly až v roce 2011.

S tímto datem také souvisí zlom ve vývoji remitencí plynoucích do Česka. Zatímco do roku 2010 od nás více peněz pracovníci posílali, po roce 2011 začaly remitence ze zahraničí nabývat na významu. Do roku 2017 se jejich objem více než zdvojnásobil.

Oblíbeným cílem pracovníků ze střední a východní Evropy jsou také anglofonní státy. V Česku tomu není jinak – z Velké Británie loni přiteklo ve formě remitencí 7,4 mld. Kč a z Irska 3,5 mld. Kč. Pracovníci, kteří posílají prostředky ze zemí mimo EU, někdy nemusejí jet za prací příliš daleko. Loni přiteklo ze Švýcarska do ČR 2,9 mld. Kč. Někteří se však ocitli doslova na druhé straně světa. Ze Spojených států amerických dorazilo do Česka 1,9 mld. Kč a z Austrálie 1,1 mld. Kč.

Chov ovcí zatím sucho nezasáhlo

Zatímco vliv sucha na rostlinnou výrobu lze ve statistice doložit nižšími výnosy, na chovu zvířat se extrémní počasí projeví nepřímo a s určitým zpožděním. To lze ukázat na „ovčích“ ukazatelích.

MARKÉTA FIEDLEROVÁ

oddělení statistiky
zemědělství
a lesnictví

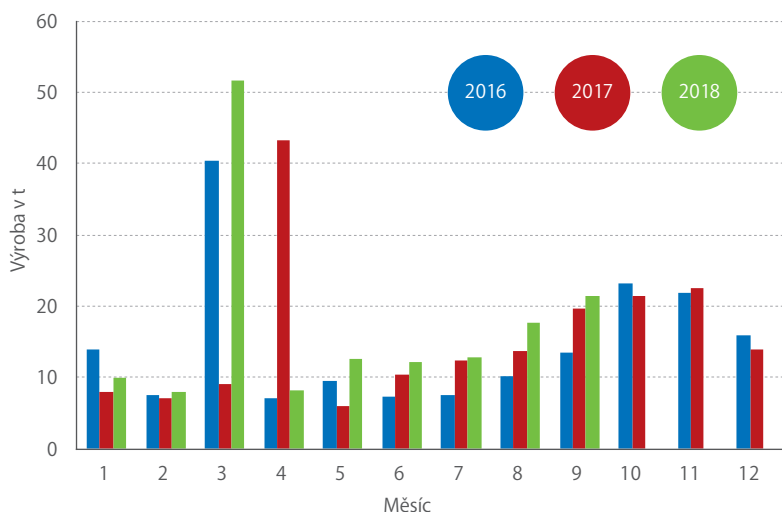

Ovce patří do české krajiny stejně jako jehněčí pečeně na talíř českého strážníka. Obojí má však svá specifika. V Česku jsou pro chov ovcí nevhodnější podmínky v horských a podhorských oblastech, což je z pohledu celého zemědělství okrajová záležitost. Češi nijak zvlášť kromě období Velikonoc skopovému neholdují. Podle údajů Českého statistického úřadu činila v roce 2016 spotřeba skopového masa

vyjádřená společně s kozím a koňským masem 0,4 kg na obyvatele.

Pro chovatele ovcí je však péče o zvířata každodenní záležitostí. Musejí zajistit krmivo a sledovat zdravotní stav stáda, aby zvířata prosperovala. Získávání vlny je v dnešní době spíše vedlejším benefitem než výsledkem záměrné činnosti farmářů. Ovčí mléko ve formě mléčných výrobků se v České republice konzumuje jen v malém množství, skopové maso tak zůstává nejvýznamnějším produktem chovu ovcí. Zdrojem pro jeho výrobu je jednak záměrný výkrm, především jehňat, ale také vyřazování nadbytečných nebo k dalšímu chovu nevhodných zvířat.

VÝROBA SKOPOVÉHO MASA V PRŮBĚHU ROKU

Zdroj: ČSÚ

VÝROBA SKOPOVÉHO MASA MÁ SEZÓNNÍ CHARAKTER

Nejvíce skopového a jehněčího masa se vyrobí v období před Velikonocemi, poté se sníží na minimum a následně se zvyšuje až do pozdních podzimních měsíců. Zatímco výroba jehněčího nekolísá, produkce skopového závisí na rozhodnutí chovatele. Ze stáda vyřazuje bahnice, odrostlé jehnice a nepotřebné berany většinou podle jejich schopností rozmnožovat se či podle aktuálního zdravotního stavu. V posledních letech hrají roli i menší zásoby vlastního krmiva, a to zvláště letos v důsledku extrémně suchého léta. Ze šetření cen zemědělských výrobků vyplývá, že průměrná cena sena z letošní sklizně se vyšplhala až na

1 979 Kč/t, což je meziroční nárůst o 53,9 %. Přitom ještě v prvním pololetí platili chovatelé průměrně 1 750 Kč/t. Náklady chovatelů, kteří seno musejí nakupovat, se tak významně zvýšily.

V ČR SE CHOVÁ PŘIBLIŽNĚ 220 TIS. KUSŮ OVCÍ

Každým rokem, vždy k 1. dubnu, se v rámci statistického šetření Soupis hospodářských zvířat zjišťují stavy ovcí. V České republice se chová přibližně 220 tis. kusů ovcí. V posledních deseti letech se na tomto počtu ustálil mírně progresivní vývoj chovu těchto hospodářských zvířat. Také postupně narůstal podíl bahnic z 50 na 61 %, čímž se zvyšoval chovný potenciál stáda. Chovatelé tedy více preferovali dlouhověkost plodných bahnic než jejich náhradu mladými jehnicemi, jejichž počet se tak mírně snižoval. Naopak se zvyšoval počet poražených ovcí na jatkách a výroba skopového masa. Nejvíce skopového masa se vyrobilo v roce 2014 (189 t), poté následovalo mírné snížení a stagnace na necelých 180 t ročně.

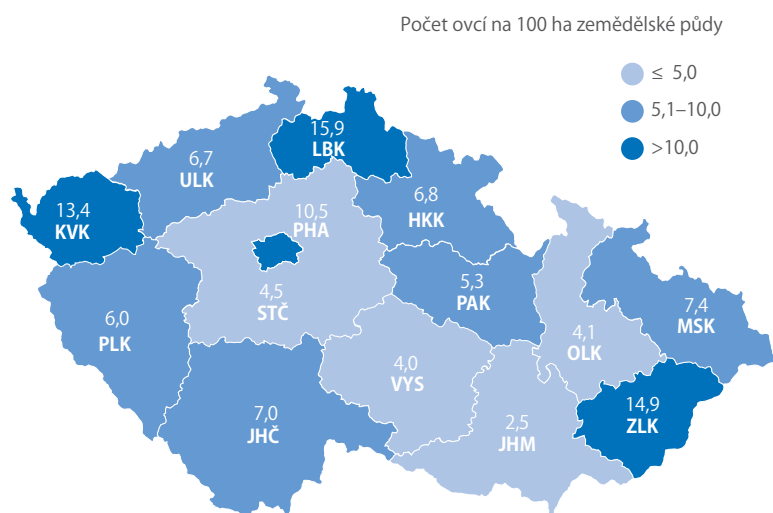
Z porovnání výroby jehněčího masa za prvních devět měsíců letošního a loňského roku je patrné, že starších ovcí se porazilo o 22,5 % více, přičemž letní měsíce červen až září přinesly zvýšení o 2,6 p. b. Nárůst porážek u jehňat v letních měsících zaznamenán nebyl.

Vývoj ve výrobě skopového a jehněčího masa v posledních několika letech odráží trendy ve struktuře stavů hlavních kategorií ovcí. Zmiňovaný zvýšený potenciál chovného stáda se projevil mezi lety 2016 a 2017 tak, že došlo ke zvýšení produkce jehněčího masa o 10,2 %, ačkoli stavy ovcí se téměř nezměnily (-0,6 %). Totéž platí i pro zatím neukončené období roku 2018. K 1. dubnu se stavy zvýšily o 0,8 %, výroba jehněčího masa za devět měsíců letošního roku se zvýšila o 12,1 %.

MASA BUDE DOST

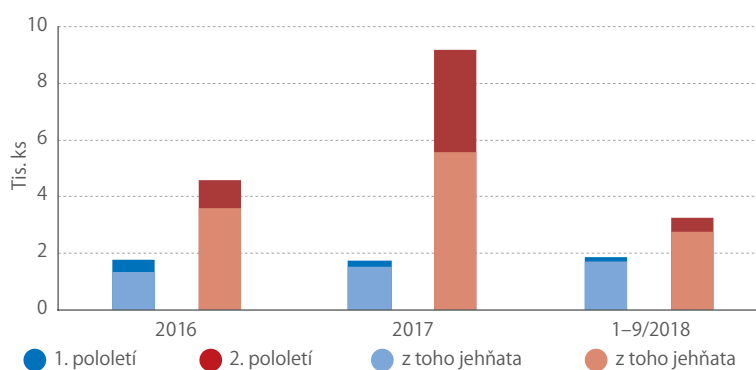
Do hrubé tuzemské produkce jehněčího a skopového masa je nutné započítat také produkci v drobných

INTENZITA CHOVU OVCÍ, 2018

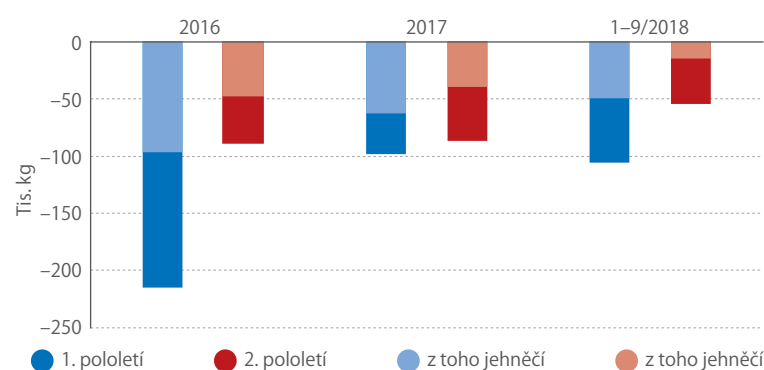

Zdroj: ČSÚ

POLOLETNÍ BILANCE ZAHRA NIČNÍHO OBCHODU SE ŽIVÝMI OVCEMI, 2016–9/2018

POLOLETNÍ BILANCE ZAHRA NIČNÍHO OBCHODU SE SKOPOVÝM MASEM

Zdroj: ČSÚ

chovech a porážky těchto zvířat mimo jatka. V úvahu je třeba brát i bilanci zahraničního obchodu se živými zvířaty určenými k porážce. Dovoz jehňat je zanedbatelný. Živá jehňata se vyvážejí hlavně v druhé polovině roku.

Při zohlednění bilance zahraničního obchodu s jehněčím a skopovým masem se dostáváme až k soběstačnosti v jejich výrobě. V České republice se vyrobí skopového masa více, než se spotřebuje. Podle odhadů Ministerstva zemědělství pochází naprostá většina produkce skopového masa z drobných chovů a porážek mimo jatka – výroba na jatkách představuje pouhých 7 % z celkového množství. V roce 2017 byla soběstačnost České republiky ve výrobě skopového masa 102,3 % a pro rok 2018 je odhadována na 102,6 %.

Uvedená zjištění o vlivu sucha tedy ještě neznamenají, že by v nadcházející době mělo dojít k náhlému poklesu stavů ovcí a razantnímu omezení chovů v důsledku nedostatku krmiva. Ostatně stejného názoru jsou i zemědělské analytici v souvislosti s významnějším druhem hospodářských zvířat – skotem. Výsledky však naznačují negativní trendy, které mohlo suché počasí podpořit. Promyšlené řízení obrátu stáda a jeho vhodně volená obnova dávají možnost nepříznivé období překonat, aniž by tím byla ovlivněna produkce skopového masa. Chov ovcí je v tomto směru poměrně stabilizovaným odvětvím.

Jak se změnilo odměňování zdravotníků za uplynulých pět let

V roce 2019 by se na platy zdravotníků mělo vynaložit o zhruba 6 mld. Kč více než letos. Pracovníci ve zdravotnictví by si tak měli polepšit v průměru asi o 7 % místo požadovaných 10 %.

**ROMANA
LOJKOVÁ**

oddělení statistiky
výzkumu, vývoje
a informační
společnosti

Na platy českých zdravotníků je potřeba nahlížet komplexně. Jejich významnou část totiž představují příplatky za práci přesčas, za pracovní pohotovost a podobně. Výrazné rozdíly v odměňování panují mezi mzdami v soukromých nemocnicích a platy ve státním sektoru – většinou v organizacích přímo řízených Ministerstvem zdravotnictví, kam patří fakultní nemocnice a specializované ústavy, nebo v příspěvkových organizacích krajů. Z tohoto srovnání vycházejí mzdy hůř. Ve zdravotnictví je také značná

diferenciace příjmů, a to jak z hlediska regionálního, tak i podle pohlaví a věku.

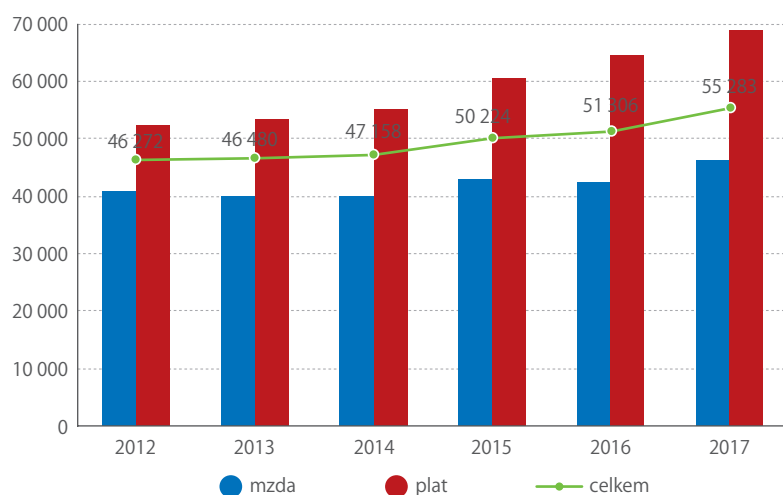
MEDIÁN VÝDĚLKŮ LÉKAŘŮ BYL OPROTI REPUBLIKOVÉMU MEDIÁNU VÍCE NEŽ DVOJNÁSOBNÝ

V roce 2017 byl v České republice medián mezd a platů 26 843 Kč. Nejvyšší byl v Praze, a to 31 878 Kč. O více než 7 tis. Kč méně pak vydělávali lidé žijící ve Zlínském kraji. Lékaři si z hlediska tohoto ukazatele přišli na 55 283 Kč, nejvíce pak v Královéhradeckém kraji – více než 63 tis. Na opačném konci žebříčku se umístili lékaři ve Středočeském kraji, kteří vydělávali o zhruba 22 tis. Kč méně než jejich východočeští kolegové.

Mediánový plat lékařů pracujících většinou v organizacích přímo řízených Ministerstvem zdravotnictví nebo v příspěvkových organizacích krajů činil vloni 68 964 Kč. Jak již bylo zmíněno, lékaři, kteří pracují za mzdy většinou v soukromých nemocnicích a zdravotnických zařízeních (akciové společnosti a s. r. o.), jsou za svou práci odměňováni výrazně méně. V roce 2017 si přišli na 46 284 Kč. Navíc mzdy lékařů rostly za posledních pět let výrazně méně než platy lékařů. Zatímco lékaři pracující v soukromých zařízeních si polepšili v průměru o 13,4 %, jejich kolegům ve státních zařízeních vzrostly platy téměř o třetinu (o 31,7 %).

Výrazné rozdíly mezi pracovníky ve zdravotnictví jsou podle pohlaví a věku. Z hlediska mediánového ukazatele si lékaři vydělávali v roce 2017 o 15 tis. Kč

VÝVOJ MEDIÁNU MEZD A PLATŮ LÉKAŘŮ, 2012–2017 (Kč)

Zdroj: ISPV

více než lékařky. Nejmenší rozdíly ve výdělích byly ve věkových skupinách 25–29 a 55 a více let. S rostoucím věkem se také zvyšují rozdíly v mediánu příjmů podle sféry. Největší rozdíl v příjmech byl v loňském roce zaznamenán ve věkové skupině 45–54 let. Lékaři pracující za plat vydělávali zhruba o 37,5 tis. Kč více než jejich kolegové v organizacích, kde byli odměňováni mzdou. V této věkové skupině byly také zaznamenány největší rozdíly z hlediska pohlaví.

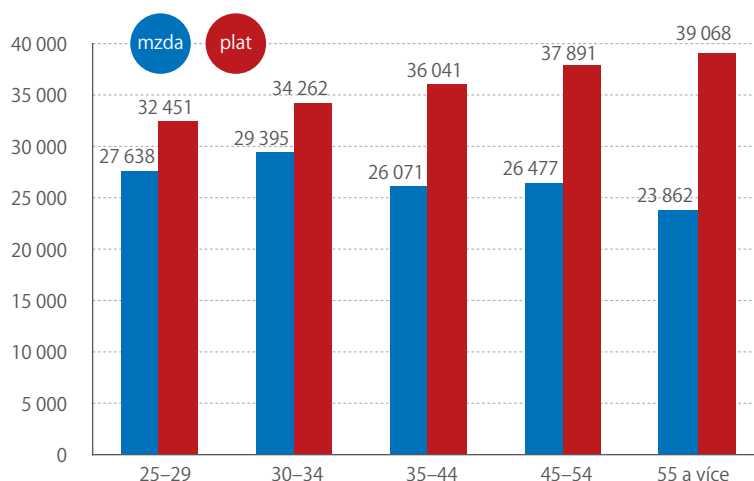
LIŠÍ SE I VÝDĚLKY ZDRAVOTNÍCH SESTER

V České republice údajně chybí až pět tisíc všeobecných sester. Jejich počet se za posledních pět let příliš nezměnil a pohybuje se těsně pod hranicí 79 tis. (jedná se o počet zaměstnanců přepočtený podle placených měsíců). Od roku 2012 vzrostl mediánový výdělek všeobecných sester a porodních asistentek zhruba o 7 tis., v roce 2017 už činil 31 464 Kč. Z hlediska regionální diferenciace na tom byly nejlépe sestry v Plzeňském kraji s 35 612 Kč následované pražskými kolegyněmi s 35 398 Kč, nejhůře na tom pak byly sestry ve Zlínském kraji s 26 750 Kč.

I u skupiny všeobecných sester a porodních asistentek dochází k diferenciaci podle toho, zda pracují za plat, či za mzdu. Rozdíl v příjmech všeobecných sester a porodních asistentek pracujících za plat a mzdu činil v roce 2017 více než 10 tis. Kč. Zatímco sestry zaměstnané v přímo řízených nebo příspěvkových organizacích vydělávaly bezmála 37 tis. Kč, mzdy sester a porodních asistentek v soukromých zařízeních nedosáhly ani celorepublikového mediánu a zastavily se na výši 26 031 Kč. Za posledních pět let rostly platy všeobecných sester a porodních asistentek zhruba stejně jako platy lékařů (o 31,6 %). V porovnání s lékařskými kolegy však mzdy sester rostly rychleji (o 24,3 %).

V posledních pěti letech došlo k nárůstu mediánu mezd a platů ve všech věkových skupinách všeobecných sester a porodních asistentek. Zatímco mezi odměňovanými podle platových tabulek (zohledňují délku praxe) si nejvíce polepšily sestry a porodní

MEDIÁN MEZD A PLATŮ VŠEOBECNÝCH ZDRAVOTNÍCH SESTER A PORODNÍCH ASISTENTEK PODLE VĚKU, 2017 (Kč)

Zdroj: ISPV

asistentky ve věkových kategoriích 45–54 a 55 a více let, v mzdové sféře rostl výdělek nejvíce sestrám ve věku 30–34 let.

V ODMĚŇOVÁNÍ HRAJE SVOJI ROLI TAKÉ VZDĚLÁNÍ A SPECIALIZACE

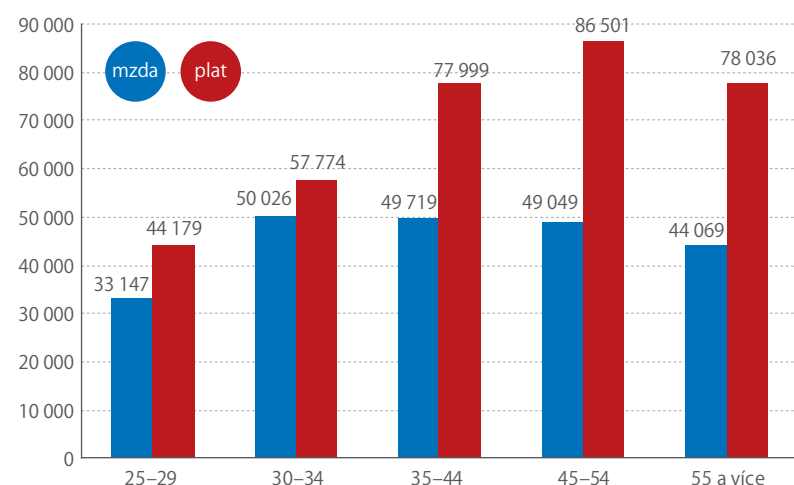
Výše výdělku všeobecných zdravotních sester a porodních asistentek je také závislá na dosaženém stupni vzdělání. Sestry s vysokoškolským vzděláním vydělávaly v roce 2017 v průměru asi o 3,5 tis. Kč více než ty, které měly vzdělání středoškolské s maturitou.

Přestože od roku 2012 počet všeobecných zdravotních sester a porodních asistentek s vysokoškolským vzděláním nepatrně roste, počty sester a porodních asistentek se specializací a bez specializace se nikterak výrazně neměnily. Sester bez specializace je v ČR téměř trojnásobek.

Medián platů a mezd sester se specializací činil v roce 2017 téměř 37 tis. Kč. Sestry bez specializace vydělávaly o bezmála 8 tis. Kč méně (29 178 Kč). Za sledované pětileté období rostly platy sester se specializací o něco rychleji. Polepšily si tak o téměř 30 %, tj. o zhruba 8,4 tis. Kč, kdežto sestry bez specializace jen o necelých 6,3 tis. Kč (o 28 %).

Ve skupině všeobecných sester a porodních asistentek se specializací jsou rozdíly z pohledu toho, zda pracují za mzdu či plat, výrazně nižší než u sester a porodních asistentek bez specializace. Tento trend je patrný po celé sledované pětileté období, nicméně pomyslné nůžky rozdílu se rozevírají. V roce 2012 byl u sester se specializací rozdíl mezi těmi, jež byly odměňovány platem a mzdou, 5 tis. Kč (ve prospěch platy), u sester bez specializace to bylo zhruba 6,5 tis. Kč. V loňském roce všeobecné sestry a porodní asistentky se specializací pracující za plat vydělávaly o necelých 6,9 tis. Kč více než jejich kolegyně pracující za mzdu. Ve skupině sester a porodních asistentek bez specializace však rozdíl mezi platem a mzdou převýšil 11,2 tis. Kč.

MEDIÁN MEZD A PLATŮ LÉKAŘŮ PODLE VĚKU, 2017 (Kč)

Zdroj: ISPV

Produkce neziskového sektoru se zvýšila

V roce 2016 působilo v České republice celkem 137 594 neziskových institucí. Oproti roku 2015 jejich počet vzrostl o 3,5 %. Ze satelitního účtu neziskových institucí vyplývá, že téměř dvě třetiny tvořily spolky.

JITKA FOŘTOVÁ
oddělení netržní ekonomiky

Český statistický úřad evidoval v roce 2016 meziroční nárůst neziskových organizací o 5,5 tis. Největší nárůst, a to o 70 %, byl zaznamenán u ústavů. Jejich počet se zvýšil z 398 v roce 2015 na 685 v roce 2016. U obecně prospěšných společností došlo kvůli legislativním opatřením k mírnému poklesu (o 2 %).

Neziskový sektor se v roce 2016 podílel na tvorbě hrubého domácího produktu 1,66 %. Jeho produkce se zvýšila na 118,5 mld. Kč. Téměř polovinu vytvořily veřejné vysoké školy a asociace zdravotních pojišťoven, které jsou do neziskových institucí také zahrnuty. Množství bezplatné produkce vysokých škol je dáno faktem, že vysokoškolské vzdělání je v České republice poskytováno bezplatně. Do tržní produkce se zahrnují pouze výdaje na vědu a výzkum.

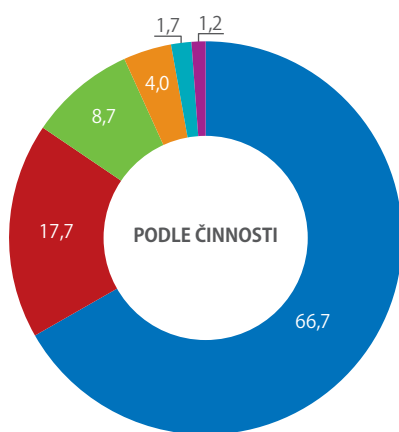
Netržní neziskové instituce, které poskytují své služby domácnostem a z celkového počtu neziskových institucí tvoří většinu (99,4 %), poskytly 56,2 % své produkce bezplatně a dalších 23,7 % za netržní ceny. To jsou ceny, které slouží k pokrytí výrobních nákladů. Naopak tržní neziskové instituce, které poskytují služby převážně podnikatelským subjektům, tvoří pouze produkci, kterou prodávají za tržní ceny. Jedná se převážně o hospodářské a agrární komory,

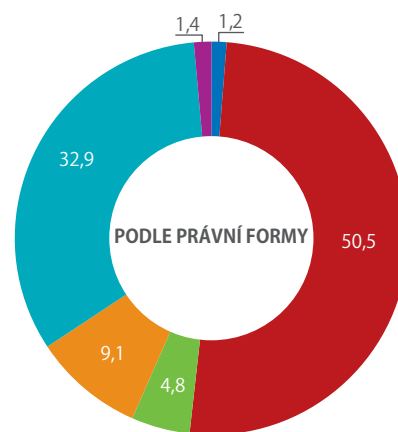
několik spolků i obecně prospěšných společností a zájmových sdružení právnických osob.

Počet zaměstnanců vyjádřený v přepočtených úvazcích dosáhl 104 087, což představovalo meziročně mírný pokles, a to o 0,18 %. Průměrná mzda v neziskových institucích je dlouhodobě pod průměrnou mzdou v ČR, proto se neziskové instituce potýkají s nedostatkem pracovníků. Podíl zaměstnanců v neziskovém sektoru představoval 2,0 % celkové zaměstnanosti ČR.

SROVNÁNÍ DOBROVOLNÍKŮ V ČR PODLE ČINNOSTI A PRÁVNÍ FORMY, 2016 (%)

- činnosti společenských organizací
- kulturní, zábavní a rekreační činnosti
- veřejná správa a obrana – dobrovolní hasiči
- zdravotní a sociální péče
- zemědělství a rybařství
- ostatní

- obecně prospěšné společnosti, ústavy
- spolky
- církev
- odborové organizace a pobočné odborové organizace
- pobočné spolky
- ostatní

V roce 2016 odpracoval jeden dobrovolník v průměru 46,2 hodiny za rok.

Zdroj: ČSÚ

PRODUKCE NEZISKOVÝCH INSTITUCÍ V ČR, 2016

Rok 2016	Produkce						Produkce celkem
	tržní		platby za netržní produkci		bezplatná netržní		
	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč
Netržní NI	9 679	16,6	13 859	23,7	34 907	59,7	58 445
Tržní NI	5 538	100,0	0	0,0	0	0,0	5 538
VVŠ, AZP ^{*)}	18 348	33,6	5 564	10,2	30 632	56,2	54 544
CELKEM ^{**)}	33 565	28,3	19 423	16,4	65 539	55,3	118 527

^{*)} Pozn.: Veřejné vysoké školy, asociace zdravotních pojišťoven.

^{**)} Pozn.: Satelitní účet neziskových institucí sjednocuje údaje za všechny neziskové instituce v jednom účtu a rozšiřuje statistické sledování o ukazatele, které jsou pro neziskové instituce charakteristické. Národní účty je ale nezachycují – například hodnotu práce dobrovolníků, rozdělení nákladů neziskových institucí podle účelu nebo financování netržních neziskových institucí podle jednotlivých sektorů.

Zdroj: ČSÚ

DOBROVOLNÍCI ODPRACOVALI VÍCE HODIN

Počet odpracovaných hodin dobrovolníky vzrostl mezi roky 2015 a 2016 o 2,1 % na 46,1 mil. Nejvíce jich pracovalo ve společenských organizacích. Sem patří různé zájmové spolky, například rybáři, zahrádkáři, včelaři, Červený kříž, komunitní centra, církve, odborové organizace a další. Dobrovolníci také pomáhali při kulturní, zábavní a rekreační činnosti ve sportovních spolcích, například ve fotbalových klubech nebo tělovýchovných jednotách. Spolupracovali s veřejnou správou a obranou jako dobrovolní hasiči nebo pomáhali v sociálních službách v péči o seniory a osoby se zdravotním postižením.

Zatímco pro spolky a pobočné spolky, což jsou místní jednotky spolků – například sokolové nebo dobrovolní hasiči, odpracovali dobrovolníci 83,4 % hodin, pro obecně prospěšné společnosti a ústavy, nadace a ostatní neziskové instituce pracuje jen minimum dobrovolníků.

V roce 2016 odpracoval jeden dobrovolník v průměru 46,2 hodiny za rok.

 bit.ly/2Ogk8Le

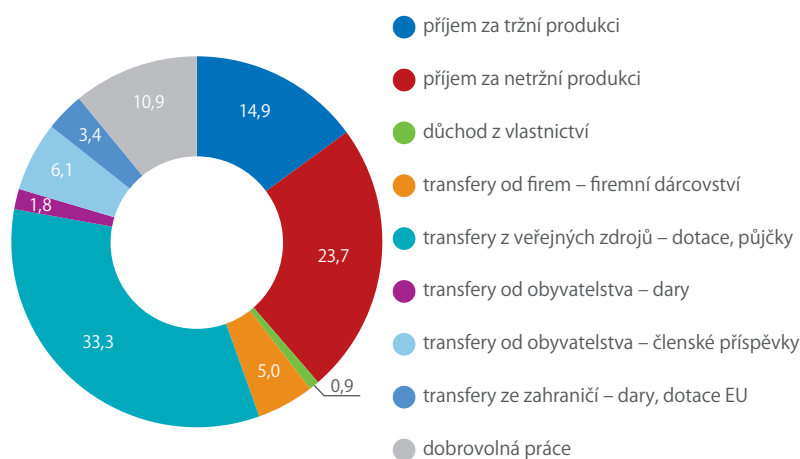
Největší rozdíl v počtu odpracovaných hodin byl u církvi. Ročně odpracoval jeden dobrovolník pro malé církve do 10 zaměstnanců 107 hodin, pro církve s více než 10 zaměstnanci jen 20 hodin.

Hodnotu dobrovolnické práce za rok 2016 lze vyčíslit 6,4 mld. Kč, což meziročně představuje nárůst o 7,5 %. Dobrovolnická práce není podle mezinárodních standardů zahrnuta v národních účtech a je odhadována pouze v rámci satelitního účtu neziskových institucí.

Významným příspěvkem satelitního účtu neziskových institucí je využití klasifikace služeb neziskových institucí podle účelu (CZ-COPNI). Většina neziskových institucí se zabývá několika různými činnostmi. Proto klasifikace sleduje účel, na který neziskové instituce vydávají své prostředky. Veřejné vysoké školy je vynakládají převážně na terciární vzdělávání, výzkum a vývoj v oblasti vzdělávání. U ostatních neziskových institucí pak největší podíl připadá na rekreační a sportovní služby (28,8 %), služby sociální péče (8,9 %), kulturní služby, ostatní vzdělávání a náboženství (shodně po 8,2 %) nebo zdraví (7,5 %).

Data za neziskové organizace se sledují od roku 2012. Z údajů zatím nelze určit trend, jakým se budou neziskovky dále ubírat.

ZDROJE FINANCOVÁNÍ NETRŽNÍCH NEZISKOVÝCH INSTITUCÍ SLOUŽÍCÍCH DOMÁCNOSTEM, 2016 (%)

Zdroj: ČSÚ

FINANCOVÁNÍ NETRŽNÍCH NEZISKOVÝCH INSTITUCÍ

Na rozdíl od národního účetnictví publikuje satelitní účet neziskových institucí informace o zdrojích financování netržních neziskových institucí. Kromě produkce, kterou neziskové instituce vytvořily a prodaly za tržní i netržní ceny, jsou jejich hlavním zdrojem příjmů ostatní sektory národního hospodářství. Tyto transfery tvořily 60,5 % z celkových příjmů. Na provoz neziskových institucí nejvíce přispívaly veřejné zdroje (stát, kraje, města), a to 33,3 %. Dotace z Evropské unie a dary ze zahraničí se podílely na jejich financování 3,4 %. Dále přispěli firemní dárci (5,0 %), dobrovolníci svou prací (10,9 %) a domácnosti (7,9 %). Členské příspěvky různým spolkům, pobočným spolkům a komorám tvořily 6,1% podíl. Zbytek financí darovaly domácnosti v České republice.

KANADSKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD

V LETOŠNÍM ROCE SLAVÍ KANADSKÝ
STATISTICKÝ ÚŘAD STÉ VÝROČÍ
OD SVÉHO ZALOŽENÍ.

Kanadští statistici si významné výročí připomínají mimo jiné i sérií tweetů. Vzpomínají na významné osobnosti, které se podílely na rozvoji kanadské statistiky. Kromě této události zveřejňuje kanadský statistický úřad na twitterovém účtu aktuální statistické informace o ekonomické, sociální, demografické a jiné situaci v Kanadě. Účet má také francouzskou verzi.

@StatCan_eng
@StatCan_fra

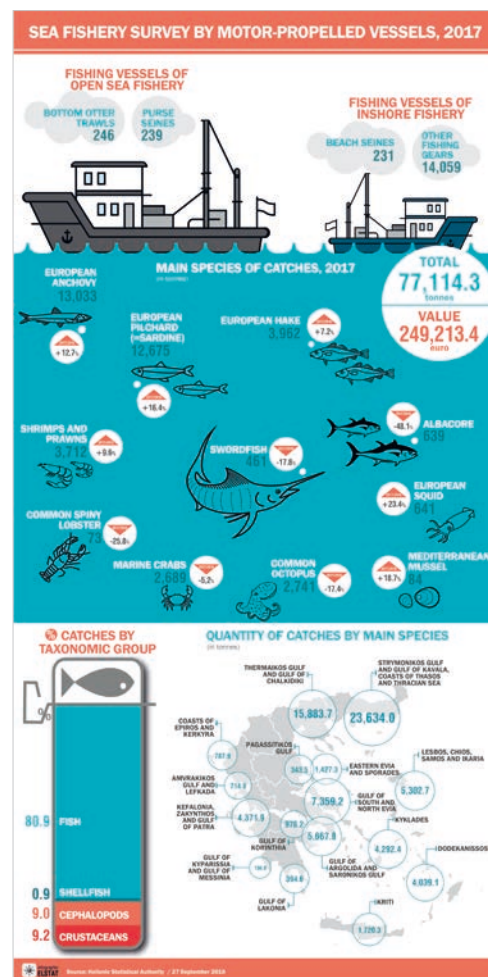
bit.ly/2pqkKUR

ELSTAT MOŘSKÉ PLODY A RYBY V ŘECKÝCH SÍTÍCH

ŘEČTÍ RYBÁŘI BĚŽNĚ LOVÍ KALAMÁRY,
KREVETY I GARNÁTY, MEČOUNY NEBO
SARDINKY A MNOHÉ DALŠÍ RYBY. KOLIK TOHO
ULOVLILI V ROCE 2017?

Téměř třetina z celkového množství 77 tis. tun úlovků pochází ze zálivu Strymonikos a z Kavalaského zálivu. Většinou (z více než 80 %) se jedná o ryby, zhruba po desetině pak připadá na hlavonožce a korýše. Celková hodnota rybářských úlovků dosáhla v loňském roce bezmála 250 tis. eur. Hodnota ulovených malých tuňáků přitom v meziročním srovnání klesla o polovinu, humrů o čtvrtinu, ale u nejčastěji lovených sardelí byl zaznamenán cenový nárůst o osminu.

bit.ly/20mTmGh

CSB LATVIJA OBYVATEL LOTYŠSKA DÁLE UBÝVÁ

I NA ZAČÁTKU ROKU 2018
BYL POČET OBYVATEL
LOTYŠSKA POD HRANICÍ
DVOU MILIONŮ OSOB.
JE TOMU TAK JIŽ TŘETÍM
ROKEM.

Podle lotyšského statistického úřadu dochází k úbytku počtu obyvatel jak přirozenou měnou, když počet živě narozených je dlouhodobě nižší než počet zemřelých, tak i migrací, neboť počet vystěhovalých nepřevyšuje počet přistěhovalých. Orientaci v množství grafů a tabulek na 116 stranách usnadňují dvojjazyčné lotyšsko-anglické legendy a záhlaví. Nechybí ani stručná demografická charakteristika Lotyšska.

bit.ly/2Rpjygg

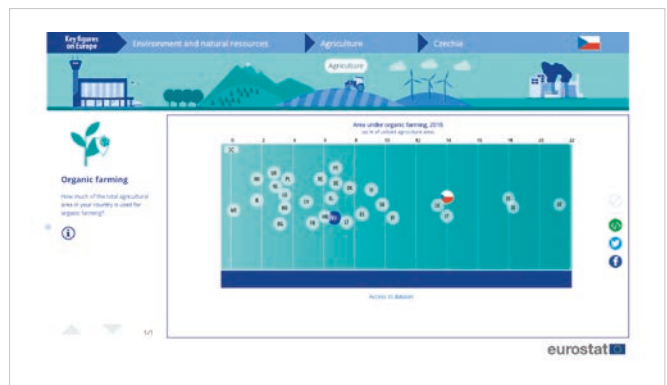

EUROSTAT: JAK SE ŽIJE V UNII

EUROSTAT PUBLIKOVAL
ZÁKLADNÍ PŘEHLED
O ZEMÍCH EVROPSKÉ
UNIE FORMOU
ATRAKTIVNÍ
INFOGRAFIKY.

Lákavou formou nabízí Eurostat údaje o obyvatelstvu a společnosti, ekonomice a obchodu, o životním prostředí a přírodních zdrojích. Pokud vás zajímá určitá evropská země, stačí jen označit konkrétní symbol. Na obrazovce počítače se velké množství údajů prezentuje v podobě jednoduchých grafů, v nichž jsou země uspořádány vzestupně či sestupně, anebo je vybraná země srovnána s průměrem EU.

bit.ly/2pYKzLU

DESTATIS STATISTICKÁ ROČENKA NĚMECKA

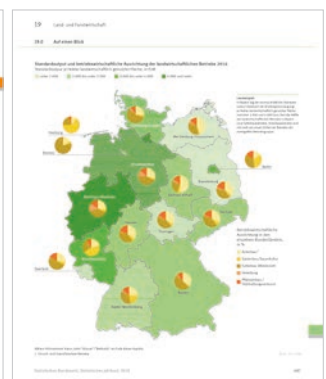
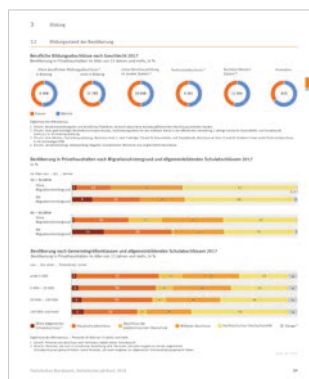
JAKÝ BYL V NĚMECKU UPLYNULÝ ROK POHLEDEM TAMĚJŠÍCH STATISTIKŮ? ODPOVĚĎ PŘINÁŠÍ NĚMECKÁ STATISTICKÁ ROČENKA.

Na více než sedmi stovkách stran se může čtenář ponořit do světa čísel, tabulek a grafů, v nichž je shrnut ekonomický,

hospodářský, sociální i populační vývoj v Německu v minulém roce. Místy nechybí ani srovnání s roky předešlými. Jistou komplikací může být

skutečnost, že ročenka je k dispozici pouze v němčině.

bit.ly/2qhuste

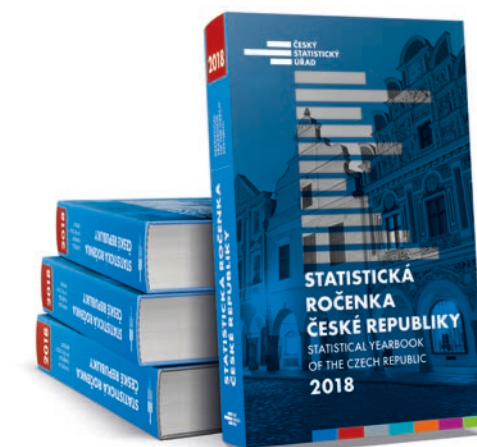
Statistická ročenka České republiky 2018

Vydavatel: Český statistický úřad

Český statistický úřad vydal 28. listopadu 2018 Statistickou ročenku České republiky 2018. Ročenka nabízí uživatelům podrobně zpracované údaje o ekonomice, demografii a sociální sféře.

Tak jako každý rok přináší statistická ročenka i několik novinek. Tabulky v kapitole Obyvatelstvo byly rozšířeny o další ukazatele. Je zde uvedeno nové členění snoubenců podle rodinného stavu ženicha a nevěsty, pořadí rozvodu podle pohlaví i podle délky trvání manželství. Rozšířeny jsou příčiny smrti zemřelých. V tabulce věnované vnitřnímu stěhování jsou poprvé uvedena data podle věku stěhujícího se. V kapitole Zemědělství se uživatelé ročenky dozvědí informace ze šetření o ovocných sadech a pěstitelích ovoce. V kapitole Informační společnost přibýly údaje o domácnostech používajících Wi-Fi router pro bezdrátový internet a o samostatných ordinacích lékařů s vybranými informačními technologiemi. V kapitole Věda, výzkum a inovace najdete novou tabulku se základními ukazateli zpracovatelského průmyslu podle technologické náročnosti.

Pět nových tabulek přibýlo do kapitoly Vzdělávání. Tři tabulky čerpají data z výročních zpráv jednotlivých veřejných vysokých škol. Přinášejí informace o počtech akademických pracovníků veřejných

vysokých škol a jejich průměrných hrubých měsíčních mzdách. Další tabulka uvádí výdaje veřejných vysokých škol využité na vzdělávací činnost. Dále zde najdete tabulku s členěním obyvatelstva podle nejvyššího dosaženého vzdělání a pohlaví ve věkové skupině 25 až 64 let. Poslední nová tabulka v kapitole uvádí poprvé data za obyvatelstvo s ukončeným terciárním vzděláním. Do kapitoly Sport byly zařazeny dvě nové tabulky s daty z evidence členské základny České unie sportu a sportovních svazů.

V kapitole Sociální zabezpečení jsou uvedeny dvě nové tabulky. První uvádí podrobnější informace o příspěvku na péči, druhá uvádí poprvé v ročence údaje o držitelích průkazů osob se zdravotním postižením.

Nová tabulka přibýla do kapitoly Mezinárodní srovnání s informacemi o podílu energie z obnovitelných zdrojů. V kapitole Volby jsou uvedeny informace z voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a informace o druhé volbě prezidenta republiky v roce 2018.

STATISTICKÁ ROČENKA ČESKÉ REPUBLIKY 2018

32 kapitol
541 tabulek
102 grafů
4 kartogramy

PUBLIKACE ČSÚ

www.czso.cz
objednavky@czso.cz

tištěná

elektronická

on-line

Využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci (2018)

Publikace obsahuje podrobné roční údaje o přístupu domácností a jednotlivců k vybraným informačním a komunikačním technologiím.

Spotřeba potravin (2017)

Celkovou spotřebu potravin v přepočtu na jednoho obyvatele ČR v letech 2008 až 2017 naleznete v pravidelně vycházející publikaci ČSÚ.

Cizinci v ČR (2018)

Publikace obsahuje podrobné údaje o cizincích, kteří žili v České republice v roce 2017. Součástí titulu jsou časové řady.

Vnitřní stěhování v ČR (2005–2017)

Nepravidelná publikace se zabývá přesuny obyvatel v ČR v letech 2005–2017. Obsahově navazuje na titul Vnitřní stěhování v ČR v letech 1991–2004.

VÝVOJ OBYVATELSTVA ČESKÉ REPUBLIKY 2017

Vydavatel: Český statistický úřad

Publikace přináší přehled o obyvatelstvu ČR podle věku a rodinného stavu. Zabývá se též porodností, potratovostí, mapuje úmrtnost, migraci a populační vývoj v krajích ČR.

bit.ly/2Ogk8Le

ROZVOJ INFORMAČNÍ SPOLEČNOSTI V ČESKÉ REPUBLICE A ZEMÍCH EU 2018

Vydavatel: Český statistický úřad

Analýza shrnuje nejzajímavější zjištění, která se týkají informační společnosti v České republice a v zahraničí.

bit.ly/2DLF8s0

DEMOGRAFICKÁ ROČENKA ČESKÉ REPUBLIKY 2017

Vydavatel: Český statistický úřad

Retrospektivní pohled o pohybu obyvatelstva v České republice v uplynulém roce zachycuje také stručný přehled o vývoji v letech 1921 až 2017.

bit.ly/2Tnsnce

Česká republika od roku 1989 v číslech (2017)

Publikace obsahuje dlouhodobé časové řady vývoje vybraných ukazatelů ve 14 odvětvích. Titul je doplněn animovanými grafy.

Stav a pohyb obyvatelstva v ČR (1. až 3. Q 2018)

Pravidelně vycházející publikace obsahuje předběžné výsledky přirozeného a mechanického pohybu obyvatelstva od počátku roku 2018.

Volby do Senátu Parlamentu ČR (2018)

Jde o přehled výsledků voleb do Senátu podle volebních obvodů. Po druhém kole bylo v říjnu zvoleno 27 nových senátorů.

Krajské statistické ročenky (2018)

Ročenky, které vycházejí pravidelně koncem prosince, přinášejí základní údaje o demografickém, sociálním a ekonomickém vývoji jednotlivých krajů ČR v letech 2015 až 2017.

Ceny sledovaných druhů nemovitostí (2015 až 2017)

Publikace obsahuje informace o cenových indexech a průměrných cenách vybraných druhů nemovitostí v ČR podle krajů a v závislosti na velikosti obcí.

KALENDÁŘ: RYCHLÉ INFORMACE

PROSINEC 2018

PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO	NE
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

4 ÚT

Průměrné mzdy
(3. Q 2018)

6 ČT

Maloobchod
(10/2018)

7 PÁ

Průmysl
(10/2018)
Stavebnictví
(10/2018)

Zahraniční obchod
(10/2018)

10 PO

Indexy spotřebitelských cen – inflace
(11/2018)

12 ST

Pohyb obyvatelstva
(1. až 3. Q 2018)

17 PO

Indexy cen vývozu a dovozu
(10/2018)
Indexy cen výrobců
(11/2018)

27 ČT

Konjunkturální průzkumy
(12/2018)

O čem nevypovídají...

**TEREZA
KOŠŤÁKOVÁ**
spolupracovnice
časopisu

O tom, že bychom neměli bezmyšlenkovitě a nekriticky přijímat všechny číselné údaje, které se na nás valí, jsme v této rubrice již několikrát psali. Stejně jako o tom, že se musíme vždy ptát, kde se údaj vzal, kdo je jeho autorem, kdo s ním pracuje a hlavně – zda dává smysl. A co je ještě důležitější, **zda je používán pouze k tomu, k čemu je určen.**

Stává se totiž, že i mezinárodně uznávaný kvalitní statistický ukazatel (se stabilní metodikou zajišťující srovnatelnost) je použit k analýze něčeho, o čem ve skutečnosti nevypovídá. Z neznalosti či zcela záměrně (k odvedení pozornosti) může být předložen publiku jako odpověď na jeho otázky, přestože takovou odpověď vůbec nenabízí. A aby toho nebylo málo, v extrémních případech může takový ukazatel (neprávem) ztratit svou důvěryhodnost, protože na dané otázky (pochopitelně) neodpovídá dobře...

Uvedme několik příkladů, **o čem všeobecně známé ukazatele nevypovídají.** Částečně se bude jednat o připomenutí již dříve zmiňovaných prohrěšků při používání statistických ukazatelů, ale je lepší si chyby zopakovat, než je pak opakovat.

Index spotřebitelských cen, tzv. míra inflace, nevypovídá o změně celkové cenové hladiny v ekonomice, ale zcela úmyslně sleduje pouze změnu spotřebitelských cen pro průměrného obyvatele (v jeho nákupech nenalezeme například lokomotivu). Pokud nás zajímá vývoj celkové cenové hladiny v ekonomice, hledejme spíše tzv. deflátor hrubého domácího produktu (ten zahrnuje i tu lokomotivu).

Průměrná mzda nám neříká nic o tom, kolik lidí takovou částku pobírá. Nikdo netvrdí, že by měla rozdělovat lidi na dvě stejně velké skupiny: 50 % lidí nad a 50 % lidí pod průměrem. Tomuto ukazateli nelze vyčítat, že přibližně 70 % lidí pobírá mzdu menší než průměr. Průměr je průměr se vším dobrým i špatným, co nabízí, a uživatel by to tak měl brát. Pokud hledáme ukazatel, který rozdělí lidi na dvě poloviny, pak sledujme medián mezd.

Míra nezaměstnanosti nevypovídá o procentu lidí bez práce z celkového počtu lidí ve státě. Jedná se o podíl nezaměstnaných na menší skupině lidí, a to na všech ekonomicky aktivních.

Počet nezaměstnaných nehovoří o celkovém počtu lidí bez práce, ale pouze o těch, kteří práci skutečně hledají (a splní několik dalších podmínek).

Hrubý domácí produkt (HDP) nevypovídá o životní úrovni, kvalitě života ani blahobytu. Jedná se o ukazatel zachycující ekonomickou výkonnost na daném území. Zjednodušeně vyjádřeno – vypovídá o všech nově vytvořených produktech v daném státě, ale nechťjme po něm, aby nám řekl, co z toho daný stát má (resp. lidé v něm žijící). K tomu nebyl zkonstruován a neměl by být takto používán. Pokud

chceme sledovat životní úroveň, musíme se poohlédnout jinde. Můžeme si vybrat jiné ukazatele, které tzv. systém národních účtů nabízí (HDP je pouze jedním z mnoha): například **hrubý národní důchod (HND)**. Ten vedle ekonomické výkonnosti zohledňuje i to, co nakonec v dané ekonomice zůstane (a třeba ještě přiteče ze zahraničí). To už se více blíží představě životní úrovně, že?

Představme si to zjednodušeně takto: v naší ekonomice máme jen jednu firmu. Ta sama vyrobí za rok úžasný traktor. Prodá jej do zahraničí a ekonomicky je v daném roce velmi úspěšná (o tom vypovídá HDP). Ale protože je firma spoluvlastněna zahraničním partnerem, rozhodne se vyplatit mu velkou dividendu. Doma tak zůstane jen velmi málo (o tom vypovídá HND). Naštěstí už z předchozích let mají členové naší ekonomiky určité jmění, a tak je sice přírůstek životní úrovně v daném roce malý, ale nelze říci, že bychom strádali.

Závěrem mi dovolu malou úvahu. Samozřejmě že ekonomická výkonnost do určité míry souvisí se životní úrovní, ale nemusí. A HDP doplácí na to, že je jedním z mála ukazatelů, který je mezinárodně srovnatelný a dostupný za téměř všechny státy. Z nedostatku jiných ukazatelů tak po něm uživatelé sáhnou i při zkoumání životní úrovně, přestože o ní přímo nevypovídá. A pak mu vyčítají, že o ní nevypovídá...

Statisticy jsou si dobře vědomi silných stránek statistických ukazatelů, ale i toho, o čem nevypovídají. Ale když už je ukazatel jednou zveřejněn, stává se rukojmím všech uživatelů, těch dobrých i těch špatných. A jedinou obranou je, že my ostatní budeme natolik statisticky gramotní, že si zneužívání dat nikdo nedovolí.

Průměrná mzda nám neříká nic o tom, kolik lidí takovou částku pobírá.

Demografie

Odborný recenzovaný demografický časopis ČSÚ

4x ročně
tištěný
i on-line

v citačních
databázích
Scopus a ESCI

Statistika

Mezinárodní odborný časopis ČSÚ

4x ročně
anglicky
tištěný
i on-line

v citačních
databázích
Scopus nebo
Web of Science

